

1513

6

1-e

26

M

Bibliotheca
i Coll. Rom.
ciet. Jesu

I. 10. De

~~11. 6. 10~~

11.5.13

xi
c
14

6.1.e.26

[Faint, partially illegible handwritten text in an old script, possibly Gothic or similar, written vertically down the left side of the page.]

• BIBLIOTECA MUSEO
ROMA
MUSEO L. BRUNO •

G.-1. C. 26.

פתח תורת יהוה המימח משמיבת נפש

עדות יהוה יתה נאמנה מחכמת פתי ; פקודי יהוה ישרים

FRANCI-
SCI STANCARI
MANTVANI, EBREÆ
GRAMMATICÆ
INSTITVTIO.

יגמלי יהוה על משפתי יתה יהוה שחיה עמיה על פקודי יהוה יתה ישרים

In qua omnes octo Orationis
partes summa diligentia
ita traduntur, ut nihil

Bibl: ad hanc rem desi- *secv:*
derandum sit. *Rom:*
Coll: *Adiuncta sunt hæc,*
Soc: ab eodem autore. *Sesv*

Rerum omnium capita.
Exercitatiūcula catholica.
Et suæ grammaticæ com-
pendium.

Nunc ab Autore recognita.

למנוח על מנוח למנוח על מנוח

Basiled.

Franciscus Stan

*carus Mantuanus, prudētissimo atq;
amplissimo uiro Ioanni Iacobo Fug-
gero, Comiti Kirchberg & Vissen-
horn, &c. gratiam & pacem
à Deo patre per Ie-
sum Christum.*

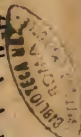

AD percipiendam sa-
cram Ebream Lin-
guam, Vir amplissi-
me, necessaria cum
primis est gramma-
ticæ institutio, sine qua oleum per-
det & operam (ut multi iam exper-
ti sunt) qui eam percipere stude-
bit. Quod quum ante me è Chri-
stianis, ne de Rabbiorum uolu-
minibus dicam, animaduenterint,

multi

multi præclari uiri eò studiū suum
 contulêre, ut Grammaticæ rudi-
 menta, qua possent diligentia, scri-
 berent. Quos ego eo maiori laude
 dignos arbitror, quo in re magis
 necessaria laborarunt.

Sed quoniam ea est in humanis
 rebus ratio, ut nemo unquam ar-
 tem aliquam adeò perfectè absol-
 uerit, quin & posteris relictus sit
 illius absoluendæ, ac perficiendæ
 locus: idcirco quum uiderem mul-
 ta in illis desiderari, quæ quum pe-
 ti ab uno deberent, à multis requi-
 rēda forent, putauī me ad hoc mu-
 nus à Deo excitatum, ut ea quæ a-
 pud diuersos dispersa essent collig-
 erem, superflua refecarem, & que
 deesse mihi uiderentur adderem,
 eaq̃ omnia suis locis diligētissimè
 collocarem. Collegi, addidi, gram-
 maticen hanc conscripsi: quæ una

(ni fallor) ea omnia, quæ apud eos qui ante me scripsere, diuersis in locis petenda erant: quæquæ desiderabantur, non sine ordine, qui lucis & facilitatis est autor, incredibili certè breuitate ita subministrabit, ut huiusce linguæ candidati, paruo sumptu, paruoquæ labore breui possint Ebreæ exactam grammaticæ cognitionem percipere.

Non est cur hîc illustris FVGGERE, aliquid de huius diuinæ ac sacrosanctæ linguæ uel laude, uel utilitate dicam, quum per se summam tum laudem, tum utilitatẽ studentibus afferat. Nam etsi Tulliana etiam eloquentia id aliquis tentaret, eã tamen probro, magis quàm laude afficeret. Præstat igitur me abstinere, quàm rem omni laude superiorem meis laudibus deterrere. Hoc tamen dicam, Moscen illum si

lum fidelem Dei famulum, teste Iosepho aduersus Apionem Alexandrinum grammaticum, omnibus scriptoribus antiquiorē esse.

Si qua præterea gloria esset digna lingua aliqua, quòd quempia eximium habuerit autorem, hæc certè longè alias omnes excelleret. Nam Deum optimum maximum autorem habet, qui ea per suos uates in aperiendis sacrosanctis oraculis populo suo usus est.

Quo uerò ad facilitatem linguæ addiscendæ attinet, ea citra omnem controuersiam alijs omnibus, quarum notitiam aliquam teneo, faciliorem esse duco. Quòd si quis eam uel obscuram, uel difficilem esse existimet, id profectò non sacræ linguæ, sed illam tradentibus, & ruditati nostræ potiùs, aut ignauię est adscribendum. Permissimus.

enim hanc diuinā ac sacrosanctam linguam iacere, situq̄ squalescere, quū Christianis ista potius, quā omnes aliæ, propter Diuina oracula, amplectenda atque excolenda esset.

Si uerò ad eius utilitatem spectet aliquis, aliud certè nihil quàm quòd sancti patres iudicarunt, censebit: illam uidelicet ad exactè & pro dignitate tractādam, ueram ac sacram utriusque Testamenti theologiam esse necessariam.

Hanc itaque Diuinæ linguæ institutionem, doctissime atque humanissime FVGGERE, quæ nunc primùm sub celebri nomine tuo in lucem exit, quam etiam filijs tuis arbitror fore non inutilem, ac tibi quoque (ut mihi relatum est) linguam Ebream percipienti, qua sola alias tum linguas, tum uirtutes
quæ

quæ in te sunt, ornare poteris, quæq̃ in senectute omnium uirtutum iucundissima est: hanc, inquã, Sacræ linguæ institutionem, tibi dedicare ac donare decreui: ut ea in parte, quæ ad pietatis doctrinã attinet, & filiorũ tuorum, & tuum desiderium iuuem. Quid, quæso, in Principe uiro, ac omnibus animi fortunæq̃ muneribus ornatissimo excellentius, quid magnificentius, quid admirabilius uirtute haberi potest? Diuitiæ enim sine uirtute non ornant, non extollunt, non beant hominem: sed uirtus, quæ sola perpolit hominem, euehit, & tandem felicem ac immortalẽ reddit. Opes præterea, fortunæ subiectæ sunt: uirtutes uerò perpetuæ manent. Quocunq̃ pergat homo, uirtutes, quas omnia bona Bias ille dicebat, secum affert: diuitias au-

tem multi relinquere, uel inuiti aliquando coguntur.

Accipe itaque generose Comes munus hoc nostrum, ab homine tui amantissimo, quo tuum, tuorumq; liberorum in Diuinis ac sacrosanctis oraculis animum possis imbuere. Eam enim fore spero hanc nostram Grammaticæ explanationem, quæ fructu & iucunditate quum alijs, tum tuæ humanitati atque amplitudini, autorem ipsum commendare possit.

Vale

in domino

IESV.

Basileæ, quinto idus

Aprilis, Anno

1547.

Index

INDEX CAPITVM.

DE modo seu ratione legendi:
hoc est, De literis, atq; earum
figuris & nominibus. Pagina 14

De punctis uocalibus. 16

De pronunciatione uocalium. 18

De lectione uel prolatione sceua à
principio dictionis tantum. 19

De dagefc & raphe. 23

De literis אהוי & בגר כפת. 24

De potestate literarum. 25

Disputatio de litera uau. 27

De lectione sceua. 33

De lectione literarum אהוי. 36

De literis & syllabis coniungendis,
quod iudei dicunt Punctare. 38

Exemplum legendi. 41

De naturali & prima literarum di-
uisione, iuxta uocum instru-
menta. 42

De duplici dagefc. 44

De commutatione uocalium ma-
gnarum

gnarum in uocales paruas & da
gefc, & econtra. 48

De altera literarum diuisione, &
earum usu, & quomodo seruiūt
& puncto notantur. 49

De comparatiuo & superlatiuo. 51

De affixis. 60

De partibus orationis. 65

De Pronomine. 66

De Verbo. 70

De uerbis perfectis. 72

Explicatio uocabulorum ad Ver-
bum pertinentium. 74

De augmentis omnium præterito-
rum perfectorum. 75

De augmentis omnium futuro-
rum. 78

De prima cōiugatione uerborum
perfectorum, quæ לָל & לָעל di-
citur, cum annotationibus suo-
rum temporum. 80

De nominibus. 93

De usu .

De usu imperatiui.	101
De optatiuo.	103
De subiunctiuo.	104
De secunda coniugatione, quæ נפעל dicitur.	113
De tertia coniugatione, quæ פעל nuncupatur.	120
De quarta coniugatione פועל	127
De quinta coniugatione, quæ dici tur הפעיל	130
De sexta coniugatione, quæ uoca- tur הפעל	136
De septima & ultima cōiugatione, quæ nuncupatur התפעל	140
<u>De ordine defectiuorū, qui secun- dus est cum suis cōiugationibus & obseruationibus.</u>	<u>146</u>
<u>De uerbis quiescentibus, & eorum coniugationibus cum suis anno- tationibus.</u>	<u>159</u>
<u>De sexto ordine uerborum dupli- catorum.</u>	<u>207</u>

De uerbis defectiuis in penun, &
quiescentibus in lamed aleph
& he. 222

De uerbis quiescentibus in extre-
mitatibus. 230

De defectiuis in extremitatib. 235

De uerbis quatuor literarum. 240

De uerbis quinque literarum. 244

De literis heemanticis. 249

De nominibus à sex uerborum or-
dinibus descendentibus. 244

De accentibus. 256

De numeris, atque nominibus nu-
meralibus. 258

De millah, idest Dictione, quæ di-
uiditur in Præpositiones, Ad-
uerbia, Coniunctiones & Inter-
iectiones. 264

De Præpositionibus. ibidem

De Aduerbijs. 269

De Coniunctionibus. 274

De Interiectionibus. 277

De uau

De uau conuersiuo.	278
De radicibus.	279
De modo inueniendi ורש idest radicem & primitiuũ tam Verborum quàm Nominum.	282
Exercitatiuncula catholica.	285
De modo legendi Ebraicè.	293
De lectione sceua.	264
De dageſc & raphe.	296
De literarum diuisione.	297
De commutatione uocum.	300
De altera diuisione.	ibidem
De affixis simplicibus.	303
De affixis compositis.	305
De pronomibus.	ibidem
De nominibus.	308
De duali numero.	309
De anomalis.	ibidem
De literis heemanticis.	310
De uerborum ordinibus.	311
De uau conuersiuo.	319
De accentibus.	ibidem

Francisci Stan-
cari Mantuani

Ebreæ gramma-
ticæ institutio.

☉ DE MODO SE V
ratione legendi.

LITERÆ sunt uigin-
ti duæ apud Ebre-
os, & quinque eorum
duplicem habent fi-
guram, ut infrà in al-
phabeto : quarum prior figura prin-
cipio & medio dictionis scribitur,
posterior uerò in fine tantum.

Tria præterea in alphabeto con-
sideranda sunt, Nomen, Figura, &
Potestas.

Figur-

FIGVRÆ, NOMINA,

א	אלה		Aleph
ב	בית		Beth
ג	גimmel		Gimel
ד	דלה		Daleth
ה	הא		He
ו	ויו		Vau
ז	זון		Zain
ח	חיה		Cheth
ט	טיה		Teth
י	יוד		Iod
כ	כח	<i>duplicem ha-</i>	Caph
ל	למד	<i>bet figuram</i>	Lamed
מ	מם	<i>dupl.hab.fig.</i>	Mem
נ	נון	<i>duplicem ha-</i>	Nun
ס	סמה	<i>bet figuram</i>	Samech
ע	עין		Ain
פ	פא פא	<i>dupl.hab.fig.</i>	Pe, phe
צ	צדיק	<i>duplicem ha-</i>	Zadic
ק	קוח	<i>bet figuram</i>	Coph
ר	רש		Resc
ש	שין		Scin
ת	תיו		Tau,

Videat diligens Lector singula-
rum literarum differētiam, ne
unam pro alia accipiat, sciātque id
nos de industria omisisse.

Omnes hæc literæ apud nos con-
sonantes sunt, quæ ab Ebreis cor-
pora appellantur. Et nulla harum
uocalis est, ut quidam tradiderūt.

De punctis uocalibus.

Quemadmodū sine animabus
corpora moueri non possunt,
ita literæ apud Ebreos nō mouen-
uentur absque punctis.

Decem numerātur puncta, quæ
nostras quinque reddunt uocales.
Ex quibus quinque uocales lōgæ
sunt, & quinque breues. Quarum
figuras sub hæc litera ꝛ uel supra,
uel iuxta illam, ponā. Nam omnes
uocales supponuntur consonanti-
bus, præterquàm cholem, quod su-
perponitur, & in cornu sinistro lite-
ræ,

ra, uau scurec uerò apud cōsonantes. Sunt præterea tres uocales impropriè, ut infra.

Voces.

VOcales lōgę uel uoces magnę que Ebreis sunt, תנועה גדולה,

a	א	קָמֵץ	camez
e	י	זֵרִי	zeri
i	ו	חִירִיק גָּדוֹל	chiric magnum
o	ו	חֹלֶם	cholem
u	ו	וֵאוּ שְׂעוּרֵק	uau scurec

Vocales breues, תנועה קטנה

a	א	פַּתַּח	pathach
e	י	סֶגוֹל	segol
i	.	חִירִיק קָטָן	chiric paruum
o	א	חֹטֵף קָמֵץ	chateph camez
u	א	קִבּוּץ	cibuz.

Sunt & alia tria pūcta breuiora, quorum primum est שְׁוָא id est scēua, e, ut א qui propriè non est punctus, sed punctorum seruus, quia nunquam per se inuenitur. Per se

dico, quia nunquam inuenitur in monosyllabis: in polysyllabis uerò cum alijs reperitur punctis: de cuius lectione suo loco dicetur. Alia præterea duo puncta cōposita sunt è prædictis, quæ & inuenta sunt propter literas gutturales: de quibus infrà. Et sunt, אָ a, אֵ e: hoc est, chateph pathach, & chateph segol.

Notandum est, quòd sceua componitur cum tribus tantùm punctis, cum camez, pathach, & segol. Et quando componitur, mutat nomen, dicitur quæ chateph camez, non sceua camez (רָצַח enim Chaldaicè, rapere significat) chateph pathach, chateph segol: non sceua pathach, & sceua segol.

De pronuntiatione uocalium.

אָ camez profertur, a obscurum, mediã uocem retinens inter a & o.

אֵ pathach profertur, a clarum.

אֵזרי

ז zeri, e graue.

ז segol, e lene.

זז chirc cum iod grauiusculè
profertur, quàm sine iod ז.

ז & ז ualet o graue, ut ם apud
Græcos.

ז chateph camez uerò, o lene, ut
o micron, uocem retinens inter o
& a: ita ut parum differat à prola-
tione camez.

זז uau scurec, u graue.

זז cibuz, u lene.

ז sceua, e raptum.

ז chateph pathach, a raptum.

ז chateph segol, e raptum.

De lectione uel prolatione

*sceua à principio dictio-
nis tantum.*

Scribit Mosce Kimchi triplici-
ter (de prolatione enim intelli-
git) sceua esse legendum. Primò,
si post sceua uenerit una ex guttu-

ralibus ע ח ה ס tunc sceua amissa propria lectione legitur ut uocalis literæ gutturali subiecta, ut תְּעֵנָה, téena, ficus. Sceua non legitur per e raptum, uel leuissimum, sed graue, ut zeri. Item צִחִי cichi, non cchi, idest cape mulier. Nam lectio sceua declinat ad chiric. Secundo, si post illud uenerit iod, sceua semper legitur per chiric, etiã si litera quouis alio puncto pũctata fuerit, ut בִּיָּבִיַּד biad, & non beiad, In manu: licet iod pathachetur. Tertiò, si sceua post se habuerit unã ex alijs literis, præter gutturales & iod, quouis puncto pũctatam, sceua legitur per camez, ut לְדָוִד ladavid, & nõ ledavid, לְרוֹסֶלֶר larosc, & non lerosc, Ad caput.

Tot de prolatione uocum ob superstitiones, quamuis plura dicenda forẽt pro superstitionissimis.

Nos

Nos uerò cum Iudæis uel peritissimis nostræ tempestatis, missa in legendo uocalium superstitione, *Ca mez, pathach, & chateph pathach, per a* legimus. *Zeri, segol, & chateph segol, & sceua, e.* *Chiric* cum *iod & sine iod, i.* *Cholem, & chateph camez, o.* *Vau scurec, & cibuz, per u* legimus.

Sunt igitur omnes literæ (ut diximus) consonantes, puncta uerò uocales: quæ si consonantibus addantur, reddunt literas uocales.

Notandum etiam est, nunquam puncta uocalia absque consonantibus in Lingua sancta reperiri, præter in unica dictione *ירושלם* Ierusalaim, in qua ponitur chiric absque consonante iod. Cuius mysterium non admodum perobscurum est, supernam nempe Ierusalem indicans imperfectam esse usque in diem no

B ij

uiffimum. Non enim ciues omnes in libro uitæ scripti, ingressi sunt in illam: ideo absque iod, hoc est imperfectè scribitur: licèt falsò Iudæi de reædificatione terrestris Ierusalem (est enim יְרוּשָׁלַיִם numeri dualis, cœlestem & terrestrem Ierusalem significans) interpretentur. Nunquam igitur inuenies puncta uocalia sine consonantibus.

Hîc corruunt figmenta quorundam peritissimorum Scriptorum, quasdam literas asserētium esse uocales, ut יְיִהוָה Nonnulli uerò י & י Alij duntaxat א & ע Non animaduertentes has literas, quas uocales uocāt, alijs cōiūctas absq̃ punctis, syllabam haudquacūq̃ constituere: quin potiùs ipsæ puncta requirunt ut moueantur, licèt non semper. Si alias literas nō mouent, quomodo Vocales esse possunt?

Propri

Proprium enim animarum est mouere corpora, uocalium uerò consonantes. Si non mouent, ideo uocales non sunt. Si enim admirandi illi uiri & autoritate suspiciendi, de uoce uel prolatione illarum literarum & sibilo intellexerint, cum illis non contēdam. Quid si nomine tantum, cum potestate nominis careant, uocales sint, ad rem attinet?

Omnes ergo literæ alphabeti consonantes sunt, puncta uerò uocales: cui sententiæ subscribunt Rabini omnes.

De dageſc & raphe.

Lineam simplicem super literam positam appellamus raphe, eo quòd leniorem reddat literam in proferendo, præter ß quod proferatur asperè, ut **ח**. Literæ enim susceptibiles raphe, sunt sex, cōtentæ in his duabus dictionibus **בבבבבב** **לללללל**

codicibus tamē impressis minimè raphē signatū in uertice literæ inuenies. Verūm si nō habuerit dages, intelligitur habere raphē, quū eiectio dages indicet literam raphari.

Dages, punctulus est in uentre literæ, quam fortiores reddit, & litera tam in scribēdo, quàm in proferendo geminatur, ut רבּוּ rabbu.

De literis בְּגֵר בְּפֶה אֶהְיֶה

OMnis litera בְּגֵר בְּפֶה iuncta literis אֶהְיֶה quiesscentibus, siue in una dictione, siue in duabus, raphatur, ut אֶחִיתָפֶל Achitophel. הִיָּתָה תִּהְיֶה Si uerò mouentur (quandoq; enim relatiuè capiuntur) dagescatur, ut בְּצִדָּה תִּשִׁים bezidaha ta sim, In latere eius (arcæ) pones. אֵלַי תָּבוֹא elai tauò, Ad me ueni, id est Dormi mecum, hac nocte scilicet: Geneseos xxx. הוּי גוּי hoi goi, Væ genti, &c. Excipiuntur tria, quæ

quæ raphantur, ut אֲדֹנָי בָּהּ adonai
uam, Dominus in eis. קוֹ תוֹהוּ cau
thohu, Linea defolationis. שָׁלוֹ בָּהּ
scaleu uaha, Pacificus in ea.

Sunt præterea & aliæ exceptio-
nes, sed quia nihil faciunt ad intelle-
ctum linguæ, tantùm autē ad orna-
rum legēdi, ideo eas omitto. Nam
dagesc à principio dictionis, est le-
ne, & nihil significat, ut infra.

De potestate literarum.

Hæc litera Consonans est (de
uoce enim, ut diximus, non est
contendendum, at de potentia &
actū) & si prolationē à puncto sibi
adiecto distinctam non habet, ut
in dictione אֵמֶן quæ est bisyllaba.
Prima syllaba est aleph cū camez.
Pūctus uocalis apud Ebreos non
facit syllabam, nisi consonanti ad-
iūctus sit: ideo aleph est consonās,
sine qua camez ex se nō faceret syl-
labam

labam. Apud Græcos enim & Latinos uocales, licet improprie, sunt syllabæ, ut $\epsilon\rho\omega\varsigma$ eros, Amor: quæ uocales per se syllabæ sunt, quod apud Ebreos minimè inuenies. Si let hæc litera \aleph , quemadmodum & litera γ , apud Latinos & Græcos, quia correspondentem eis non habent. Prolationem enim haberent distinctam à uocalibus, si uerterentur, ut \beth b, \aleph g, \daleth d, & c. Est igitur aleph consonans.

\beth cum dageſc, est B, ut $\beth\aleph$ ben, Filius. Cum raphe, idest sine dages, u consonans, ut $\beth\aleph\gamma$ nauon, Sapiens, prudens.

\aleph cum dageſc, est G forte, quod in principio dictionis nō cognoscitur proferendo, nisi in medio, ut $\aleph\gamma$ ger: sine dageſc, g molle, ut $\beth\aleph\gamma$ gam.

\daleth est D forte, cum dageſc: lene, cum raphe: ut $\daleth\aleph\gamma$ Dauid.

\aleph est

ח est aspiratio lenis, quæ in pe-
ctore formatur, ualetq̄ H latinum,
ut ח hen, Ecce.

ו cum omnibus punctis, est V
consonans: ut וּ וֹ וֵ וִ וּ׀ וּׁ וּׂ וּ׃ וּׄ וּׅ וּ׆ וׇּ וּ׈ וּ׉ וּ׊ וּ׋ וּ׌ וּ׍ וּ׎ וּ׏ וּא וּב וּג וּד וּה וּו וּז וּח וּט וּי וּך וּכ וּל וּם וּמ וּן וּנ וּס וּע וּף וּפ וּץ וּצ וּק וּר וּש וּת וּ׫ וּ׬ וּ׭ וּ׮ וּׯ וּװ וּױ וּײ וּ׳ וּ״ וּ׵ וּ׶ וּ׷ וּ׸ וּ׹ וּ׺ וּ׻ וּ׼ וּ׽ וּ׾ וּ׿ וּװ וּױ וּײ וּ׳ וּ״ וּ׵ וּ׶ וּ׷ וּ׸ וּ׹ וּ׺ וּ׻ וּ׼ וּ׽ וּ׾ וּ׿
ua, ue,
ui, uo, uu. Verùm quum reperitur
uirgula quædam similis uau conso-
nanti, quæ est in alphabeto, cum
cholem in capite, quæ est o uocalis,
ut ו, & scurec in uentre, quæ est u, ut
ו, tunc uirgula illa cū cholem in ca-
pite & scurec in uentre, nō est uau
illa quæ est in alphabeto: sed linea
illa, quam modò raphe in capite li-
teræ posita appellamus, modò pa-
thach, modò camez pūctulo ei sub-
strato, modò macaph coniungens
dictiones. Sed dum erigitur, curua-
tur, quo meliùs cholem supra se, &
scurec in uentre suscipere possit.
Aduncum enim & curuum nomi-
nant Ebrei uau, ut legitur Exodi
cap.

cap. xxvij. וַיִּי הַעֲמֻדִים uauē haamu-
 dim, idest uncini columnarū. Ideo
 lineam illam curuā cum cholem &
 scurec, appellarunt & uau cholem
 & uau scurec. Et tūc uau, idest linea
 illa curua cum cholem & scurec,
 uocalis est, & non est illa litera uau
 in alphabeto, quæ semper est con-
 sonans. Notandum tamen est,
 quòd uau scurec à principio dictio-
 nis non est uocalis, ut quidam pu-
 tant, ut וַיִּי הַעֲמֻדִים umosceh, Et Mo-
 sceh: וַיִּי הַעֲמֻדִים uzdakah, Et iustitia:
 sed est consonans, quæ est in alpha-
 beto, & est coniunctio copulatiua.
 Et, cui punctus peculiaris supponi-
 tur sceua, qui ob certas causas (ut
 infra de uau seruili litera) mutatur
 in alia pūcta. Mutatur in scurec sce-
 ua, quotiescūq; accedit ad literam
 sceuatam, & literas וַיִּי הַעֲמֻדִים Et sceua
 sequens non legitur, quia à princi-
 pio

pio dictionis uau & cum scurec & cum alijs punctis semper est consonans & coniunctio copulatiua, non autem uox magna, sed consonans cum scurec mutato à sceua, ob regulam assignatam. Nam duabus de causis uau scurec à principio dictionis non potest esse uocalis. Prima, uau scurec uocalis nō est: uocales enim nunquā ponuntur sine consonantibus: syllaba ex uocali & consonante constituitur: uau scurec in principio dictionis est syllaba. ergo uocalis non est, quia non habet consonantem præcedentem. Secunda, uocales nullius sunt significationis: uau scurec in principio dictionis significat. ergo uocalis non est. Est autem coniunctio copulatiua Et. Vocalium est mouere consonantes, non significare.

¶ est Z latinum, non s, ut quidam
dam

dam, fortasse prolatione decepti:
ut **אֶרֶז** erez, Cedrus.

ח est aspiratio fortis, ualetq; ch:
quando autē habet pathach in fine
dictionis, uox ipsa præcedit aspira-
tionem, ut **רוּחַ** ruach, non rucha,
Spiritus, uentus.

ט est T, **טור** tur, Ordo: non
th, ut quidam.

י est I consonans semper, nun-
quam uocalis, ut **יָד** iad, Manus:
siue habeat punctum sub se, siue su-
pra se, semper est consonans: de cu-
ius lectione infra dicemus, ubi de
literis **אֵי** ʾi

כ & in fine dictionis **ך** cum da-
gesc, est c: cum raphe, ch: ut **כַּחַח** ca-
chah, sic. Nec differt à prolatione **ח**
cum raphe. Et quū finem obtinet
dictionis aliquando dagescatur, ut
אֶרֶצָה arecca, Genes. xij. & in alijs lo-
cis quoq;.

ץ est

ל est L, ut לֹא lo, Non.

מ & in fine dictionis ׀ ualet M latinum, ut מַיִם maim, Aqua. Semel in scriptura mem finale contra usum linguæ in medio dictionis reperitur, & hoc in dictione לְמַרְבֵּב lemARBEB, Ad multiplicandum imperium eius, scilicet Messia: Iesaiæ nono: quod non caret mysterio, iuxta Rabbīnorum antiquorum auctoritates, de quo hīc non est locus. Locus autem cōtrarius est Nechemiæ secundo, אֲשֶׁר הָיָה פְּרִיזִים

ג & in fine dictionis ׀ ualet N latinum, ut גִּעְמָן Naaman.

ס est S simplex latinum, ut סַף sad, Neruus.

ע huic literæ nulla Latina litera atque Græca respondet. Quidam putarunt esse aspirationem, & scripserunt H, at non rectè. Formatur hæc litera in parte profundiore gutturis,

turis, cuius uocalē tātūm uertimus non consonantem, ut עמורה Amo-
rah. Simile iudiciū est (ut suprā di-
ximus) de litera א ut אדם Adam.

ב & in fine dictionis ה cum da-
gescualet P: cum raphe, Ph: ut פה
par, בה caph. Quum in fine dictionis
ponitur, nunquam dagescatur.

צ & in fine dictionis ח Huic etiā
quo ad prolationē literæ, nulla re-
spōdet litera latina: uerūm antiqui
interpretes uerterunt S. Elegantio-
res autem linguæ uernaculæ oppo-
nunt geminum zz, ut צצדין zza-
dic, Iustus.

ק ualet C latinum, non Q, ut
קמ mac, putredo. Verūm cum uo-
calibus e & i, non pronunciatur, ut
Latinè cepe, cingo: sed ut caro, cor,
cursus. Sic deliteris caph & gimel.

ר est R, ut רם ram, excelsus.

ש cum puncto in cornu dextro
est

est Sc, in sinistro S simplex, & tunc
 nō differt à prolatione ס. Germa-
 ni uerò scribūt ש per sch, ut שלמה
 schelomoh: nos uerò sic, scelomoh.

ר, cum dagefc est T simplex, ut
 דת tam, perfectus. Cum raphe, th,
 ut תמ meth, mortuus est. Tan-
 tùm de Potestate literarum, & ut
 ad nos ueniunt.

De lectione sceua.

OMnium pūctorum seruus est
 & minister sceua. Nunquam
 enim sui iuris est, qui & nunquam
 legitur, nisi quinque de causis.

Primò, legitur à principio dictio-
 nis semper, ut בראשית berescith, in
 principio: לדוד ledauid, Dauidis,
 scilicet psalmus. Secundò, sub li-
 tera dagefcata in medio dictionis,
 ut דבברו dibberu, loquuti sunt.

Tertiò, post uocales lōgas, ut פקדו
 pacedu, uisitauerunt; פוקדים poce-

dim, uisitantes. Aduertendum tamen est de uau scurec à principio dictionis, quia quum sit coniunctio copulatiua Et, non legitur sceua post eam, ut supra de uau. Quartò, sub littera quæ immediatè duplicat, ut הַלְלוּ halelu, laudate: הִנְנִי hineni, ecce ego. Si sceua esset sub secūda, non legeretur. Quintò, si duo sceuain fuerint in medio dictionis, primum quiescit, & secūdum legitur, ut יִשְׁמְרוּ ismeru, custodient. Fit enim ueluti contractio duarum syllabarum in unam, quando sceua in medio dictionis nō legitur, & hoc ob decorē lectionis. Addam & sextam regulā, quæ tamē à nobis non obseruat, sed à Germanis tantum, & hæc est: Sceua ante litteras gutturales legitur, ut מַלְאָכֵי Maleachi, nos uerò Malachi, unus è duodecim prophetis. Notandū & hoc,

in fine

in fine dictionis sceua semper quiescere, & si duplicatum fuerit, & si fuerit sub litera dagefcata, ut **הלך** halach, ambulauit: **ויבך** uagicuch, & fleuit: **וישב** uagisb, & captiuaui. Deinde, sceua quū finem obtinet dictionis, nō inuenitur nisi sub literis **בגד בפה**. Excipiuntur tres dictiones, in fine quarum sceua est sub alijs quā **בגד בפה**, ut **וישק** uagiascc, **ישש** iefct, **קושש** costt.

Hæc regula inter alias non aspernenda est: quādo camez fuerit sub una litera, & sceua sub sequēti absque accētū intermedio, uocatur camez chatuph: quod & legimus per o, tanquam si esset chateph camez, ut **עֲרֵמָה** ormah, & non aremah, astutia: **חֲכֵמָה** chochmah, & non chachema, sapientia: **שְׁמֵרֵנִי** scomreni, & non scamereni: **לְאֲחֵלָה** leochlah, & non leachelah, ad come-

dendum, siue in cibum. Excipiuntur
 præterita perfecta imperatiui, & fu-
 tura passiuæ, in quibus regula non
 obseruatur, & si uirgula non inter-
 ponatur, ut בקרוּ pcedu, uisitaue-
 runt: הפקרוּ hipacedu, uisitemini:
 תפקרוּ tipacedu, uisitabimini. Si in
 alijs dictionibus interponeret ac-
 centus, non esset camez chatuph, ut
 בהפקראם behibaream. Non præ-
 termittendum est etiam hoc, scilicet
 post uocales longas quoad quæ quie-
 scere ob decorum lectionis, ut אויביו
 oiuau, inimici eius: פסודנה pced-
 nah, uisitate mulieres: תפסודנה
 tiphcodnah, uisitabunt & uisitabitis mu-
 lieres. *De lectione literarum* אהרי

Sunt præterea quatuor literæ,
 quæ maximum afferunt impedi-
 mentum inter legendum, & sunt אהרי.
 Interdum enim quando non pun-
 ctantur, leguntur. Quarum litera א

in

in medio & fine quiescit, si nō punctatur, ut **שׂוֹרֵס** rosc, caput: **רָעָה** cara, uocauit. Litera **ה** in fine tantum dictionis quiescit quādo non punctatur, ut **לַמָּה** lammah, ut quid? **יִהְיֶה** ieheggeh, meditabit. Tertia litera est uau, quæ quum habet cholem in capite, præcedente consonante semper quiescit, ut **דְּבַר** de uaro, uerbum eius: **קוּם** com, surrexit. Sine puncto uerò semper legitur & mouet, ut **דְּבַרְי** deuarau, uerba eius: **שָׁלֵו** scaleu, pacificus: **פִּי** piu, os eius. Quarta litera est iod, quæ in medio dictionis sine punctis semper quiescit, ut **דְּבַרְי** deuarecha, & non deuareicha, uerba tua. In fine uerò similiter quiescit, ut **אֲשֶׁרִי** ascre, & nō ascrei: **דְּבַרִי** diure, & nō diurei. Sed si præcedit, unum ex his quatuor punctis legitur semper. Puncta sunt camez, pa-

thach, cholē & scurec: ut אֲדֹנָי adonai, dominus, dominator: אֵלַי elai, ad me: גּוֹי goi, gens: אֲשׁוּף alui, factus. De his hactenus.

De literis & syllabis coniungendis, quod Iudaei dicunt Punctare.

ECce coniūctionis syllabarū forma ob oculos ponimus unius uersus Iesaiæ prophetæ, quo Marte tuo legēdi modū & citiūs addiscas, וַיֵּצֵא חֶטֶף מִגֹּעַ יֵשׁוּעַ וַיִּצְרֶה מִשְׁרָשׁוּי יִפְרָה
 Sic incipe, וַיֵּצֵא Vau sceua, ue: iod camez, ia: iunge simul has syllabas semper repetendo, ut sit etiam latino more, ueia: zadi aleph camez, za: ueiaza. (nota, ubi unam ex quatuor literis אהוי inueneris siue in medio, siue in fine dictionis, si non legitur iuxta regulam superiūs annotatam, semper coniungitur cum præcedenti litera, deinde profertur uocalis.) חֶטֶף Cheth cholem, cho: teth

teth segol, te: chote: cum resc, cho-
 ter. **צ** mem chiric, mi: gimel zeri
 cum dagefc, ge: migge (dagefc sem-
 per geminat literam, tam in scriptu-
 ra **צ** in prolatione) zain pathath,
 za, miggeza: cum ain, miggeza (di-
 ximus literis **כ** & **צ** nullam literam
 latinam correspondere, ideo scribi
 non possunt, earum uerò uocalem
 tantùm uertimus: at litera **צ** in pro-
 ferendo auditur in parte profundio-
 re gutturis, scribi uerò non potest)
י iod chiric, i: scin camez, sca: isca:
 cū iod, iscai. Hic duo notāda sunt:
 primùm, quādo **י** punctatur chiric
 non habet prolationē distinctam à
 uocali sibi subiecta, cum alijs uerò
 sic: secundùm, quādo iod ponitur
 in fine, si præcedit una è quatuor
 uocalibus prædictis, legitur, ut hic,
 alioqui quiescit. **ו** uau sceua, ue:
 nun zeri, ne: uene: zadi segol, ze: ue

neze: cum resc, uenezet. מִשְׁרֵשׁוּי
 mem chirc, mi:scin camez cum da-
 gesc, sca:missca, res camez, ra: mis-
 scara,scin iod camez, sca: misscara-
 sca, cum uau, misscara scau. יִפְרָה iod
 chirc, i: cum pe & sceua, iph: resch
 he segol, reh: iphreh. Cape hanc re-
 gulam, quando aliqua litera pun-
 ctatur sceua, & sceua non legitur,
 tūc litera semper profertur, non sce-
 ua. Illud præterea non omittēdum
 est, iod quando dage sca, cum pun-
 ctis pronuntiari per g, ut גִּי גִּי גִּי גִּי
 gia, gie, gi, gio, giu: ut יַאֲמַר uagio-
 mer, & dixit: יַאֲמַר uagiuen, & ædi-
 ficauit. Sine dage sc uerò per i, ut
 יֵאָדָב יֵאָדָב יֵאָדָב יֵאָדָב ia, ie, ii, io, iu: ut יֵדָבֵר
 ber, loquetur. יֵאָמַר iomar, dicet.
 Hactenus de modo coniūctionis.
 Nunc uerò exēplum legendi osten-
 damus, quibus uerbis latinis uer-
 ba ebraica respondeant.

Exem

Exemplum legendi.

I Esaiæ capite undecimo, sic de
Messiah legitur,

misscarascaw uenezzer iscai miggeza choter Veiaza

רוּחַ הַטֵּר מִגּוּעַ יֵשׁוּעַ וְנִצַּר מִיַּד שׂוֹרְטֵי

ruach iehouah ruah alau uenachah . iphreh

יִפְרֶה : וְנָתַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ

ruach uguurah ezab ruach uuina chochmah

חֲכִמָּה וְכִינָה רוּחַ עֲצָה וְהַכְרֹת רוּחַ

beirath uaharicho . iehouah ueirath daath

דַּעַת וּרְאָתָה יְהוָה : דַּתְרִיהוּ בִּירְאָה

uelo iscpot enau lemareh uelo iehouah

יְהוָה וְלֹא לְמִרְאָה עֵינָיו וְשִׁפּוֹט וְלֹא

bezedec uescaphat . iochiach oznau lemiscma

לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ : וְשִׁפּוֹט בְּצַדִּיק

uehicab-arez leanue bemiscor uehochiach dallim

דְּלִים וְחֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעֵנָיו אֶרֶץ וְחֶבֶת-

iamith sephathau uuruach piu besceuet erex

אֶרֶץ בְּשִׁבְטֵי פִיו וְכֹרֶת שִׁפְתָּיו יִמִּית

mothnau ezor zedec uehaiab . rasca

רָשָׁע : וְחֵת צִדִּיק אֹזֵר מִתְנַוֵּר

.chalazan ezor uehaemunah

וְהִאֲמִינָה אֹזֵר חֲלָצִיו :

Hactenus de ratione & exem-

plo legendi.

De natu

De naturali & prima literarum diuisione, iuxta uocum instrumenta.

Literæ primùm diuiduntur per
nes naturalia instrumēta prin-
cipalia, quibus formant̄ uoces, que
sunt: guttur, palatum, lingua, den-
tes & labia: unde quedam guttura
les dicuntur, & sunt hæ quatuor,
אֵתֶּע, quatuor palati גִּיבֶּס, quinque
linguales גִּטֶּלֶנָה, quinque dentium
וֹסֶשֶׁרֶע, & quatuor labij בִּימָה.

Et ne quis putet hanc diuisionē ab
antiquis grāmaticis frustra factam
fuisse, sciendū est, quòd literæ eius-
dem exitus & pronuntiationis ali-
quando permutantur adinuicem.
Primò ex gutturalibus נ ponitur
loco ה ut פֶּה pro פֵּה hic, אֶשְׁתַּחֲוֶה
pro אֶשְׁתַּחֲוֶה וְלֵלֵי spoliati sunt. Psalmo
lxxvi. Quādoq; pro iod, ut וְרִצְוֵתִי
pro וְרִצְוֵתִי & cōplacebo me, uel dili-
gam, à uerbo וְרִצְוֵה Ezech, xliij. Rur-
sus

sus ה ponitur loco א ut הִשִּׁיעַ pro
 יִשְׁרָאֵל seruabo, scilicet populū meū
 Israël. ה. Samuel. iij. זָכָה pro זָשָׁה ele
 ua. Hęc permutatio potissimū fit
 in literis אהרי. Iod quoq; ponitur
 loco ה, ut פִּי pro פֶּה os oris, פִּרְיִי pro
 פֵּרוֹת fructus. ה loco ו, ut רְבִירָה pro
 וְרִבְרָה uerbū eius. Ex palatalibus,
 ג in ב, ut בְּנֵה pro גִּנָּה hortus: Psal.
 lxxx. secundū quosdam. ג iterum
 in ק, ut וְיִצְעָק pro וְיִצְעָם Iosue viij. א
 יֵאָא Ex lingalibus, ה in ט, ut in
 coniugatione hithpael, יִצְטַרְק pro
 יִצְטַרְקוּ iustificabimus nos. Et quan
 doq; in ר, sed tantū in Chaldais
 mo. Ex dentalibus, ש in ס, ut זָכָה
 pro זָשָׁה Psal. iij. & ס in ש, ut רָמַשׁ
 pro רָמַס reptile, Gen. i. רִבְמִשְׁמֵרוֹת
 pro רִבְמִסְמֵרוֹת & tāquam clauis, Ec
 cles. xij. Ex labialibus, ב in פ, ut
 גַּבִּי pro גַּבִּי excelsa. Prouerb. ix.
 Cętera obseruabit diligens lector,
 nos

nos uerò tantùm specimē dedimus. Omitto tamen sentētiā R. Abraham ben Ezra de huiusmodi literarum pronuntiatione.

De duplici dagefc.

DVplex est dagefc, lene & forte. Lene, locū habet tantū in sex literis בגר בפת & hoc in principio dictionis, & post sceua quiescens, ut בראשית berescith, in principio, יזכור izcor, recordabit: & nullius est significatiōis. Dagefc uerò forte recipiunt literæ omnes, præter quatuor gutturales & resc, uidelicet אההע Et semper aliquid peculiare significat: non tamē habet locū in principio dictionis, neque post sceua quiescens, quod propriū est dagefc lenis. Primū indicat defectum literę nun, tam radicalis quàm seruilis, & literæ iod in principio dictionis, & præsertim
secun

secūda radicali existēte ך, & lamed
in solo uerbo לָקַח, ut אָנְפִּיל pro
אָנְפִּיל cadam, à נָפַל. אָנְפִּיק pro
אָנְפִּיק uisita
bor: אָנְפִּיק à יָנַח & collocauit, אָנְפִּיק fun
dam, à יָצַק. אָנְפִּיק gyrauit, à יָקַח. אָנְפִּיק
accipiam, à לָקַח. Secundò, est si
gnum cōiugationis piel, & pual, &
hithpael, ut אָנְפִּיק recēsuit, אָנְפִּיק recen
situs fuit, אָנְפִּיק אָנְפִּיק uisitauit se. Requi
runt enim hæ cōiugationes mediã
dagescatã. Tertiò, quum fuerint
duæ posteriores literæ radicales si
miles, media deficiente per synco
pen altera dagescatur, ut אָנְפִּיק pro
אָנְפִּיק circūdedisti, à אָנְפִּיק. Quartò
אָנְפִּיק articularis uel demonstratiua da
gescat literam sequentē dagescabi
lem, ut אָנְפִּיק uerbum, uel illud uer
bum: quæ litera quandoq; capitur
pro aduerbio uocandi ô, ut אָנְפִּיק ô
generatio. Quintò, uau hippuch
quum uertit futurum in præteritū
dage

dagescat tertiam & secundā literas
 futuri, ut וַיֹּאמֶר & dixit: וַיֹּאמְרוּ &
 dixisti. Excipiūtur futura coniuga-
 tionis piel, at non semper, ibi lege.
 Sextò, quando ה fuerit tertia radi-
 calis, & accesserit ad augmēta præ-
 teriti הַ הִ הֵ הִ תּוּ tunc ה radicalis
 abijcitur, & ה augmentū præteriti
 dagescatur, ad repræsentādum ter-
 tiam radicalem ה, ut שָׁבַתָּ pro שָׁבַתָּה
 quieuisti. Septimò, quando ה &
 ו cōueniunt in coniugatione hith-
 pahel, signatur ה per dages in ו, ut
 הִטְמָאוּ pro הִטְמָאוּהָ polluēt se. Idē si
 uenerit apud daleth & iod, ut Psal.
 xliij. אֲתַרְבֵּם pro אֲתַרְבֵּם hoc est
 אֲתַרְבֵּם incedam, pro incedebā cum
 eis, scilicet ad templū. & Gen. viij.
 וַיִּתְחַלּוּ pro וַיִּתְחַלּוּ & expectauit: & li-
 tera iod camezatur, quia ה ain ha-
 poal dagesari non potest. Octa-
 uo, litera dagescatur multoties, eu-
 phoniae

phoniæ gratia, teste R. David in Michlol, ut לֹא יִשְׁכַּח cessauerūt: Iud. v. שֶׁבֶט sanctuarium: Exo. xv. et in alijs locis. Nonò, literæ ס et ר in aliquibus locis recipiūt dagesc, ut Exech. xvi. שֶׁבֶט umbilicus tuus, et 1 Reg. x. $\text{הֲרִאִיתֶם$ num uidistis? et 1 Reg. i. הִעֲמֶה . Et ס quatuor in locis (ait R. David in Michlol) dagescatur. Gen. xliij. וַיָּבִיאוּ et adduxerunt. Ezræ viij. וַיָּבִיאוּ לָנוּ et attulerunt nobis. Leuit. xxij. הֲבִיאוּ affertis, et Job xxxij. לֹא רָאָה non fuerūt uisa. Notandum est, quando dagesc indicat defectū literæ, semper indicare literam præcedētem abiectam, nūquam uerò subsequētem. Contrà, uocales longæ semper indicant literam subsequētem quiescere, non autem præcedentē. At literæ quiescētes in uocibus magnis sunt ס ר et aliquādo nun et iod, sed

sed improprie, ut in uerbis dicitur. Hæ literæ אהרי explicitè uel implicitè sæpissimè sequuntur uoces magnas, & nunq̄ ueniunt post uoces paruas, præter segol, ut אגלה reuelabo: רבירי uerba tua: explicitè, ut חמה sol: implicitè, ut קח.

*De commutatione uocalium magnarum in uocales paruas ו da-
gesc, ו e contra.*

Sæpe cõmutantur uoces magnæ in uoces paruas et dagesc, ut pro קרשה קרשה sanctificata & meretrix, pro ציצים ציצים flores: nam æquiualeat uox parua cum dagesc uoci magnæ. Vox breuis & dagesc cõmutantur in uocem magnã, & præsertim quando dagesc in אהרי signãdus est. Non enim sunt susceptibiles dagesc, ideo dagesc & uox parua præcedens, commutantur in uocem magnam, ut מאדם ab homine,

ne, בִּרְהַּ benedixit. Nam scribendū
 erat, מִצְרַם & בְּרַהּ sed regula pro-
 hibet, ideo fit mutatio uocis parue
 & dagesc in uocem magnā, ut infra
 in grammatica declarabitur. Com-
 mutatio uocalium hoc modo fit:
 Dagesc & pathach commutantur
 in camez: dagesc & segol, dagesc &
 chiric paruū in zeri: dagesc & cha-
 teph pathach in cholem: dagesc &
 cibuz in uau scurec.

De altera literarum diuisione & earum usu, & quomodo seruiunt, & puncto notantur.

EX uingitiduabus literis unde-
 cim sunt perpetuò radicales,
 hoc est, de radice & substantia di-
 ctionis, & sunt חֵס סִפְרָ גֹעַ צֶרֶס. Alię
 undecim, & radicales & seruales
 esse possunt, & harum signum est,
 מִשְׁפַּח בְּתַב אֱלֹהֵי

D

undecim seruilib. quatuor in principio dictionis tantū seruiunt, quæ sunt אֶלֶפֶת. Reliquæ uerò septem מֵהַבְּחִינָה in principio & fine. Cæterum literæ, quæ seruiunt in principio uerbis & nominibus & dictionibus consignificatiuis, sunt istæ, מֵשֶׁהוֹבֵלֵם de quarū officio primū tractandum est, postea de reliquis.

מ primò deseruiens punctatur chiric sequente dagesc, ob defectū literæ nun. Nam hæc dictione מן præpositio est, à, ab, de, ex, post, postq̄ & c̄. Et quando componitur cum dictione sequenti abijcitur nun, ut מַרְדָּה pro מוֹרְדָה de uia. Si uerò sequitur una ex אההער punctatur zeri, ut מַעֲלָם à seculo. Quum tamen & aliquādo habēt chiric, ut מַחֲטָב ex filo, מַרְדָּה à persequendo. Et sic cum ה seuato, ut מַהֲיֵהָ ab esse, idest ne esset. Et si post מ uenit

iod

iod sceuatū, quiescit iod (ut infrā)
 ut יהודה de ludah. Et pro postq̄,
 Num. xxiiij. הוֹי בְּיַתְיָהּ מִי־יֵחַי אַחַר
 idest, heu quis uiuet postquam po-
 fuerit uel fecerit illud (scilicet quod
 sequitur) deus. De strage enim Ro-
 manorū per diuersas orbis partes
 facta intelligit, idest nullus effugiet
 diem Domini, & c̄. Porrò inter cæ-
 tera significata capit̄ pro aduerbio
 augmentis, magis, plus, quàm: ut me-
 lior est sapientia מְאֹד auro, uel q̄
 aurum. Carent enim Ebrei compa-
 ratiuo gradu, & ideo circūloquun-
 tur per hanc literam מ: carent simi-
 liter superlatiuo, loco cuius utūtur
 dictione מְאֹד uehemēter, ualde. Et
 quandoq̄ geminant illam hoc mo-
 do מְאֹד מְאֹד ualde ualde, idest ue-
 hementissimè. Deseruit insuper מ
 participijs cōiugationū piel, pual,
 & hitpael in principio, ut ibi. Ad

ditur etiam nominibus, ut מַלְכֵּךְ for
 nax. At de hoc suis in locis dicetur.
 Quomodo uerò à fine deseruiat, in
 tractatu de Affixis explicabitur.

שׁ ponitur uice אשׁ qui, quæ,
 quod, quia, quòd, & uice propter.
 Et communiter punctatur cum se-
 gol, ut אשׁי quod, ego. Et dagescat
 literam sequentem dagescabilem, ut
 אשׁיִּשׁ quod irradiauit me sol. Et
 si sequatur gutturalis, nulla fit mu-
 tatio. Punctatur etiã cum pathach,
 camez, & sceua, ut אשׁיִּשׁ quod sur-
 rexi, אשׁתּהּ quod tu, Iudic. sexto.
 אשׁיִּשׁ quod ipsi. Eccles. iij.

הּ uno modo constituit coniuga-
 tiones hiphil, ut הִפְקִיֵּר praefecit uel
 constituit: hophal, ut הִפְסֵר consti-
 tutus fuit: hitphael, ut הִתְפַּקֵּר uisita-
 uit seipsum. Et nomina quoquè, ut
 dicemus in tractatu de nominibus.
 Ponit̃ etiã in fine imperatiui, infini-
 tiui

tiui & futuri, ut לָרִצְחָה קָרְמָה surge,
 ad lauandum, לְשִׁמְחָה לַעֲבֹד l̄etabor. Est
 præterea demōstratiuum, quod di-
 citur הַרְיֵעָה, ut est articulus apud
 Græcos. Et iunctum literis אַהֲרָעַר
 camezat, ut הָאִישׁ הָרִאשׁוֹן uir,
 הָרִאשׁוֹן caput. Sed iuxta אַחַד
 interdum pathachatur, ut הָהֵן
 hahin, mea s̄ura quædã, הַחֵמֶר
 bitumẽ, הַעֵצִים cæci. Et quan-
 doq; camezatur præter regulam, ut
 הַהַר mons, הַחֲרִיטִים acus. Et quãdo
 gutturalis est camezata, הַ interdũ
 segolatur euphonię gratia, ut הַעֵרֶב
 musca. Non uenit הַ notificatiuum
 iuxta nomina propria, sed tantũ
 iuxta omnes nominũ species: quod
 autẽ dicitur הַאֲרָם est nomen appel-
 latiuũ: & sic הַמְּנַשֶּׁה pro הַמְּנַשֵּׁי
 menascita, est enim nomẽ gentile. No-
 ta quòd הַ demōstrans præponitur
 & adiectiuo & substantiuo simul,
 ut הַעֵצִים הַזֶּה populus iste, הַעֵצִים הַזֶּה

seruus Ebreus, חרעה הגדולה הוא
 malum grande hoc: & si post ה se-
 quitur litera dagescabilis, dagescat-
 tur, nisi sit cum sceua, ut חרבר uer-
 bum, חרבר qui cooperit, חרבר ui-
 uens. Excipitur חרבר rana. Et si
 post iod fit gutturalis, ut plurimū
 dagescatur, ut חרבר lassi, חרבר
 Iehudæus. Excipitur חרבר riuus.
 Est præterea ה interrogantis & ad-
 mirantis aduerbium, an, nunquid.
 utrum, si, &c. eiusque punctus est cha-
 teph pathach, uel segol, si guttura-
 lis sequens fuerit camezata, & hoc
 leuandi causa, ut חרבר nunquid
 iudex? חרבר nunquid fuit? Et si gut-
 turalis non fuerit camezata, patha-
 chatur, ut חרבר nunquid auis? Quan-
 doque recipit segol, ut חרבר nunquid
 ego? Hæc litera iungitur cum dictio-
 ne חרבר, ut חרבר nunquid? Et cū חרבר ut
 חרבר num de arbore? Et si additur חרבר
 confir

confirmantis est, ut אלה nonne?
 Admittit quoque post se literam serui-
 lem cum dageſc, quod non facit demonſtratiuum, ut אלהמגים num in
 caſtris: Quum uero ponitur in fine
 dictionis uice ל, dicitur in tractatu
 de literis heemanticis.

ו est coniunctio copulatiua &
 & præterquam copulat, uertit præ-
 teritum in futurum, & e contra, ut in
 uau conuerſiuo dicemus. Capitur
 etiam ו copulatiuum uice, uel, super,
 quantomagis, & pro ל, nunquid,
 quum, ſi, antequam, poſt, ut, ne, for-
 te, quia, in. Et quandoque redundat,
 ut inquit R. David ſuper Iehof. ca-
 pite 1. Et punctatur cum omnibus
 ſimplicibus uocalibus, præterquam
 cum cholem & cibuz. Cõmuniter
 enim punctatur cum ſceua, ut ועלה
 & folium (pro folia) eius. Sed iuxta
 literas ſceuatas & אמה ſceua uertit.

in scurec, ut & וְרִבְרָה & mel, & וְרִבְשׁ
 in uia, & וְרִשְׁתִּי & Mosceh, & וְרִשְׁתִּי
 Vasti regina, & וְרִשְׁתִּי & Pharoh. Si
 uenerit ad iod sceuatum, ambo mu-
 tantur in unū chiric, ut וְרִשְׁתִּי & וְרִשְׁתִּי
 & lehudah. Et si iungatur monosyl-
 labo, aut dictioni longæ (longa di-
 citur quando accentus est in penul-
 tima) camezat, ut & וְרִשְׁתִּי & ultra, & וְרִשְׁתִּי
 & iniquitas. Simile iudicium est de
 litera ל ut לְתֵת ad dandum, לְשׁוֹב ad
 reuertendum, לְלֵרֵת ad pariendum,
 לְלֵרֵת ad eūdum. Et iuxta literas gut-
 turales chatephas punctatur pun-
 cto simplici, ut וְעֵבְרִים & serui, וְאֵמֶת
 & ueritas, וְאֵנִי & nauis. Regula ge-
 neralis est, literas præcedentes gut-
 turales chatephas punctari pun-
 cto simplici, ut וְעֵשָׂה faciam, וְעֵשָׂה
 faciet, & c. Hæ quatuor literæ וְבֵלֵב
 iunctæ dictioni אֶל תִּים punctantur
 zeri quiescente aleph, ut וְאֶל תִּים

בְּאֵלֵהֶם לְאֵלֵהֶם בְּאֵלֵהֶם euphoniae
 gratia. Iuxta uerò nomen יְהוּוָה ha-
 bēt pathach quiescēte iod, ut יְהוּוָה
 uahouah, siue ut proferunt Iudæi
 superstitiosi, uadonai, בְּיְהוּוָה בְּיְהוּוָה
 לְיְהוּוָה. At quando litera uau in fine
 seruit, est affixū, ut infra dicemus.
 Semper uerò à principio dictionis
 est copulatiuum. Hinc igitur est,
 quòd uau nunquam radicale est in
 principio neq̄ in fine dictionis, sed
 tantūm in medio.

ב̄ interdū est aduerbiū similitudi-
 nis, ut בְּשֵׁעֵלִים sicut uulpes, quādo
 q̄ pro circiter, quasi: ut בְּעֶשְׂרֵת cir-
 citer x milia uirorū. Est etiā tēpora-
 le aduerbiū, ut בְּמִשִׁיב quū retraxit,
 s. manū suam. Est etiā ב̄ affirmatiuū
 & ueritatis expressiuum, profectò,
 certè, uerè, ut Iesa. i. כִּמְעַט profectò
 paruas. s. reliquias. Nehe. vii. כֹּאִישׁ
 בְּבֵר. uerè uir fidelis, & Dan. vii. בְּבֵר.

וְאֵין uerè filius hominis. Sic capitur illud Ioan. I. Et uidimus gloriã eius uerè, non quasi, unigeniti. Quomodo autem à fine seruit, suo loco dicetur. Punctatio huius literæ & ל, in litera beth dicet. Nam hæ tres literæ ב ל א eodē modo punctantur.

ל est signū datiuī & genitiuī, & hoc quando possessiuè capitur, ut לְהוֹל uoci, לְנַפְשִׁי animæ meæ, מְזִמֹּר לְרוּחַ psalmus Dauidis. Quomodo autem cōponitur cum Pronominibus, in ipsorum tractatu dicemus. Capitur hæc litera ל, pro ad, in, ut, propter, post, ab, ex, pro, usq; usq; ad, sup, apud, iuxta, sicut, quasi, & c.

ב pro præpositione capitur, à, ab, ex, de, in, quū, usq; super: ut בְּמִדְבָּר in deserto: quandoq; significat locum & tempus, ut בְּחֵדֶשׁ in mense: בְּצֵאתָם quādo egressi sunt ex Ægypto. Cætera uerò significata obseruabit

uabit diligēs lector. Porro puncta-
tio harum trium literarum ב ל ב ta-
lis est: communiter punctātur cum
sceuā, ut בְּרַבְרָא בְּרַבְרָא. Si uerò ac-
cesserint ad literam sceuatam, pun-
ctātur chiric, ut בְּשִׁמְיָא לְשִׁמְיָא בְּשִׁמְיָא
in nomine meo, mutato primo sce-
ua in chiric. Si ad iod sceuatam, am-
bo sceua in mutātur in unum chiric
quiescente י, ut יְחִירָה בִּיחִירָה לִיחִירָה
& c. Si uerò ad gutturales chate-
phatas, punctantur puncto simpli-
ci; ut בְּחָרִי לְאֵיִל בְּעַבְרִים sicut serui,
stulto, in ira. Excipiūt nomen אֱלֹהִים
iuxta quod habent zeri quiescente
aleph, & iuxta nomen יְהוָה habent
pathach, ut diximus in litera uau.
Habent præterea hæ literæ à prin-
cipio dictionis in potētia ה demon-
stratiuū; quo excluso, eius puncta-
tionem sibi assumunt, ut בְּמוֹץ pro
לְהַאֲרִם sicut gluma, לְאֲרָם pro
לְהַאֲרִם
ip̄si

ipsi homini, &c. Hoc idē facit litera ׀ in participijs hiphil & hithpa-el, ut ibi dicemus. Cæterū de reliquis quatuor literis ׀ׁׂ׃ quia tam nominibus quàm uerbis seruiunt, sicut & superscriptæ: ideo suis in locis earum officium explicabimus, sicut & de nōnullis alijs seruilibus.

De affixis.

Dicitur Pronomen bifariā. Est enim pronomen ׀ׁׂ׃ idest cōiunctum, siue affixum, & ׀ׁׂ׃ separatū, scilicet tam à nomine quàm à uerbo, quod etiam absolutum & compositum appellatur, de quo paulo post. Coniunctum siue affixum dicitur, litera uel syllaba in fine dictionis addita tam nominibus quàm uerbis, ut ׀ׁׂ׃ uerbum, ׀ׁׂ׃ׁׂ׃ uerbum meum, ׀ׁׂ׃ׁׂ׃ uerbum tuum, cum ׀ׁׂ׃ׁׂ׃ custodiuit, ׀ׁׂ׃ׁׂ׃
custo

custodiuit eum, שְׁמַרְתִּי custodiuit
me, &c. Huiusmodi ergo literas
uel syllabas affixa simplicia appella
mus. Sunt enim primæ, secundæ &
tertiæ personæ.

*Affixum primæ personæ,
communis generis.*

Iod à fine dictionis affixum est
primæ personæ singularis numeri,
cōmunis generis, meus, mea, mei,
me, &c. ut quum לְבַרְבְּרִי uerbum,
רַבִּי uerbum meum. Nota, quando iod
habet ante se chiric, semper nomen
cum quo iūgitur est singulare: si au
tem præcedit pathach, est plurale:
ut לְבַרְבְּרֵי uerba mei, id est mea. Sem
per enim iod est singularis numeri.
Cū uerbis, ut שְׁמַרְתִּים me,
שְׁמַרְתֵּם me. Verū in præ
teritis, imperatiuis, atq; futuris, uti
mur syllaba יוּ loco simplicis iod, ad
differentiam terminationis fœmi
næ,

ne, ut אֶשְׁלַחְנִי misit præter, שְׁלַחְנִי mi-
 sit me. Imperatiuus שְׁמַרְנִי custodi
 me. Futur. תִּשְׁמַרְנִי custodies me.
 Eius uerò plurale est syllaba נָ sine
 dageſc in nun, ut יִבְרַנּוּ uerbum no-
 ſtrorū uel noſtrarum, id eſt noſtrū.
 Et nota, quādo præcedit iod cū ze-
 ri, nomen eſt plurale, ut יִבְרַנּוּ uer-
 ba noſtra, שְׁמַרְנִי custodiuit nos.

*Affixum ſecundæ perſonæ
 maſculini generis.*

י quādo ſeruit (à ſine dictionis)
 cum camez eſt affixū ſecundæ per-
 ſonæ maſculini generis, ſingularis
 numeri, Tu, te, tibi, &c. ut יִבְרַךְ uer-
 bum tuū, יִבְרַכְךָ uerba tui, id eſt tua,
 יִשְׁמְרוּךָ custodient te. Quandoqꝫ
 additur ה ut בָּאֵיכָה ueniente uel in-
 grediēte te. Eius plurale eſt ſyllaba
 כֶּ uos, ueſtrū, ueſtri, ut יִבְרַכְכֶם uer-
 bum ueſtrorū, id eſt ueſtrū, יִבְרַכְכֶם
 uerba ueſtra, שְׁלַחְכֶם miſit uos.

Affixum

*Affixum secundæ personæ
fœminini generis.*

ה cum sceua (quando seruit) est affixum secundæ personæ fœminini generis singularis numeri, ut דְּבָרָה uerbum tuum, וְדַבַּרְתִּי uerba tuæ ô mulier, idest tua, וְשָׁמְרוּהָ custodient te. Eius plurale est syllaba בָּן, ut וְדַבַּרְתֶּם uerbum uestrarum, idest uestrum, וְשָׁמְרוּבָנֵינוּ uerba uestra, וְשָׁמְרוּבָנֵינוּ custodient uos ô mulieres.

*Affixum tertiæ personæ
masculini generis.*

ו in fine cū cholem, aut omnino sine puncto, est affixum tertiæ personæ masc. gen. singul. num. eius, ei, cum, & c. ut וְדַבַּרְהוּ uerbum eius. Quando ו is loco ו ut וְדַבַּרְהוּ uerbum eius, וְדַבַּרְתֶּם uerba eius. Nota, quando præcedit iod cum camez nomē est plurale. וְשָׁמְרוּ custodiuit eum, uel וְשָׁמְרוּהוּ addito ה & cholē
uerso

uerſo in ſcurec. Et ſyllaba נה cu da-
geſc in nun, idem ualet, ut ישמרנה
cuſtodiet eum. Eius plurale eſt ם fi-
nale, uel ſyllaba ךהם, ut דברם uer-
bum eorum, דברייהם uerba eorum,
שלחם miſit eos.

*Affixum tertiæ perſonæ
fœminini generis.*

א cum mappic præcedēte camez,
uel cum camez præcedēte alio pun-
cto, eſt affixū tertiæ perſonæ ſing.
num. fœm. gen. eius, ei, eam, & c. ut
דברה uerbū illius, ſcilicet mulieris,
דבריה uerba eius, שמרה cuſtodiuit
eam. Idem ualet ſyllaba נה cum da-
geſc in nun, ut תמצאה inuenies eā.
Plurale eius eſt litera nun final, uel
ſyllaba ךהן, ut דברן uerbum earum,
דבריהן uerba earum, אשמרן cuſto-
diam eas. Tantūm de affixis ſimpli-
cibus. Nunc uerò ad partes ora-
tionis ueniamus.

TRadunt Rabini, tres tantū esse partes orationis: uidelicet שׁוֹמֵן nomen, מַעֲלֵל uerbū: ex quo participium: & מַלְּה dictio. Per millah dictiones ad significātes intelligunt, pronomina scilicet, prepositiones, coniunctiones, aduerbia, & interiectiones: quibus pronomē nōnulli nomen occultū appellātes (כְּנִי עִי enim i. pronomen, à uerbo כְּנָה descēdit, quod est cognominare, siue nomine occulto appellare) cōnumerent inter nomina, eo quod genus & numerum habeat, atque loco nominis ponatur. Primū igitur de Pronomine (necessitatē intelligētia sequimur, non uerborū ordinem) siue affixo composito uel separato: secūdò de uerbo: tertio de nomine: postea uerò de reliquis partibus dicemus, quas alij cōsignificatiuas, nos adsignificantes interdum appellamus.

DE PRONOMINE.

PRonomina composita uel separata, quæ & uerba tantum sequuntur, non nomina, tria sunt: אֲנִי ego, אַתָּה tu, הוּא ille: hoc est primæ, secundæ, & tertiæ personæ. At separatim de singulis dicamus.

Pronomen primæ personæ cōmunis generis singularis numeri & plural.

Singul. אֲנִי & אָנֹכִי & אֲנֹכִי Ego.

אֲנִי, nam אֲנִי est signum genitiui ubique, & iod affixum simpliciter per totum singulare, Mei.

אֵלַי, ל est signum datiuī, Mihi.

אֹתִי, אֹתִי est signum accus. Me.

אֲנִי, primum אֲנִי deseruit ablatiuo, secundum uerò epenthesis est: & hoc propter literam sequentem, quæ quandoq; debet recipere dagesc & quandoq; nō, licet sit dagescabilis, A me. Hoc uerò אֲנִי semp suscipit dagesc ad designādū defectū אֲנִי.

Plu

Plur. אֲנֹחֵנוּ & אֲנֹחֵנוּ abiecto aleph,
& per syncopā אֲנֵנוּ. Vbiq; in plurali
syllaba נוּ est affixū primæ personæ
plural. com. gen. Syllabæ uerò ad-
iunctæ signa sunt casuum. Nos:

שְׁלֵנוּ Nostrum.

לֵנוּ Nobis.

אֲנֹחֵנוּ Nos.

מִפְּנוּ à Nobis.

Pronomen secundæ personæ masculini generis, singul. & pluralis num.

Singul. אַתָּה cum accentu in ultima, & in penultima אַתָּה Tu.

שְׁלֵךְ, ךְּ est affix. simpl. secundæ personæ mal. gen. sing. num. Tui.

לְךָ & in soph pasuc & athnach לְךָ
& cum additione ה, לְבָה Tibi.

אֲתָבָה, ה, אֲתָבָה Te.

מִפְּנֵי Ate.

Plural. אַתֶּם Vos.

שְׁלֵכֶם, ךֶּם affix, est plur. ךְּ Vestrū.

לְכֶם Vobis.

E ךְּ

אַתְּכֶם Vos.
 & per sync. מִיָּמֶם Auobis.
Pronomen secundæ personæ fœmi-
nini gener. singul. & pluralis numeri.
 Singularis, אַתְּ Tu mulier.
 שְׁלֵה, הֵּ est affixum simpl. secun-
 dæ personæ fœminini gen. Tui.
 לֵה Tibi.
 אִתְּהָ Te.
 מִיָּמֶה à Te.
 Plur. אַתְּכֶם Vos.
 אִתְּכֶם affix. est plur. הֵּ Vestrū.
 לְכֶם Vobis.
 אִתְּכֶם Vos.
 & per sync. מִיָּכֶם Auobis.
Pronomen tertiæ personæ masculini
generis singular. & pluralis numeri.
 Sing. הֵּא, litera aleph uacat, id est
 nihil ad significationem attinet, te-
 ste rabbi David in lehof. Ille.
 שְׁלוֹ uau affixum est simplex ter-
 tiæ personæ masc. sing. Illius.

לו

Illi.

אותו

Illum.

מִמּוֹ

ab illo.

Plur. הם & cum ה, הַמָּה

Illi.

שְׁלֵהֶם, שְׁלֵהֶם affix. est plur. ו

Illorū.

לְמֹו & לְהֶם

Illis.

Nam מו affixum est cōpositum ex
sing. ו & eius plur. מ, & hinc est q̄
modò sing. modò plur. accipitur.

אתָּהֶם & אֵיהֶם

Illos.

מֵהֶם

ab illis.

*Pronomen tertiæ personæ fœmininî
generis singul. & plural. numeri.*

Sing. היא & היא

Illa.

שְׁלָהּ, ה cum mapic præcedente +

est affix. simpl. 3. p̄f, sing. fœ. Illius.

לָהּ

Illi.

אותָּהּ

Illam.

מִמֶּנָּה

ab illa.

Plural. הֵנָּה & הֵנָּה

Illæ.

שְׁלֵהֶן, שְׁלֵהֶן est affix. simp. pl. ה

Illarū

לָהֶן

Illis.

E iij

ipsi homini, &c. Hoc idē facit litera ו in participijs hiphil & hithpa-el, ut ibi dicemus. Cæterū de reliquis quatuor literis ווהא quia tam nominibus quàm uerbis seruiunt, sicut & suprascriptæ: ideo suis in locis earum officium explicabimus, sicut & de nōnullis alijs seruilibus.

De affixis.

Dicitur Pronomen bifariā. Est enim pronomen וְאֵת idest cōiunctum, siue affixum, & וְאֵת separatū, scilicet tam à nomine quàm à uerbo, quod etiam absolutum & compositum appellatur, de quo paulo post. Coniunctum siue affixum dicitur, litera uel syllaba in fine dictionis addita tam nominibus quàm uerbis, ut וְאֵת uerbum, וְאֵת וְאֵת uerbum meum, וְאֵת וְאֵת uerbum tuum, cum וְאֵת שְׂמֵרָה custodiuit, וְאֵת שְׂמֵרָה custo

custodiuit eum, **שׁוּמְרִי** custodiuit me, &c. Huiusmodi ergo literas uel syllabas affixa simplicia appellamus. Sunt enim primæ, secundæ & tertiæ personæ.

*Affixum primæ personæ,
communis generis.*

Iod à fine dictionis affixum est primæ personæ singularis numeri, cōmunis generis, meus, mea, mei, me, &c. ut quum **אֲנִי** uerbum, **אֲנִי** uerbum meum. Nota, quando iod habet ante se chiric, semper nomen cum quo iūgitur est singulare: si autem præcedit pathach, est plurale: ut **אֲנִי** uerba mei, id est mea. Semper enim iod est singularis numeri. Cū uerbis, ut **שׁוּמְרִי** custodiēs me, **שׁוּמְרֵי** custodiētes me. Verū in præteritis, imperatiuis, atq; futuris, uti mur syllaba **י** loco simplicis iod, ad differentiam terminationis fœmi-
næ;

*Affixum secundæ personæ
fœminini generis.*

ה cum sceua (quando seruit) est affixum secundæ personæ fœminini generis singularis numeri, ut רְבִירָה uerbum tuum, רְבִירָה וְרִירָה uerba tuæ ô mulier, idest tua, יִשְׁמְרִיהָ custodient te. Eius plurale est syllaba רָו, ut רְבִירָו uerbum uestrarum, idest uestrum, רְבִירָו וְרִירָו uerba uestra, יִשְׁמְרוּהֶן custodient uos ô mulieres.

*Affixum tertiæ personæ
masculini generis.*

ו in fine cū cholem, aut omnino sine puncto, est affixum tertiæ personæ masc. gen. singul. num. eius, ei, eum, & c. ut רְבִירָו uerbum eius. Quandoque ה est loco ו ut רְבִירָה uerbum eius, רְבִירָו uerba eius. Nota, quando præcedit iod cum camez nomē est plurale. יִשְׁמְרוּ custodiuit eum, uel יִשְׁמְרוּהוּ addito ה & cholē
uerso

uerso in scurec. Et syllaba נָּ cu da-
gesc in nun, idem ualet, ut יִשְׁמְרוּ
custodiet eum. Eius plurale est ם fi-
nale, uel syllaba םָּ, ut יִבְרֹם uer-
bum eorum, יִבְרִיחֵם uerba eorum,
שִׁלְחֵם misit eos.

*Affixum tertiæ personæ
fœminini generis.*

א cum mappic præcedēte camez,
uel cum camez præcedēte alio pun-
cto, est affixū tertiæ personæ sing.
num. fœm. gen. eius, ei, eam, & c. ut
יִבְרַח uerbū illius, scilicet mulieris,
יִבְרִיחַ uerba eius, שְׁמְרָה custodiuit
eam. Idem ualet syllaba נָּ cu da-
gesc in nun, ut תִּמְצְאֶנָּה inuenies eā.
Plurale eius est litera nun final, uel
syllaba םָּ, ut יִבְרֹן uerbum earum,
יִבְרִיחֵן uerba earum, אֶשְׁמְרוּ custo-
diam eas. Tantūm de affixis simpli-
cibus. Nunc uerò ad partes ora-
tionis ueniamus.

De

TRadunt Rabini, tres tantū esse partes orationis: uidelicet **שם** nomen, **פועל** uerbū: ex quo participium: & **מלה** dictio. Per millah dictiones ad significātes intelligunt, pronomina scilicet, prepositiones, coniunctiones, aduerbia, & interiectiones: quibus pronomē nōnullino men occultū appellātes (**שם** enim i. pronomen, à uerbo **שמה** descēdit, quod est cognominare, siue nomine occulto appellare) cōnumerent inter nomina, eo quod genus & numerum habeat, atque loco nominis ponatur. Primū igitur de Pronomine (necessitatē intelligētia sequimur, non uerborū ordinem) siue affixo composito uel separato: secūdò de uerbo: tertio de nomine: postea uerò de reliquis partibus dicemus, quas alij cōsignificatiuas, nos adsignificantes interdum appellamus.

DE PRONOMINE.

Pronomina composita uel separata, quæ & uerba tantum sequuntur, non nomina, tria sunt: אני ego, אתה tu, הוא ille: hoc est primæ, secundæ, & tertiæ personæ. At separatim de singulis dicamus.

Pronomen primæ personæ cōmunis generis singularis numeri ו plural.

Singul. אני & אני & אנכי Ego.

של, nam של est signum genitiui ubique, & iod affixum simpliciter per totum singulare, Mei.

לי, ל est signum datiuui, Mihi.

אותי, אות est signum accus. Me.

באני, primum ב deseruit ablatiuo, secundum uerò epenthesis est: & hoc propter literam sequentem, quæ quandoq; debet recipere dagesc & quandoq; nō, licet sit dagescabilis, A me. Hoc uerò ב semp suscipit dagesc ad designādū defectū ו.

Plu

Plur. אֲנֵינוּ & אַתֶּם abiecto aleph,
& per syncopā אַנְי. Vbiq̄ in plurali
syllaba נֵי est affixū primæ personæ
plural. com. gen. Syllabæ uerò ad-
iunctæ signa sunt casuum. Nos.

שֵׁלֵנוּ Nostrum.

לֵנוּ Nobis.

אֲנֵינוּ Nos.

בְּנוּ אֵנוּ à Nobis.

*Pronomen secundæ personæ masculi-
lini generis, singul. & pluralis num.*

Singul. אַתָּה cui accentu in ulti-
ma, & in penultima אַתָּה Tu.

שֵׁלֵךְ, ךְּ est affix. simpl. secundæ
personæ mas. gen. sing. num. Tui.

לְךָ & in soph pasuc & athnach לְךָ
& cum additione הָ לְךָ Tibi.

אֲתָךְ & adiecto הָ אֲתָךְ Te.

מִמֶּךָ Ate.

Plural. אַתֶּם Vos.

שֵׁלְכֶם, ךֶּם affix, est plur. ךְּ Vestrū.

לְכֶם Vobis.

E ij

אתכם		Vos.
מִמְכֶם & per sync.	מִכֶּם	Auobis.
<i>Pronomen secundæ personæ foemini gener. singular. & pluralis numeri.</i>		
Singularis,	את	Tu mulier.
שלה, ה		est affixum simpl. secundæ personæ foemini gener.
לה		Tui.
אתה		Tibi.
במך		Te.
Plur.	אתם	à Te.
שִׁבְנֵי, שִׁבְנֵי		Vos.
לְבָנֵי		Vestru.
אתכם		Vobis.
מִמְכֶם & per sync.	מִכֶּם	Vos.
<i>Pronomen tertiæ personæ masculini generis singular. & pluralis numeri.</i>		
Sing.	הוא	litera aleph uacat, id est nihil ad significationem attinet, teste rabbi David in Iehof.
שלו		Ille.
שלו		est simplex tertiæ personæ masc. sing.
		Illius.

לו		Illi.
----	--	-------

אותו		Illum.
------	--	--------

ממנו		ab illo.
------	--	----------

Plur. הם & cum ה	המה	Illi.
------------------	-----	-------

של הם, ש	הם affix. est plur. ו	Illorū.
----------	-----------------------	---------

למו & להם		Illis.
-----------	--	--------

Nam מו affixum est cōpositum ex
sing. ו & eius plur. מ, & hinc est q̄
modò sing. modò plur. accipitur.

אתהם & אותם		Illos.
-------------	--	--------

מהם		ab illis.
-----	--	-----------

*Pronomen tertiæ personæ fœmininī
generis singul. & plural. numeri.*

Sing. היא & היא		Illa.
-----------------	--	-------

של ה, ה	cum mapic præcedente +	
est affix. simpl. 3. pl, sing. fœ.		Illius.

לה		Illi.
----	--	-------

אותה		Illam.
------	--	--------

ממנה		ab illa.
------	--	----------

Plural. הנה & הן		Illæ.
------------------	--	-------

של הן, הן	est affix. simp. pl. ה	Illarū
-----------	------------------------	--------

להן		Illis.
-----	--	--------

אֵלֶּם, & אֵלֶּם cum ה, אֵלֶּם Illas.
 מֵהֵם & מֵהֵם ab illis.

Sunt præterea & alia quædam
 pronomina, sed indeclinabilia, ui-
 delicet אֲשֶׁר qui, quæ, quod, utrius-
 que generis numeri & cuiusvis ca-
 sus, וְ הָ Iste, masc. Et foem. אֵלֶּם atq̃
 הָ & הָ ista: הָ & הָ iste: אֵלֶּם &
 אֵלֶּם illi, isti, illæ, istæ, pluralis com-
 munis generis: עַצְמוֹ ipsemet.

Notandum est, quòd sæpissimè
 utimur pronomibus tertiæ per-
 sonæ tam masculini quàm foemini-
 ni generis, utriusque numeri, pro
 uerbo Est, & Sunt: ut הָ ille, הָ
 illi, הָ illa, הָ ille, pro est, & sunt.
 De pronomibus hæctenus.

DE VERBO.

Erbū ab Ebreis מַעַל di-
 citur, quod apud nos a-
 ctionem significat: nam
 per id omnē actionē ex-
 primi

primus. Diuidunt̄ omnia uerba à grāmaticis in פועל עומד idest in uerbum stans, hoc est neutrū (quo ad formā & radicē) & in פועל יוצא idest in uerbum egrediens, hoc est transitium. Neutrū, ut הלך iuit, עמד stetit, & alia his similia: transitium, hoc est actiuum, ut ביקר uisitauit, שמר custodiuit, &c.

Fit rursus & alia diuisio. Verborum quædā sunt שלמים idest perfecta: quædam חסרים defectiua: quædam נחים quiescentia: & quædam כפולים duplicata. Hæ species uerborū, classes seu ordines appellantur. Porrò uerborum quiescētium tres sunt species. In summa igit̄ uerborū omniū sunt sex ordines, siue species: prima species perfectōrū, secunda defectiuorū, tres quiescentiū, sexta duplicatorū: quas omnes per ordinem suis in locis declarabi

mus. Hæc regula primùm memoria mandanda est, Omne uerbum & nomen quoq̃, tribus tantùm literis radicalibus constare: & quæ prædictum excedunt numerum, (quanquam sunt pauca) aut composita sunt, aut peregrina & barbara, non autem Ebraïca. Præterea omnes aliæ literæ ad caput, uel ad calcem appositæ, seruales uocantur: deinde uocabuli originem שורש, idest radicem appellant. Porrò denominant literas cuiuslibet radicis à tribus literis huius uocabuli פֶּעַל, primam scilicet uocantes literam cuiuscunque radicis פֶּה הַפֶּעַל, secundam עֵין הַפֶּעַל, tertiam uerò לָמֶד הַפֶּעַל.

His igitur uisis, de prima uerborum specie dicendum est.

De uerbis perfectis.
Verba perfecta dicuntur, quorum
 rum

rum nulla litera ex tribus radicalibus amittitur, uel quiescit in flexendo, ut שמר custodiuit, שמר custodi, שמרשמר custodiam. Vel dicuntur perfecta, in quibus non est una literarum אהוי, nec est nun prima radicalis: hoc est, quod prima radicalis non fuerit, א, ו, ג, & ל in uerbo לקח: media uerò ו, uel ה: tertia א, uel ה. Hæ enim literæ uel deficiunt, uel quiescunt: ut infra patebit.

Coniugationes huius ordinis sunt septem. Actiuæ tres, quæ parentes dicuntur, & sunt פֿעֿל quæ לִקַח id est leuis dicitur, פֿעֿל, & hiphil. Tres passiuæ, id est proles appellatæ, quæ sunt נִפְעַל, פֿעֿל, & תִּפְעַל. Septima uerò actiua passiuæ, hoc est, retransitiua, & reciproca, ut suo declarabitur loco, & uocatur תִּפְעַל.

Explicatio vocabulorum ad uerbum pertinentium.

Coniugatio ab Ebreis uocatur בנין idest ædificium: ut enim ædificium diuersis constat partibus, uelut fundamento, tecto, parietibus, &c. itidem binian, idest uerborum coniugatio, conficitur diuersis partibus, ut præterito, præfenti, & futuro, personis, numeris, atque generibus, masculino scilicet & foemino. Sex sunt tēpora, quibus actiones omnes exprimimus, nēpe עבר præteritum, בינוני intermediū, quia medium est inter præteritum & futurum, nam ex præterito & futuro cōponitur: nos uerò Participium præfens appellamus: פועל participium passiuū præteritū: hoc enim cōponitur ex præterito & præfenti, ut in eius tractatu dicemus: מן infinitiuus, hoc est uena, fons, ut in
frā

frā: פְּרַי imperatiuus: etſi hæc duo,
 modi potiùs, ut ſunt, dicēdi eſſent,
 ut Ebreis eſſent quatuor tempora
 & modi duo: פְּרַי futurū. Quidam
 autem grammatici uocāt futurum
 has quatuor literas congeſtas פְּרַי
 eo quòd ſunt ſigna futuri: alioquī
 dictio פְּרַי fortem ſignificat. Duo
 ſunt genera, זָכָר masculinū, נְקִיבָה
 foeminū. Numeri duo, יָחִיד ſingula
 ris, רַבּוּר pluralis. Perſonæ ſunt tres:
 נִבְחָה præſens, hoc eſt ſecūda perſona:
 מְרַבּוּר בְּעַדְרָה abſens, ideſt tertia:
 מְרַבּוּר בְּעַדְרָה quæ per ſe loquit̃, ideſt prima per
 ſona. Quæ uerò de ſex tēporibus,
 duobus generibus, numeris, & per
 ſonis diximus, hæc ubi locū habēt,
 non ubiq̃, quod lectori haud ob
 ſcurum erit, intelligere uolumus.

De augmentis omniū præter. perfe.

Omnia præterita uerborum om
 nium cuiuſcūq̃ ſint generis & con
 iuga

iugationis admittūt ad calcē quas-
dam literas, uel syllabas (sunt enim
hæ **וַיְבִיחֻ**) quibus personæ gene-
ra, & numeri dignoscuntur. Nam
Ebrei incipientes flexionē suorum
uerborum à præterito perfectō &
tertia persona singulari mascul. nu-
dam tam à fronte, **וַיְבִיחֻ** à calce profe-
runt ipsam tertiam personā absque
omni augmēto, ut **וַיְבִיחֻ** uisitauit uir,
וַיְבִיחֻ custodiuit, &c. Cæteris uerò
personis augmenta sunt addita, ut
וַיְבִיחֻ uisitauisti, **וַיְבִיחֻ** uisitauit, &c.
Incipiunt ergo à tertia persona præ-
teriti masculini generis, quæ tribus
constat literis tantū, quæ & **וַיְבִיחֻ**
idest radix dicitur, cui nihil additū
est nulla ex parte, ut **וַיְבִיחֻ**. Cæterum
literæ uel syllabæ, quæ radici addū-
tur, augmenta sunt, & sunt hæc:

Radix enim hæc est,

וַיְבִיחֻ uisitauit ille uir, tertia persona
singula

singularis numeri, masculini gen.

ה - he sine omni puncto cum ca-
mez sub litera præcedenti consti-
tuit tertiam personam foeminini ge-
neris singularis numeri, ut

בִּיקְרָהּ uisitauit illa mulier.

הּ augmentum est secundæ per-
sonæ masculini gen. sing. num. ut

בִּיקַרְתָּ uisitauisti tu uir.

הָ augmentum est secundæ per-
sonæ foeminini singularis, ut

בִּיקַרְתְּ uisitauisti tu mulier.

Comm. הִי augmentum est primæ
pers. communis gen. sing. num. ut

בִּיקַרְתִּי uisitauit ego uir uel mulier.

Comm. הֵם augmentum est tertiæ
personæ communis generis plura-
lis numeri, ut

בִּיקְרוּ uisitauerunt uiri aut mulieres.

בְּכֵן augmentum est secundæ per-
sonæ masculini gen. pluralis nu. ut

בִּיקַרְתֶּם uisitauistis uos uiri.

וַיִּזְכֹּרְתֶנּוּ aug. est secūda pers. fœ. plur.
ut וַיִּזְכֹּרְתֶנּוּ uisitauistis uos mulieres.

Comm. וַיִּזְכֹּרְתֶנּוּ sine dagefc in nun, aug-
men. est primę pers. comm. plur.
ut וַיִּזְכֹּרְתֶנּוּ uisitauimus nos uiri & mu-
lieres. Hæc augmēta, quæ omni-
bus præteritis uerborum seruiunt,
sunt loco pronominum utriusque
personæ, generis, & numeri: qui-
bus detractis, tertia persona nuda
remanet, quæ וַיִּזְכֹּרְתֶנּוּ dicitur. No-
tandum est præterea, quòd in præ-
teritis, talis ordo seruatur in flectē-
do, ut à tertia singulari incohetur.
deinde secunda proferatur, postea
prima: & idem fit in plurali.

De augmentis omnium futurorum.

Omnia futura cuiuscūq; ordinis
sint & coniugationis, præmittunt
augmēta à principio dictionis sem-
per, quibus personæ, genera, & nu-
meri discernuntur. Sunt enim hæc:

אֵינָן. Porro adduntur etiam ad finem quædam augmēta, quæ sunt ו, י, & syllaba נָה.

At id exemplis illustremus.

Comm. א constituit primam personam singularis numeri communis generis, ut

אֶפְקֹד uisitabo ego uir aut mulier.

י constituit tertiam personam masculini generis utriusque numeri, ut

יֶפְקֹד uisitat ille uir.

ה constituit pluralem numer. ut

הֶפְקֹדוּ uisitatunt uiri.

ת constituit secundam personam masculini gen. utriusque numeri, ut

תֶּפְקֹד uisitabis tu uir,

תֶּפְקֹדוּ uisitabitis uos uiri:

Et tertiam & secundam fœminini generis utriusque numeri, ut

תִּפְקֹד uisitat mulier:

Idem est cum masculino secundæ personæ.

י consti

י cōstituit secundam personam
singularis numeri, ut
הִפְקִירִי uisitabis mulier.

נָה syllaba constituit tertiam &
secundam pluralis numeri, ut
הִפְקִירוּנָה uisitabunt, & uisitabitis
mulieres.

Commun. ׀ constituit primam
personam pluralis numeri commu-
nis generis, ut

נִפְקִרוּ uisitabimus uos uiri uel mu-
lieres. Hæc de augmentis futu-
rorum. Ordo autem eorū talis est:
à prima semper incipit futurū: de-
inde procedit tertia: postea sequi-
tur secunda: & hoc in utroque nu-
mero. Hæc de augmentis tam præ-
teritorum, quàm futurorum, quæ
omnibus uerbis communia sunt.

*De prima coniugatione,
quæ פִּעַל dicitur.*

Prima coniugatio una est ex pa-
rentibus

rentibus, quę ab ipsa forma פִּעַל di-
citur, quemadmodum & alię con-
iugationes à formis suis cognomi-
nātur, ut si à Latinis diceretur, con-
iugatio amo, cōiugatio amor, con-
iug. doceo, &c. Appellatur quoq̃
& hæc coniugatio לָּ idest leuis,
quia non grauiatur aut puncto da-
gesc, ut פִּעַל, aut הַּ ut הַּפְּעִיל, aut syl-
laba הָּ ut הַּפְּעִיל. In hac coniu-
gatione flectuntur tam uerba neu-
tra, quàm transitiuua, idest actiua, ut
עָמַר stetit, שָׁמַר custodiuit. Habet
præterea tertia persona singularis
masculini generis tres terminatio-
nes, siue formas, nempe פִּעַל פִּעַל
פְּעוּל, quæ omnes in uno uersu Bi-
blico Exodi quadragesimo capite
inueniuntur,

וְלֹא יָבֵל מִשָּׁה לְבוֹא אֶל אִהָּל מוֹעֵד
בִּי שֹׁכֵן עִלְיוֹ הֶעֱנַן וְרָבֹד יִהְיֶה מִלֵּא אֶת
הַמִּשְׁכָּן :

hoc est, Et non poterat Mosceh ingredi tabernaculum congregationis, quia habitabat super illud nubes, & gloria domini replebat templum. ubi שָׁבוּ prima forma est מֵלֵא secunda, tertia יָבֵל. Prima ergo forma desinit in pathach, secūda in zeri, tertia in cholē. Quæ uerò uerba in zeri desinūt, in reliquis personis præteriti flectuntur iuxta formā primā. Vt enim dicimus in prima forma שָׁמְרָה שְׁמַרְתִּי, ita in secunda, אָרַץ uoluit, desiderauit, amauit, dicimus הִבַּצְתָּ הַבְּצֵתִי. Porrò tertia persona numeri pluralis, & tertia persona singularis numeri foeminini generis, quando ueniunt in pausa, redeunt ad priorem punctationem, quæ est zeri, ut הִבַּצְתָּ הַבְּצֵתִי. Quæ uerò habent pathach in pausa, migrāt in camez, ut בִּקְרָה בְּקָרָה. Et quæ sunt de ter-

tia

tia forma, retinent cholem per omnes personas præteriti: excepta tertia persona pluralis numeri, & tertia persona singularis numeri fœminini generis: nam illa habent sceua, ut יָבֵלּוּ potuerunt, præualuerunt, יָבֵלָהּ potuit. In pausa uerò (quæ quid sit, infrà dicemus) redeunt ad pristinum punctum cholem, ut יָבֵלָהּ. Præterea secunda forma ut plurimum non uenit nisi in neutris, ut וָסָוּ senuit, מָלֵא plenus fuit. In transitiuis autem rarissimè, ut חָפֵצוּ desiderauit, אָהַב dilexit, &c. At tertia forma non inuenitur nisi in neutris, ut יָבֵל potuit, יָגַר timuit. Prima enim frequentio-
 rem habet usum, ideo flexionem:

ut cæteri grammatici,
 iuxta illam po-
 nemus.

בִּנְיָן פֶּעַל שְׁהוּא סֵל

Vistavit, פֶּקַר

הֶעֱבַר:

Plural. Singul.

פֶּקַר	פֶּקַרְתָּ	פֶּקַרְתְּ	פֶּקַרְתֶּם	פֶּקַרְתֶּן
פֶּקַרְתָּ	פֶּקַרְתְּ	פֶּקַרְתֶּם	פֶּקַרְתֶּן	פֶּקַרְתֶּן

הֶפְעֵל:

הִבְיִזְוִי:

P. S.

P. S.

פּוֹקֵר	פּוֹקְרִים	פּוֹקְרִים	פּוֹקְרִים
פּוֹקְרֵת	פּוֹקְרוֹת	פּוֹקְרוֹת	פּוֹקְרוֹת

הַמְסוֹר:

הִזְרִי:

P.

S.

פֶּקוֹר	פֶּקוֹרִים	פֶּקוֹרִים	פֶּקוֹרִים
פֶּקוֹרָה	פֶּקוֹרוֹת	פֶּקוֹרוֹת	פֶּקוֹרוֹת

אִיתוֹ:

הֶעֱתִיר:

P.

S.

יִמְסֹר	יִמְסֹרִים	יִמְסֹרִים	יִמְסֹרִים
יִמְסֹרָה	יִמְסֹרוֹת	יִמְסֹרוֹת	יִמְסֹרוֹת

Obfer-

Observationes in עֵבֶר.

Omnibus præteritis commune est habere quatuor personas cum accētū in penultima, quæ sunt, personæ secundæ utriusque generis singularis numeri, ut פִּקְרֹת פִּקְרָה. Et primæ personæ communes utriusque numeri, ut פִּקְרֹתִי פִּקְרֹנָה. Cæteræ uerò habent accentum in ultima, ut

פִּקְרֹת פִּקְרָה פִּקְרֹת פִּקְרָהם פִּקְרֹתָן :

Quotiescunque prima radicalis fuerit gutturalis, in secundis personis pluralibus utriusque generis, punctatur chatēph pathach, ut חֲלַבְתֶּם חֲלַבְתֶּן. Nunquam enim literæ gutturales à principio dictionis punctantur puro sceua, sed semper mixto. Alioqui prima radicalis litera in huiusmodi duabus secundis personis habebit semper sceua purum: ut, פִּקְרֹתֶם פִּקְרֹתֶן.

Verum

in cæteris personis pe hapoal semper habebit camez: & ain hapoal pathach per omnes personas, excepta tertia plurali, & tertia singulari fœminini, quæ habent sceua mobile, ut פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּהּ. Si uerò fuerit gutturalis, pūctatur sceua mixto, idest chateph pathach, ut פָּעַלְתָּ פָּעַלְתָּהּ operati sunt, operata est, בָּחַרְתָּ בָּחַרְתָּהּ elegerunt, בָּחַרְתָּ בָּחַרְתָּהּ elegit. Quandoq; secunda singularis masculini recipit paragoge ה, ut בָּשַׁרְתָּהּ בָּשַׁרְתָּהּהּ uisitauisti.

Annotandum & hoc etiam est, unicum tantum præteritum esse apud ebreos, & hoc perfectum, quod seruit in lingua sancta pro nostris tribus præteritis, perfecto, imperfecto, & plusq; perfecto, prout sententia locusq; poscit. Faciunt (quod & reperitur in lingua sancta) suum præteritum imperfectum hoc modo: iungunt participium præsens

uerbo

uerbo substantiuo sum, es, est, præteriti perfecti, ut **הָיָה שׁוֹמֵר** fuit obseruans, uel erat, pro obseruabat, **הָיָה בּוֹקֵר** fuit uisitās, idest uisitabat, quæ locutio frequens est in Euangelistis: erant appropinquantes, id est appropinquabāt: erant audientes, id est audiebāt. Præteritum uerò plusquā perfectum, hoc modo, **בָּכַר בָּקַר** iam uisitauit, idest uisitaue rat. Alioqui præteritum perfectum pro omnibus satisfacit absq̄ etiam additione aliqua, ut passim in sacris Biblijs legimus.

Observationes in בִּינְיָי, in quo participium præsens tractatur.

Suprà diximus, benoni intermedium dici, eo q̄ mediat inter præteritum & futurum, quod & nos uertimus participiū præsens actiuum, quod **שֵׁם הַפִּיעַל** appellāt. Hoc utū

tur Ebrei & pro participio actiuo,
& pro nomine formali, idest ad-
iectiuo.

Est tamen notandum, q̄ benoni
quādo participialiter capitur, non
potest uerū ostēdi, nisi de homine
agente rem pro tempore, quando
fit ipsa operatio. Nomen uerò **שומר**
idest formale, seu adiectiuum, pro-
batur etiam de homine habente il-
lam formam pro tempore, quan-
do nullam rem agit. Exemplum,
שומר custodiens & custos. Si par-
ticipialiter capitur, de homine pro
hora, qua actu custodit aliquam
rem, dicitur. Si formaliter, id est
adiectiuè, denominat hominem,
qui officium, uel consuetudinem
habet custodiendi, qui etiam pro
eo tempore quando dormit, cu-
stos uocatur.

Nomen formale, nomen adiecti-
uum

uum intelligunt, eo quòd formam accipiat à substantiuo, ut à צדק iustitia, dicitur צדיק iustus. Iustitia ergo forma est, iustus uerò formale: custodia est forma, custos formale.

Age igitur, ponamus aliquot signa, quibus benoni facile cognoscatur, quando formaliter accipiendum est, & quando participialiter. Quum igitur benoni participialiter capitur, nunquam uenit in statu regiminis. Quòd si uenerit, tunc adiectiuè capitur, non participialiter: ut, שומר צאן custos ouium, non custodiens oues. In plurali numero, שומרי העיר custodes ciuitatis, non custodientes ciuitatem. Aliud signū & clarius: Omne benoni, post quod uenit dictio נה participium est, non formale. Exemplum utriusque habetur Ieremiæ capite uigesimo tertio,

בַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַרְעִים
 תְּרַעַם Sic dixit essentiator
 deus Israel ad pastores pascētes po-
 pulum meum. Vbi primum תְּרַעַם
 est formale, quia non est in statu re-
 giminis: secundū uerò participiū
 quod ostendit dictio אַתְּ. Annume-
 rantur etiam huic regulę pronomi-
 na ista, אֹתָם, אֹתִי אִתְּךָ אֹתִי,
 Præterea quando inueneris iuxta
 benoni unā ex his literis seruilibus
 בְּלֻם tunc capitur formaliter, & nō
 participialiter, ut אַחִיהוֹפֵל בְּקוֹשְׁרִים
 Achithophel inter conspiratores,
 לְעוֹשֶׂת אֹרִים, sicut foenerator,
 פִּיֶּקֶדָה, sicut factori luminum, &c.

Benoni habet pe cum cholē per
 omnes personas, & ain cum zeri,
 idēq; tantū in singulari, ut פִּיֶּקֶדָה
 uisitans. Sed in reliquis personis zeri
 uertitur in sceua, ut פִּיֶּקֶדָה
 uisitantes, פִּיֶּקֶדָה uisitans mulier,
 פִּיֶּקֶדָה uisitantes

sitantes mulieres. Sciat etiã ple-
 runque uenire fœminin. singulare
 cum ה finali litera, ut פִּיקְרָה, & raro
 cum ה ut פִּיקְרָה. Quòd si media fue-
 rit gutturalis punctat̄ sceua mixto,
 ut רִחֲצָה. Si tertia, pathachatur, ut
 שׁוֹמֵעַ audiens, שׁוֹלֵחַ mittens. For-
 ma חָפַץ communis est præterito &
 benoni. Habent insuper benoni &
 paul genus & numerũ, singularem
 scilicet, & pluralem, & unam perso-
 nam tantũ (si modò personã no-
 minare fas est) nempe tertiã. Quòd
 si quis eam usurpare uelit pro alijs
 personis, dictionem consignan-
 tem superaddat, necesse est: hoc est
 pronomen primæ & secundę per-
 sonę addat benoni, & sic primã &
 secũdam habebimus personam, ut
 אֲנִי פִּיקֵר ego uisito, אַתָּה פִּיקֵר tu ui-
 sitas. Sepissimè additur etiã ben-
 oni pronomẽ tertię personę, si non
 præce-

præcedit nomen tertiæ personæ,
 ut הוא בּוֹקֵר ille uisitat. Et in plurali
 אֲנַחְנוּ בּוֹקְרִים nos uisitamus, אַתֶּם
 פּוֹקְרִים uos uisitatis, הֵם בּוֹקְרִים illi
 uisitāt. Et in regimine genitiui abij
 citur ם, & iod remanet punctata
 tamen litera præcedente iod zeri,
 ut אֵפוֹקְרִים, dicitur בּוֹקְרֵי uisita-
 tores, ut puta alicuius ciuitatis uel
 prouinciæ. Duo sunt status ab-
 solutus, & in regimine. Absolutus
 status dicitur, quando Nomen uel
 Participium non regit casum post
 se: ut, Et nunc מְלָכִים reges estote
 prudentes. Psalmo ij. Status uerò
 regiminis, uel constructionis est,
 quando regit casum genitiui, ut
 מְלָכֵי אֶרֶץ Reges terræ, scilicet Pa-
 lestinae, uel alicuius prouinciæ. Et
 cum participio fœminino, ut אֲנִי
 בּוֹקֵרֶת ego (mulier) uisito, אַתָּה בּוֹקֵרֶת
 tu uisitas, הִיא בּוֹקֵרֶת illa uisitat. Et
 in

in plurali numero , אַתְּנָהּ פּוֹקְרוֹת
 nos (scilicet mulieres) uisitamur,
 אַתְּנָהּ פּוֹקְרוֹת uos uisitatis, אַתְּנָהּ פּוֹקְרוֹת
 illæ uisitant.

Verùm quum in sermonem no-
 minum inciderimus, operæ pre-
 cium duximus regulam omnium
 nominum hoc in loco tractare, &
 hoc pacto Tractatum de Benoni
 absoluere.

DE . NOMINIBVS.

Nomen non flectitur,
 nisi de masculino ge-
 nere, ad fœmininũ:
 & de statu absoluto,
 ad statum regiminis
 & affixionis.

Nomina fœminina plerunque
 terminantur in his tribus literis,
 אַתְּנָהּ in singulari numero, ut אַתְּנָהּ
 exer

exercitus, בּוֹקֵרֶת uisitans, הַפָּאָרָה glo-
 ria, שְׂמֵלַח uestis. Desinētia uerò in
 quamcunq̃ aliam literam plerunq̃
 sunt masculini generis, ut רַבֵּר uer-
 bum, צֶדֶק iustitia, רַשָּׁע impius, &c.
 In cōstructione uerò uel in regimi-
 ne, ה uertitur in ת, ut שְׂמֵלַח אֲהָרֹן ue-
 stis Aharonis, שְׂמֵלַחִי uestis mea. Et
 quę desinunt in ת, cum affixis dage
 scantur, ut הַפָּאָרָה gloria, הַפָּאָרָה glo-
 ria eius. In plurali habent termina-
 tionem וֹת, ut תּוֹלְדוֹת generationes,
 בּוֹקֵרוֹת uisitātes seu uisitatrices mu-
 lieres. Nominum masculinorum
 in singulari numero certam termi-
 nationem dare non possumus, nisi
 ut suprā citauimus. Eorum autem
 plurale semper terminatur in ים li-
 tera præcedente iod chiricata, ut
 רַבֵּיִם uerba, צְדִיקִים iusti. Et hoc in
 statu absoluto. Quòd si singulare
 desideras, remoue terminationem
 plura

pluralem ים ut רַבֵּר uerbum, צַרִיִק iustus, &c. In statu uerò regiminis eliditur ם, & litera præcedente iod punctatur zeri, ut רַבֵּרִי יְהוָה uerba Iehouæ. Et cum affixis habet segol, ut הַבְּרִיִךְ focij tui, רַבֵּרִי uerba tua.

Notandum est, quòd Ebrei non habent genus neutrum, sed utuntur forma masculinorum pro neutro, ut Genes. ij. לֹא טוֹב הָיוּתָהּ אָדָם id est, non est bonum (non autem bonus) esse homini solum. & Mich. v. וְאַתָּה בֵּית-לֵהֵם אִמְרָתָהּ צַעִיר לַחַיִּים id est Et tu Bethlechem Ephrathah, parum est ut sis, id est nequaquam minima es inter principales ciuitates Iudah. Sic enim interpretatur hūc locum prophetæ Matthæus Euangelista capite ij. sui Euangelij, non צַעִיר paruulus, ut diuus Hieronymus, sed parum. nam צַעִיר refertur ad Bethlechem, non autē ad regem Messiam,

Messiam, ut doctè annotavit Andreas Osiander. Habet etiam lingua sancta numerum dualem, sed semper una & eadem terminatione, ut יָדַי duæ manus, רַגְלַי duo pedes, יְרוּשָׁלַם duæ Ierusalem, terrestres scilicet, & coelestis. Sed notandum est, quòd nō omnia nomina possunt habere numerum dualem, sed duntaxat quæ duo tantum significant, ut manus, pedes, oculi, aures, &c. Sunt præterea quædam nomina anomala, quæ in singulari numero masculina sunt, in plurali uerò habent terminationem femininam, ut אֲבִי pater, אֲבוֹת patres. Rursus quædã in singulari sunt feminina, in plurali habent terminationem masculinam, ut אֶבֶן lapis, אֲבָנִים lapides. At huiusmodi nomina anomala pauca sunt.

Hactenus de nominibus, propter
beno

benoni & paul, quo ad terminatio-
nes tam numeri quàm generis. Et
hæc de benoni dicta sufficiant.

*Observationes in פעיל, hoc est
particip. præterit. passiu.*

HAbet & paul, idest participiũ
passiuũ, numerum, genus, &
unam tantũm personam, ut beno-
ni, nempe tertiam. Et quod de be-
noni diximus, uti spectat ad perso-
nas cum pronomibus, ad nume-
rũ quoq; & genus, de statu absolu-
to & statu regiminis: id & de paul
intelligas necesse est. Punctat præ-
terea paul hoc modo: pe hapoal ca-
mezatur in singulari, ut פקודי uisita-
tus. Sed in reliquis personis uerti-
tur camez in sceua. In omnibus ue-
rò personis & numeris, ain hapoal
habet uau scurec, ut פקודים uisita-
ti. In constructione פקודי uisitati,
פקודה uisitata mulier, פקודה uisita-

tæ. Si uerò tertia idest lamed hapoal fuerit gutturalis, pathachath, ut שֶׁלַח missus, קָרַע scissus.

Quemadmodū participium præsens uocatur benoni, idest intermedium, eo quòd componatur ex præterito & futuro: ita & paul, idest participium passiuum benoni uocatur. Componitur enim ex præterito & præsentis, ut quum dicimus $\text{בְּנוּיָהּ הַבַּיִת}$ domus extructa. Sensus est, quòd iam extructa sit, duretq̄ adhuc. Et hæc est differentia, quæ est inter ipsum & niphal: nam si dicit, $\text{בְּנוּיָהּ הַבַּיִת}$ domus extructa est, fieri potest, ut domus illa iam sit diruta. Intelligitur ergo niphal de re iam facta, & si res illa fortassis iam non sit. At paul non comprobatur uerum esse, nisi duret & consistet res illa: ut, uir uestibus לְבוּשׁ inductus, armis bellicis חַגָּר accinctus, & puer

& puer ephod lini *תגור* cinctus.

Notandum & hoc est, quando participiū præterit. ponitur in constructione, hoc modo exponitur. ut *בְּקָרְבֵי יְהוָה* uisitati Dei, id est à Deo: *גְּאֻלֵי יְהוָה* redempti Dei, id est à Deo. Postremò nō formatur participium præteritū passiuum, à uerbis neutris. Censent grammatici, benoni & paul uerius nomina uerbalia appellari, quàm uerba.

Observationes in צווי.

In imperatiuo habetur genus, numerus, & persona. Verùm personam tantùm secūdam habemus, per quam imperamus. Nec possūmus ea uti pro reliquis personis cū pronomib. ut in benoni & paul. neque pronomen secundæ personæ additur. Per se enim & propriè imperatiuus est secundæ personæ. Manifestū tamē est, absenti quoq̃

posse imperari, idē per futurū tempus, ut יַעֲשֶׂה פָּרַעַח וַיִּפְקֹד פְּקִידִים faciat Pharaoh, & constituat præpositos, & alia multa. Genes. xli. capite.

Forma imperatiui hæc est: singularis habet pe hapoal sceuatum, & ain cum cholē, uel (sunt enim duæ formæ) pathach: ut פִּקֹּד uel פִּקֹּדֵי uisita uir. Si prima fuerit gutturalis pūctatur chateph pathach, ut הַצִּיר accinge, עֲזֹב derelinque. Si uerò tertia similiter fuerit gutturalis, ain habebit pathach, ut שְׁלַח mitte, & שְׁמַע audi. In plurali uerò masc. & sing. foemin. pe habet chiric, ut פִּקְדוֹי uisitate uiri, פִּקְדוֹי uisitate tu mulier. Iod enim à calce, signum est foemini sing. Eius uerò plur. est פִּקְדוֹנָה uisitate mulieres. Sceua post uocem magnam non legitur ob elegantiam. Et syllaba נָה, signum est plur. foem, quod commune est omnibus

nibus imperatiuis cuiuscunq̄ sine cōiugationis & ordinis. Quādoq̄ autē deficit litera ה, & modo punctatur, modò non: ut שמרו custodite, שמועו audite, scilicet uocem meam uxores Lemech. Genes. iij. Recipit præterea sing. mas. literam ה in fine, & tunc pe hapoal habet chiric, ut שלחן mitte, id est intelligēdum de illis uerbis, quorum ain habet pathach, ut שלחן mitte. Sed quando ain habet cholē pe punctatur chateph camez, dummodo admittit ה in fine, ut זכור recordare, זכור recordare. Sunt tamen aliqua, quæ à regula excidūt. Si uerò secūda fuerit gutturalis, pe hapoal habebit pathach, & ain chateph pathach, ut שחט iugulate, טעמו gustate. *De usu imperatiui.*

Vsurpat sacra lingua imperatiuum loco futuri, ut הוסיפו להם

ra tibi, pro numerabis: Deuteron.
 xvi. **תַּעֲשֶׂה לִּי** fac mihi, pro facies
 mihi: Exodi xx. & similia. Nam in
 præceptis affirmatiuis ut plurimū
 utuntur scripturæ futuro secundæ
 personæ loco imperatiui, & sic re-
 gula intelligitur. Præcepta uerò af-
 firmatiua, quæ ueniūt in forma im-
 peratiui, simpliciter pauca sunt, ut
כְּבֹד אֶת אָבִיר honora patrem tuum;
 Exodi xx. **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל** audi Israel:
 Deuter. vi. & c. Præcepta autem ne-
 gatiua nūquam ueniunt, nisi in for-
 ma futuri, ut **לֹא תִרְצַח** non occides,
לֹא תִגְנוֹב non mœchaberis, **לֹא תִגְנוֹב**
 nō furaberis, quæ omnia imperati-
 uè exponēda sunt: non enim possu-
 mus dicere **לֹא תִרְצַח** : **לֹא תִגְנוֹב** :
 quia imperatiuus nunquam uenit
 post unā ex his dictionibus, **אֵל**, **לֹא**,
פֶּן, **כִּי־אִם**, **אֲשֶׁר**, **אֵת**, **לְמַעַן**, **בְּעֵבֹר** :
 Venit quoq; imperatiuus in forma
 depre

deprecatiōis aut petitionis, ut תַּנִּיחַ
 רַחֵם אֶת־עַמִּי מִיְהוָה miserere mei, & exau-
 di orationē meam, אָמַרְתִּי הָאָזְנוּחַ elo-
 quia mea auribus percipe, ō Deus.
 Ponuntur etiam iuxta eum dictio-
 nes נַא uel אַנֶּה quæso, obsecro, ad
 indicandum precandi formam, ut
 Psal. cxvii. אַנֶּה יְהוָה הוֹשִׁיעָה נַא ob-
 secro Domine, salua uel fer opem
 quæso. Inuenitur quoq; imperati-
 uus in forma subsannatiōis, aut po-
 tiùs exprobrationis, ut שִׂמַח בְּחַרְרִי
 lætare adolescens: Eccles. xij. Sic a-
 pud Amos iiiij. בָּא בְּיַתְאֵל uenite,
 uel ite in Bethel: exprobrātis enim
 est, & ironicōs dictum. Similia legi-
 mus iij. Reg. xviiij. & Osee ij. quæ
 tamen pauca sunt.

De optatiuo, & subiunctiuo.

Optatiuo modo & subiunctiuo
 carent Ebrei: cognoscitur tamē eo-
 rum natura ex sermonis qualitate

& forma, & ex adiunctis dictionibus, quæ optandi modum & subiunctiuui formam naturam indicāt, ut נא obsecro, quæso, לוא utinam, לוא אֶחָדִי & לֹא utinā, ut לוא סָרַעַת שָׁמַיִם לוא utinam disrumperes coelos: Iesaiæ Ixiiij. Et xlviij. לוא הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתַי utinam attendisses præceptis meis. Psal. cxviiij. אֶחָדִי יִבְנֶה רִבֵּי utinā dirigantur uiaæ meæ. & Geneleos 17. לוא יִשְׁמַעֲלֵךְ יִחְיֶה לְפָנֶיךָ utinam Ismael uiuat coram te.

De subiunctiuo.

Subiūctiuus modus similiter cognoscitur ex particulis præpositis, ut בִּי quum, וְ si, אֲשֶׁר quando, quòd, & c. quæ obseruabit lector. Exemplum, אִם אָבָא בְּאֶהֱל בֵּיתִי si introiero in tabernaculū domus mee Psal. cxxxi. & Deuteron. xx. בִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה quum egressus fueris ad bellum. & בִּי תִקְרַב אֶל עִיר quum appropin

propinquaueris ad ciuitatē. Et alia
multa, quæ passim obseruabis.

Observationes in מִסֻּר.

Infinitiuus & gerundium appel
latur מִסֻּר idest uena, fons, origo,
scaturigo, quia ex ipso scaturiunt
omnes significationes uerborum:
nā actio omnis hinc descendit, hoc
est omnia uerborū tempora, quo
ad significationem: quo uerò ad fle
xionem, à עָבַר idest à præterito per
fecto habēt originem. Caret omni
genere, numero & persona, sola &
unica uoce constans. Est autem
duplex forma infinitiui. Prima est,
quum pe hapoal habet camez, ut
מִסֻּר uisitare, uel uisitādo. Sed cum
literis בכל camez uertitur in sce
ua. Secunda, quum pe habet sceua
sine literis בכל, ut עַתְּ כָפֹר tempus
plangendi, עַתְּ קָוֵר tempus saltan
di: Eccles. iij. & similia, Omnia autē

utri

do caret literis seruilibus. Verùm
quando uenit cum literis בבלם, est
in eo quædã temporis ratio. Nam
ב & ב ut plurimùm tempus præte-
ritum notant, ut בְּסוֹעַ הָאָרֶץ quum
proficisceretur, uel profecta fuisset
arca: Num. x. בְּשִׁמוֹעַ עֵשָׂו quum au-
diret uel audiuisset Esau: Genesios
xxvi. Huiusmodi enim modi dicē-
di, exponendi sunt ferè semper per
præteritum, ut commodum uisum
fuerit. Cum ל uerò & מ plerunq̃
significat tempus futurũ, ut לְשִׁמּוֹר
לְאֶהֱרָרָה ad custodiendum, uel ut cu-
stodiret uiam. Gen. iij. Caue מִדַּבֵּר
עִם יַעֲקֹב à loquendo cum Iacob, id
est ne loquaris cum Iacob: Genes.
xxxi. Annotandũ & hoc est: om-
ne מ infinitiuo ministrans, exponi-
tur perinde ac si deficeret ab eo ל,
ut מִלְּעִבּוֹר מִלְּדַבֵּר pro מִעִבּוֹר מִדַּבֵּר
hoc est, ut nō loquaris, ut nō trans-
cas

eas. Litera enim ׀ (ut dictum est)
 est præpositio à , ab , & c̄ . Et litera ל
 est dictio negatiua , non . Integer sic
 scribitur , א ל non . Præpositio uerò
 ׀ de cuius significatione infra in
 præpositionibus . Verùm obserua
 bis , macor cum ׀ nō negatiuè sem
 per accipi , sed affirmatiuè aliquan
 do . Admittit & macor literam ה
 in fine , sed prima radicalis puncta
 tur chateph camez , ut למִשָּׁחָה ad
 ungendum , לִרְחֹץָה ad lauandum .
 Si uerò media fuerit gutturalis cha
 tephata , tunc prima pūctatur pun
 cto simplici , ut supra dictum est .
 Idē iudiciū est de prima , ut בעֲמֹדָה
 in stando . *Observationes in עֲתִירָה*
 עֲתִירָה quod futurum dicitur , for
 matur ab imperatiuo adiectis lite
 ris אִיתָה . Regula generalis est , quòd
 in omnium ordinum cōiugationi
 bus addendæ sunt imperatiuo lite

ræ, אִתָּא & emerget futurum. Hac
 enim de causa nōnulli grammatici
 in ordine collocauerūt imperatiuū
 apud futurū. Nos uerò Rabbino-
 rum antiquorum ordinem seruau-
 mus. Igitur ut duæ sunt formæ im-
 peratiui, ita & duæ sunt futuri, in
 cholem nempe & pathach, ut פִּקֹּדֶה
 uel פִּקֹּדֵה uisita. Futurum אֶפְסֹדֶה uel
 אֶפְסֹדֵה uisitabo, יִפְסֹדֶה uel יִפְסֹדֵה
 uisitabit uir. In hac coniugatione literæ
 אִתָּא semper punctātur cum chiric.
 excepto א quod habet segol, eo quod
 sit litera gutturalis. Verūm iuxta li-
 teras chatephatas punctantur pun-
 cto simplici. Si gutturalis punctata
 fuerit chateph segol, literæ אִתָּא pun-
 ctabunt segol. Si chateph pathach,
 punctabuntur pathach, ut אֶעֱשֶׂה fa-
 ciam, יַעֲשֶׂה faciet. Præterea pri-
 ma persona utriusque numeri uenit
 aliquando cum additione literæ ה
 in fine

in fine, ut **אֲשַׁמְרֶהָ** custodiam, **וְשִׁלַּחְנָהּ**
 mittemus. Secunda uerò & tertia
 persona plur. masc. habent interdū
 additionem literæ nun in fine, ut
תִּשְׁמְרוּ custodietis, **יִלְמְדוּ** discent.
 Est enim hæc regula tam **נ** quàm **ו**
 uniuersalis per omnes omnium or
 dinū coniugationes, exceptis quie
 scentibus in lamed **ה**. Illa enim nun
 quam habēt additionem **ה**, quum
 in eis quiescat litera **ה** radicalis, ut
אֶגְלֶה reuelabo, **יִגְלֶה** reuelabit, &c.

Illud quoq; sciendum est, quòd
 inueniuntur quædam uerba, quæ in
 futuro aliquādo habent cholem in
 fine, aliquando pathach, ut **וַיִּשְׁבּוּתָהּ**
לְמַא תִּשְׁבֹּתָהּ & cessauit man, **וַיִּשְׁבּוּתָהּ**
הַמְלֶאכֶת cur, uel ut quid quiescet
 opus: Sunt alia quę semper ueniunt
 cum pathach, & sunt plerunq; neu
 tra, ut **יִשְׁבֹּב** iacebit, dormiet, **יִרְבֹּב**
 ascēdet equum, &c. Sed ea quæ ha
 bents

bent cholem, ut plurimum transitiva sunt, exceptis illis, quorū lamed hapoal est ע uel ה. Illa enim semper desinunt in pathach, ut יִשְׁמַע audiet, יִשְׁלַח mittet. Idem sentiendum quando aīn hapoal est ע uel ה, ut תִּלְעַג לְכָל-הַגֵּוִים deridebit eos, subfannabis omnes gētes. Excipiuntur ab hac regula וַיִּנְחַם עָלָיו & fremet, uel rugiet super illum: leſ. viij. מֵהָאָעוּם quare indignabor: Num. xxiij. Hæ enim formæ (ut diximus) sunt etiam communes imperatiuo. Addendum & hoc, quòd uerba quę desinunt in cholem, uertunt illud cum macaph in catheph camez, ut תִּשְׁמְרֵם custodies. Et tertia & secunda plur. fœm. aliquādo abijcit ה, ut תִּשְׂמְחוּ lætabuntur, uel lætabimini mulieres. Postremò notandum, quòd sceua post איהו semper quiescit, ut יִפְקֹד הַמְּקֹרֶר & c.

*De secunda coniugatione,
quæ לַעֲבָדָא dicitur,*

Appellatur hæc cōiugatio לַעֲבָדָא idest passiuā, non propter uocis significationē, sed propter formam, ut suprā dictum est. Vt enim diceretur apud nos, Coniugatio amor, cōiugationem passiuam esse uerbi uel coniugationis actiuæ Amo: ita & hīc. Quod enim signum est illis uerbi passiuī litera R: sic & his signum est passiuī, quæ לַעֲבָדָא dicitur, litera א à fronte. A forma ergo denominant suas coniugationes.

Habet hæc cōiugatio pro signo suo additionem literæ א à fronte, ut וְעָבַדָא uisitatus est, מְשֻׁבָּדָא custoditus est. Et est לָוִי idest leuis, ut eius actiuā: nam non habet dagešc, neq; נ à fronte, neq; syllabam נָה: appellatur q̄ proles, idest filia præcedentis coniugationis לַעֲבָדָא.

In hac coniugatione declinantur quatuor uerborum genera. Prima species est, quæ recipit actionem ab externo agente, id est à parente cal: ut à בָּרַח uisitauit, dicimus בְּרַחַת uisitatus est, scilicet ab aliquo: nō enim patitur hæc species à seipsa. Secūda species continet uerba, quæ carent parente: hoc est, quæ non inueniuntur in cōiugatione cal, sed tantum in niphal: ut שָׁעַן innixus est; שָׁבַע iurauit: & similia, quæ non secus exponuntur, ac si essent de coniugatione paal. A latinis uerò deponentia dicerētur. Non enim inuenitur שָׁעַן , neque שָׁבַע in formā actiua, sed in passiuā tantum, quæ uerba significationem actiuam habent. Tertia species continet uerba habentia parentem neutre significationis, ut à קָרַב approximauit, dicimus בְּקָרַב & approxi
mabi

mabitur, uel accedet dominus domus, uel paterfamiliâs: וַיָּגֵשׁ מֹשֶׁה & accessit Mosceh: quæ omnia neutraliter exponuntur, ac si essent ex coniugatione cal: non enim uerba neutra gignūt passiuum quo ad significationem, quo ad formam autem gignunt. Quarta species est, quæ quum habeat in cal actiuam significationē, ex se gignit passiuam significationē, quæ nō recipit actionem ab externo agēte, sed à seipsa. Et exponitur ac si esset hithpaël, ut וַיִּעַמְשָׂה לָא וְשָׁמַר & Amasach non custoditus est: idest non cauit sibi, uel non custodiuit seipsum: secundi libri Regum decimo capite. Sic Leuitici uigesimo quinto capite, וַיִּמְכַר לָהּ & uenditus est tibi: hoc est, uendidit seipsum tibi.

Iam sequitur alter typus coniugationis huius.

H ñ

turalis, punctabitur chateph segol, nun uerò præcedens segol, ut **נִעְבַּר** seruitus est: quod nos diceremus, illi seruitum est. Idem sentiendum est de benoni.

Observationes in בִּינּוֹנִי.

Participium præsens & ipsum habet nun superadditum, sicut præteritum, nisi quòd hîc ain camezatur per omnes personas, ut **נִבְּרָר** uisitatus. Notandum est, quòd apud Latinos non habetur participiũ præsens in uerbis passiuis terminatione, quod lingua sancta habet. At resoluiumus hoc modo, **נִבְּרָר** uisitatus in singulari, id est uisitor (cum pronomiibus dico, ut in benoni coniugationis cal) uisitaris, uisitatur: in plurali **נִבְּרָרִים** uisitati, id est uisitamur, uisitamini, uisitantur: & sic in foeminino. Nec inuenitur paul in hac coniugatione passiuâ, neque in

omnibus alijs. Semper enim ponitur paul in cōiugationibus actiuīs.

Observationes in צוּרִי, אֵיתָן, מִקּוֹרֵי.

Nullum uerbum passiuū, quod recipit actionem ab externo agēte (ut tropo utar Ebraico) habet imperatiuum. Ab alijs uerò uerborū formis, quæ etsi formam passiuam habeant, significationē tamen actiuam retinēt, uenit imperatiuus: ut *הַשְׁמֵר לָךְ* custoditus sis tibi, *הַפְרֵד* separare nunc (uel quæso) à me: quæ exponuntur pro custodite, separa te. Quod autē in hoc uerbo merè passiuo posui imperatiuū, hoc non propter significationē feci, sed propter formā. Tu uerò animaduerte, qua de causa Ebrei non imperant (rationē adducit R. Mosceh Kimchi) in uerbo merè passiuo, quum tamē Græci & Latini imperent, Sed quàm id rectè faciant, cæteri

cæteri iudicent. Notandum est, q̄
 in omni coniugatione niphāl cuius
 cunq̄ sit ordinis, in imperatiuo, in-
 finitiuo, & futuro semper abijcitur
 litera nun passiua à fronte, & pe ha
 poal dagescatur, ut cognoscamus
 signum passiui abiectum fuisse. Ve-
 rùm quia omne dagesc à principio
 dictionis est leue, quod & nullius
 est significationis, ideo placuit pri-
 mis autoribus sacræ linguę addere
 literam ן imperatiuo & infiniti-
 uo, ut fiat fortior dagesc, quod serua-
 tur in omnibus ordinibus, ut ןׁׁׁׁ
 uisitare tu uir, & uisitari, uel uisitan-
 do. Diximus enim suprà, nullã esse
 differentiam siue legendo, siue scri-
 bendo, inter infinitiuum quãdo ca-
 ret literis םׁׁׁ, & inter imperatiuũ
 singularem. Futurũ uerò non opus
 habet ea litera ן, quum literæ ןׁׁׁ
 sibi præficiuntur, quibus fortifica-

tur dagesc. Obseruandum & hoc, q̄ literæ seruales נ, ה, & איתו in hac coniugatione semper chiricantur, nisi accesserint ad gutturales chate phatas: ut in præterito נִפְקַר uisitatus est: in benoni נִפְקַר uisitatus: in imperatiuo, & macor, תִּפְקַר uisitare tu uir, & uisitari: in futuro יִפְקַר uisitabitur. At imperat. infinit. & futurum semper habent pe hapoal dagescatam atq̄ camezatam, nisi fuerit una ex אההע, tunc enim literæ ה & איתו habent zeri, ut תִּעֲבֹר seruire uir, & seruari, אֲעֲבֹר seruiar. Nam uox magna zeri indicat literā נ passiuè abiectam, at impropiè. In macor ueniunt literæ ככלס cum sceua, ut תִּפְקַר כִּתְּפִיקָר & c̄.

*De tertia coniugatione, quæ
פִּעַל nuncupatur.*

Coniugatio פִּעַל quæ & dagescata uocatur, etiam ipsa est actiua. Et
habet

habet dageſc in media radicali pro ſigno ſuo, idè per omnes modos. Porrò in hac coniugatione fleſcuntur primùm uerba tranſitiua, ut in cal: ut **חָקַר** inueſtigauit, **שָׁמַע** auribus percepit. Secundò, uerba quæ neutra ſunt in cal, hîc tranſitiua fiunt, ut **חָלַק** ambulauit, **עָרַבְתָּ לָלֶכֶת** nudam fecerunt ambulare. Et tranſit ad duò, ut dicemus in coniug. hiphil. Tertio, quæ actiua ſunt in cal, hîc ſunt tranſitiua ſimiliter, ſed habent efficaciorẽ ſignificationẽ, ut **פָּתַח** aperuit, **פָּתַח** cum impetu, uel confringendo aperuit. Quartò, ueniunt in hac coniug. uerba neutra, quæ ſimiliter in cal ſunt neutra, ſed hîc habent efficaciorẽ ſignificationem, ut **צָמַח** germinauit, **צָמַח** citò creuit uel germinauit, **שָׁלַח** miſit, cuius ſcilicet reditus expectat in cal, in piel uerò **שָׁלַח** emiſit, ablegauit.

Notandum est, quòd inueniuntur quædam uerba in hac sola coniugatione, quæ contrariam habent actionem, ut **וַיִּשְׂנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ** & cinerabunt altare: hoc est, amouebūt cinerem ab altari, **מִסְעֵתָאֲרָה** ramificans ramum, idest deramificans, seu auferens ramos: & his similia.

Præterea sciendum est, quòd uerba omnium ordinum in hac coniugatione sine nullo defectu & quiete coniugantur, id est propter mediam literam dagefcata. Non enim defectus nun primæ radicalis literæ, aut defectus mediæ radicalis, quando duæ posteriores similes sunt, (per syncopē enim media tollitur, ut in suo loco dicemus) signari potest per dagefc, quod prius ratione coniugationis occupat mediam radicalem. Sic nec iod in tertio ordine aut aleph hîc quiescere possunt

in

in uoce magna, quando quidē uox magna nō admittit post se dagesc.

De quarto uerò ordine suo loco explicabitur. Hinc igitur est, quòd piel non habet locum, nisi in ordine perfectorum, propter rationem assignatam.

בנין פעל

Recensuit, פִּקֵּר

חֵעֵבֵר

P.

S.

פִּקֵּר	פִּקֵּר	פִּקֵּר	פִּקֵּר
פִּקֵּר	פִּקֵּר	פִּקֵּר	פִּקֵּר

חֵעֵבֵר

חֵעֵבֵר

מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר

מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר מִפִּקֵּר

חֵעֵבֵר

חֵעֵבֵר

פִּקֵּר

פִּקֵּר

פִּקֵּר

אִתּוֹ

יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר
יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר	יִפִּקֵּר

Obfer

Observationes in עֵבֶר.

Totum præteritum habet sub pe hapoal chirc, & sub ain pathach, & zeri: & sic duplex est forma, ut פָּקַד recensuit, numeravit, אָבַד perdidit. Quòd si ain hapoal fuerit אָחַזֵּר migrat dagesc plerunque ad punctum, qui est sub litera præcedenti: & si fuerit chirc, mutatur propter aduentum dagesc in zeri: ut בִּיאַר declaravit, בִּירָה benedixit, טִהַר mundavit, purificavit. Verùm hæc regula nō semper observatur, ut בִּיעַר remouit, exterminavit, טִהַר mundavit, רָחַם misertus est, &c.

Observationes in בִּינְיָוִי.

Participio præsentis & præterito semper à fronte additur litera מ: & hoc ad differentiam imperatiui & macor, atq; sui uerbi passiuui præteriti: quod etiã accidit coniugationibus hiphil & hithpael. Membe-
noni

noni hīc punctatur sceua sequente
 pathach, ut מַפְקֵר recensens: pual
 uerò sceua sequēte cibuz, ut מַפְקֵר
 recensitus: horum signū est מַפְקֵר.
 Habet benoni sub ain hapoal in sin-
 gulari masculino zeri, sed in reli-
 quis personis habet sceua: ut מַפְקֵר
 מַפְקֵרִים. Si tertia fuerit חע, habebit
 pathach: ut מִשְׁלַח mittens. Porrò
 in paul ain hapoal ubique cameza-
 tur: ut מַפְקֵר מַפְקֵרִים. Quòd si me-
 dia est una ex אההע, cibuz & da-
 gesc mutātur in cholem: ut מִטְהַר
 pro מִטְהַר מִטְהַר mūdāta, à טהר: & cum
 ר, מְבוֹאֵר declaratus. Benoni uerò
 habet camez, ut מְבוֹאֵר explanans,
 מְבוֹרָה benedicens.

Observationes in צהרי.

Imperatiuus habet sub pe pa-
 thach, & sub ain zeri, ut פִּקֵר recens-
 se. Sed plur. & scem. habent sceua
 mobile, ut פִּקֵר פִּקֵרִים, migrat post-

ea sceua in zeri, ut פִּקְרָנָה. Si media
esset una ex אַחַזֵּר pe haberet ca-
mez, ut בָּאָר declara, בֵּרָה benedic.

Observationes in מִסּוֹר.

Habet infinitiuus eadem puncta
quæ & imperatiuus, quia illi con-
formis est: ut בָּקָר recenseri, בָּאָר ex-
plicare. Literæ uerò בבלם habent
sceua, excepto מ, quod semper ha-
bet chiric, nisi sequens sit ex אַחַזֵּר
tūc enim haberet zeri, ut בִּפְקָר בִּפְקָר
& c. Præterea habet macor quādo-
que cholem, ut יִסּוֹר יִסּוֹרֵי יָהּ casti-
gando castigauit me Deus. Si ter-
tia fuerit חע, duplex erit forma: ut
שִׁלַּח & שִׁלַּח mittere. Habet etiam
hanc formam, quando media est
חע: ut שִׁחַח perdere. Quia quum
media sit gutturalis, præcedens ta-
men litera non habet uocem ma-
gnam: at non semper seruatur hæc
regula.

Obfer

Observationes in עתיר.

In futuro addendæ sunt literæ איתו imperatiuo, ut אִתָּךְ recēsebo, יִתָּךְ recensebit: quoniam aleph est gutturalis litera, quæ in principio dictionis punctari non potest puro sceua, ideo habet sceua mixtum.

In omni coniugatione, quæ habet in principio præsentis mem superadditum literæ איתו imitantur punctationem mem participij, id est in omnibus ordinibus, præterquã in hiphil uerborũ quiescentium in ain, ut ibi declarabimus. Futurum piel imitatur punctationem benoni, ut אִתָּךְ, יִתָּךְ. Paul uerò participium præteritum, ut יִתָּךְ מִתָּךְ. Idem hiphil & hophal & hithpael.

De quarta coniugatione פעל.

Coniugatio quarta uocatur פעל, nasciturque à פעל, nec habet nisi unã signi

significationē, quæ semper est merè passiuā. Pual ergo passiuā est cōiugationis piel, à qua recipit passio nem suam, ut ab externo agente. Et tamen nulla fit mentio de agente, ideo à grāmaticis appellatur, של א גוּבַר שִׁם פּוֹעֵלִי hoc est, quæ non recordatur nominis agentis sui: ut, שָׂרַר מוֹאָב deuastatus est Moab: ubi non memoratur quis sit deuastator. Idem intelligendum est de cōiugatione הִפְעֵל quæ nascitur ab הִפְעִיל Nam de utraq; idem est iudicium, quū & illa semper recipiat passionem suam ab externo agēte. Et hinc est, quòd in neutra earum habetur imperatiuus, neq; inuenitur participium præsens, non quidem in pual, nisi paucis in locis: at in coniugatione hophal uniuersaliter nō reperitur, pro forma tamen scribitur. Infinitiuus uerò rarò inuenitur

uenitur in his duabus coniugationibus, & cum בכלם nunquam. Remanent igitur tantum in eis praeteritum & futurum. Habet coniugatio pual pro signo suo mediam dageſcatã, id est per omnes modos, ut eius actiua uel parens.

בנין פעל

Recensitus est, פָּקַר

העבר

Plurale Singulare

פָּקַרְתָּ	פָּקַרְתָּ	פָּקַרְתָּ	פָּקַרְתָּ
פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ
פָּקַרְתֶּם	פָּקַרְתֶּם	פָּקַרְתֶּם	פָּקַרְתֶּם
פָּקַרְתֶּן	פָּקַרְתֶּן	פָּקַרְתֶּן	פָּקַרְתֶּן
פָּקַרְתִּי	פָּקַרְתִּי	פָּקַרְתִּי	פָּקַרְתִּי
פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ
פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ
פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ	פָּקַרְתְּ

איתן

יִפְקַרְתָּ יִפְקַרְתָּ יִפְקַרְתָּ יִפְקַרְתָּ
תִּפְקַרְתָּ תִּפְקַרְתָּ תִּפְקַרְתָּ תִּפְקַרְתָּ
יִפְקַרְתְּ יִפְקַרְתְּ יִפְקַרְתְּ יִפְקַרְתְּ
תִּפְקַרְתְּ תִּפְקַרְתְּ תִּפְקַרְתְּ תִּפְקַרְתְּ
יִפְקַרְתֶּם יִפְקַרְתֶּם יִפְקַרְתֶּם יִפְקַרְתֶּם
תִּפְקַרְתֶּם תִּפְקַרְתֶּם תִּפְקַרְתֶּם תִּפְקַרְתֶּם
יִפְקַרְתֶּן יִפְקַרְתֶּן יִפְקַרְתֶּן יִפְקַרְתֶּן
תִּפְקַרְתֶּן תִּפְקַרְתֶּן תִּפְקַרְתֶּן תִּפְקַרְתֶּן

Observationes in עבר.

In omnibus personis praeteritum habet pe cibuzatum, ut פָּקַרְתָּ. In re-

liquis uerò pūctis non differt à forma parentis suæ.

Observationes in בִּינְיָוִי

Participium præsens singulare simile est præterito, nisi quòd ain camezatur, ut פָּקַד פְּקָדִים & c̄.

Observationes in מִסְוֹר.

Rarò inuenitur in hac coniugatione infinitiuus. Habet autem pe hapoal cibuz, & ain cholem: ut, גָּנַב גְּנָבָתִי furando furto sublatus sum: cum בָּלַב regulariter non inuenitur. *Observationes in עֲתִיר*.

In futuro literæ אֵיתוּ habent sceua, ut eius parens, & pe habet cibuz, ut præteritū, ut אָפַקַר יִפְקַר & c̄.

De quinta coniugatione, quæ dicitur הַפְעִיל.

Coniugatio quinta uocatur à forma ipsa הַפְעִיל, quæ & ipsa quoq; actiua est. In hac, uerba quę neutra sunt in cal, fiunt transitiuia, ut שָׁכַב iacuit

iacuit, **הִשָּׁב** equitavit, dicimus **הִשָּׁב** fecit iacere, uel collocauit: **הִתְרַבֵּב** fecit equitare, quæ omnia transeunt ad duo. Quæ uerò in cal, transeunt ad duo, hoc est actiua sunt simpliciter: in hac transeunt ad tria, ut **אָבֵל** comedit, qui actus transit ad secundū, nempe ad panem, dicemus. **הִאָבִיל** fecit comedere, quod transit ad tria, ut **וַיֹּאבִילֵךְ אֶת הַמָּן** & fecit te comedere manam. Deuteron. viij. ubi tres sunt personæ, deus cibans, Israel comedens, & mana quæ comeditur. Inueniuntur præterea quædam uerba in hac coniugatione, quæ non inueniuntur in cal: ut **הִחַיֵּשׁ** tacuit, **הִשָּׁבַח** mane surrexit, & similia, quæ habent significationem cal. Hæc coniugatio hiphil habet pro signo suo literam **ה** in capite, & chiric magnum sub ain hapoal, at non ubique, ut infra.

בנין הפעיל

Fecit uisitare, uel praefecit, הפסיר

העבר

Singulare

הפסיר הפסרת
הפסירתי הפסרתתי

Plurale

הפסירתי הפסרתם
הפסירתם הפסרתנו

הפעיל

הבינוני

P.

S.

P.

S.

מפסיר מפסירתי מפסירתם מפסירנו
מפסירתי מפסירתם מפסירתנו מפסירתם

הצור

הפסיר

P.

S.

הפסיר

הפסירתי

הפסירתם

הפסירתם

הפסירתנו

איהן

הפסירתי הפסירתם הפסירתנו
הפסירתי הפסירתם הפסירתנו

Observationes in עבר.

Præteritum habet per omnes per-
sonas

sonas ח chircatum in capite, & chirc magnum sub ain hapoal, & hoc tantum in tribus tertijs personis, ut חִקְרוּ חִקְרוּ חִקְרוּ cōstituit, uel præfecit. In reliquis uerò personis loco eius uenit pathach, ut חִקְרוּ &c. Quòd si prima fuerit gutturalis, punctabitur chateph segol, & ה signum coniugationis habebit segol, ut חִקְרוּ transire fecit, חִקְרוּ deficere fecit, &c. quandoq; habet chateph pathach, ut חִקְרוּ.

Observationes in חִקְרוּ חִקְרוּ חִקְרוּ.

Participium præsens habet additionem literę mem à fronte cum pathach. Participium uerò præteritum habet מ cum scurec radici superad ditum, & post mem utriusq; participij sequitur sceua quiescens: ut, חִקְרוּ מִחִקְרוּ. Porrò omnes personæ benoni habent chirc magnum sub ain hapoal, & paul camez.

Notandū etiam, quòd in utroq; participio scribi debuerat ה cū pathach & scurec, legēdum q̄ מְהַפְּקִיר & מְהַפְּקֵר, sed propter concursum uocaliū abijcitur ה, & ponitur uocalis eius pathach sub mem, & dicimus in benoni מְהַפְּקִיר, & in paul מְהַפְּקֵר, & sic de alijs. Quum prima est gutturalis, in benoni dicitur מְעַמִּי, in paul מְעַמֵּר collocatus est. *Observationes in צוּרִי.*

Imperatiuus habet ad frontem ה pathachatum, ut scilicet discrimē habeatur inter ipsum & inter præteritū, quod & seruat infinitiuus. Habet præterea imperatiuus singularis sub ain chirc magnū, ut הַפְּקִיר & quandoq; zeri, ut הַפְּקֵר. Quando autem habet in fine additionē literæ ה, ain punctatur chirc magno, ut הַפְּקִירָה aduerte, attende, הַפְּקִירָה auribus percipe. Plur. uerò
 masc.

masc. & sing. fœm. semper habent chiric, ut הַפְּקִירַי, הַפְּקִירָה. & plural. fœm. habet zeri, ut הַפְּקִירָנָה. Si prima fuerit gutturalis punctatur chateph pathach ad differentiam præteriti, ut הָעֵבֶרֶת fac transire.

Observationes in מִסְוֹר.

Infinitivus ad frontem habet ה pathachatū ut imperativus, ain uerò zeri, ut לִבְּרֹה הַבְּבֹרֶה aggrauādo cor suum. Sed cum בבלם nunquam uenit absque chiric, ut לְהַבְּרִיל ad diuidendum, לְהַגְּרִיל ad magnificandū.

Observationes in עֵתִיר.

Futurum (ut diximus) ab imperatiuo formatur, addendo literas איהו, ut אֶפְקִיר יִפְקִיר. ubi tamen dicendum fuerat cum ה signo coniugationis אֶתְפְּקִיר יִתְפְּקִיר cuius rationem iam supra scripsimus in benoni. Habet autem ain plerumq̃ chiric magnum, paucis tamē exceptis

quæ habent zeri iuxta formam imperatiui, ut יְבִרַת יְהוָה exterminabit Ioua, siue Deus: וַיִּבְרַח אֱלֹהִים & diuisit Deus. At quum pe hapoal est gutturalis habet chateph pathach, ut אֶעְבִּיר transire faciam. Si uerò lammed hapoal similiter fuerit gutturalis, punctabit pathach, ut אֶשְׁמָעֵיִךְ audire faciã, אֶצְלִיחַ prosperari faciã.

*De sexta coniugatione,
quæ est הִפְעֵל.*

Sexta coniugatio uocatur hophal passiuua parentis suæ hiphil: hæc enim semper recipit actionem ab externo agente, ut pual: appellatur & ipsa שָׁלַח נֹזֵר שָׁם בּוֹעֵלוֹ, quæ non recordatur nomen agentis sui. Proinde omnes proprietates hophal æstimandæ sunt, ex conditione coniug. pual. Hęc coniugatio habet pro signo suo additionē literæ ה in capite, ut parens eius.

בְּנִין חִפְעַל

Præfectus est, חִפְעַל

חֵעֵבַר

Singulare

	חִפְעַל	חִפְעַל
חִפְעַלְתִּי	חִפְעַלְתָּ	חִפְעַלְתָּ

Plurale

	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם
חִפְעַלְנוּ	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם

חֵבִינֹנִי

חֵמִיקֹר

P.

S.

חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם
חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם

אִיתוֹ

חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם
חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם	חִפְעַלְתֶּם

Observationes in עֵבַר

Præteritum habet in omnibus personis η cum chateph camez, ut חִפְעַל constitutus est, & quandoq; cibuz, ut חִפְעַלְתָּ & proiectum est, scilicet habitaculum; Deuter. x. Aliquando

quādo habet uau scurec, ut **וּפְסַר** formam scilicet retinens quiescentium, ut **וּפְסַר** depositus est. Nam hæc tria puncta sunt inter se ueluti fratres. Sæpe enim unum uenit loco alterius, præsertim in coniugatione pual & hophal. Pe uerò hapoal habet sceua quiescens, nisi sit gutturalis, tunc enim habere chateph pathach. Ain habet pathach, & si pe fuerit gutturalis punctatur hoc modo, **וּפְסַר** collocatus est. In hanc coniugationem non uenit benoni, neque imperatiuus: tamen pro forma ponitur benoni, & si nō inueniatur in Biblijs.

Observationes in בִּנְיָנֵי.

Benoni in omnibus personis habet literam **נ** punctatam, ut in præterito. Et quod dictum est de punctatione præteriti, de benoni quoque intelligendum est, nisi quòd ain
habet

habet camez ad differentiam præteriti, quod habet punctũ pathach, ut **הִפְסֵר**.

Observationes in מִפְסֵר.

Hæc coniugatio rarò habet infinitivum, & is quidem punctatur chateph camez & ain zeri, ut **הִפְסֵר** & pathach secundùm R. Mosceh Kimchi, ut **הִפְסֵר**. Cum בבלם uerò regulariter non inuenitur.

Observationes in עֲתִיר.

Literæ **אֵי** in futuro habēt chateph camez, idēq; ad exprimendum **א** signum coniugationis, ut **אֵפְסֵר** constituar. Debuerat autem futurum sic punctari **אֵפְסֵר**. Sed de hoc iam scripsimus in participio præsentii hiphil. Si autem pe hapoal fuerit gutturalis, talis erit pūctatio **אֵפְסֵר** collocabor, &c. Literæ futuri cum camez propter gutturalem chatephatam.

De septima coniugatione & ultima, quæ nuncupatur הַתְּפִיעַל.

Coniugatio septima, quæ הַתְּפִיעַל appellat̃, est actiua & passiuā: hoc est, parens (ut Ebraismo utar) & proles . Nam tota eius actio recipitur, idest redit in ipsum agentem, & hac de causa reciproca appellatur: ut Leuitici xx. וַיִּתְקַדְּשׁוּם & sanctificabitis uos ipsos, & eritis sancti . Hæc est propria huius coniugationis significatio. Habet præterea & aliam significationem, nempe quòd similis est recipienti passionem, quum tamen nō recipiat, ut וַיִּתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ & benedicet se in corde suo: Deut. xxix. hoc est, cogitabit in corde suo quòd sit benedictus, quum tamen non sit. Explicat scriptura simulationem per hanc cōiugationem, ut Prouerb. xiiij. יֵשׁ בְּהַעֲשׂוֹתָיו בַּל

בְּתוֹרֵשׁ וְהוּוּ רַב, est qui diuitem se
 facit, & nihil habet: est qui paupe-
 rem se facit, & habet substantiam
 multam: hoc est, ostendit se esse di-
 uitem uel pauperem, quum nō sit.
 Sic Iosue viij. וַיִּתְגַּעַר וַיִּתְגַּעַר &
 præ se tulerunt percussos, idest si-
 mulauerūt. Porro sunt quædam
 uerba, quæ in nulla alia coniugatio-
 ne, quàm in hithpaël inueniuntur,
 ut וְהִתְפַּלֵּל orauit, וְהִתְפַּלֵּן deprecatus
 est, &c. Et illa quidem exponuntur
 perinde ac si essent de coniugatio-
 ne cal. Vnde regula notabilis est,
 quòd omne uerbum, quod in alia,
 præterquàm in cal cōiugatione in-
 uenitur, est exponendum ac si esset
 de cal, ut in niphāl וַיִּשָּׁבַע iurauit,
 וַיִּלָּחֶם pugnauit, præliatus est, & in
 hiphil, וַיִּשְׁלֵחַ mane surrexit, וַיִּשְׁלֵחַ
 proiecit, & similia. Signa coniu-
 gationis hithpaël sunt tria ה & ת li-
 teræ

teræ, atq̄ dages in media radicali:
 uel duo syllaba הַת & dages in me-
 dia, ut הַתְּפִילָּל orauit,

בְּנֵוֹן הַתְּפִיעַל

Visitauit seipsum, תְּפִיעַר

הַעֲבֹר

Singulariter

	תְּפִיעַר	הַתְּפִיעַר
הַתְּפִיעַרְתָּ	תְּפִיעַרְתָּ	הַתְּפִיעַרְתָּ

Pluraliter

הַתְּפִיעַרְנוּ	הַתְּפִיעַרְתֶּם	הַתְּפִיעַרוּ
	הַתְּפִיעַרְתֶּן	
		חֲפִיעֹנִי

P.

S.

מְתְפִיעֵרִים	מְתְפִיעֵר
מְתְפִיעֵרוֹת	מְתְפִיעֵרָה

הַצֹּרֵר

הַמְּפִיעֵר	הַתְּפִיעֵר
הַתְּפִיעֵר	הַתְּפִיעֵרִי

אִיתָן

יְתְפִיעֵר	יְתְפִיעֵר	יְתְפִיעֵר	יְתְפִיעֵר
תְּתְפִיעֵרְנָה	תְּתְפִיעֵרְנָה	תְּתְפִיעֵרְנָה	תְּתְפִיעֵרְנָה

Obserua

Observationes in עבר.

Præteritum in omnibus personis habet à fronte ה chiricatum, & post illud ה cum sceua quiescente, & immediatè tres literas radicales, quarū media habet dagefc per totam coniugationem. Pe habet dagefc, sed leue, quia est post sceua quiescens, & punctat pathach semper, nisi media sit אהער, tunc enim habet camez, ut התפלל orauit, & התברך benedixit se. Reliquum uerò coniugationis non differt à coniugatione piel. Nam ain habet zeri, aliquando pathach, & quandoque segol, ut התהלך & התהלך ambulauit.

Observationes in בינוני.

Participium præsens abiecta litera ה sing. coniug. habet additionem literæ ב in capite cum chirc, & ipsum sequitur ה cum sceua quiescente, ut מתפטר, pro מהתפטר uisi-

tans

tans se: de quo in benoni hiphil.
Participium præteritum nō habet
locū in hac coniugatione hithpael.

Observationes in מִקְוֹר

Imperatiuus & infinitiuus non
differūt pūctatione à præterito, sed
solo sensu dignoscuntur, ut **וְהִפְקֹר**
uisita teipsum, uisitare seipsum: nec
macor abiicit ה literam, etiam si ac-
cesserint literæ בבלם, quæ & sceua
notantur, præter literam mem, ut
וְהִתְפַּקֵּר &c.

Observationes in עִתִּיר

Futurum abiicit literā ה ut ben-
oni, & literæ איתו punctantur chi-
ric, ut in cōiugatione cal & niphāl,
post quas uenit tau cum sceua quie-
scente, ut **אֶתְפַּקֵּר יִתְפַּקֵּר תִּתְפַּקֵּר** uisita-
bo meipsum, &c. Notandum est,
quòd per totam coniugationem ה
hithpael semper præcedit pe ha-
poal, idest primam radicalem lite-
ram

ram, nisi quando pe fuerit una ex li-
 teris סצש, tunc enim alia erit for-
 ma. Quum ה hithpael uenerit ad li-
 teras ס, uel ש, tunc ipsum ה post-
 ponitur ipsi pe hapoal, ut יִסְתַּבֵּל,
 pro יִסְתַּבֵּל יִתְּסַבֵּל onerabit se: יִשְׁתַּמֵּר
 יִתְּשַׁמֵּר custodiet se. Cum ז uerò
 nō solūm ה hithpael postponitur:
 uerūm etiam mutatur in ס, ut יִמְצַד
 יִצְטַד pro יִצְטַד יִצְטַד quomodo iustifi-
 cabimus nos? & hoc ob concinni-
 tatem lectionis. Quod uerò non-
 nulli uoluerunt ה hithpael cū zain
 mutari in ז in hac coniugatione,
 hoc in lingua sancta non admitti-
 mus, sed tantūm in Chaldaica, ut
 Daniel. cap. ij. הִזְמַנְתֶּם לְמִימַר, pro
 הִזְמַנְתֶּם לְמִימַר הִזְמַנְתֶּם
 producit̄is tempus ad lo-
 quendum. Explicato primo or-
 dine perfectorum, in quo septem
 continentur coniugationes, quas
 summa cum diligentia, & earum si

gnificationes etiam apices ita, ut in reliquis ordinibus nihil ferè opus sit dicere, quum ad satietatem dictum sit, declarauimus, consentaneum est, ut ad ordinem defectiuorum feramur.

*De ordine defectiuorum, qui
secundus est.*

Verba defectiua uocantur, quorum pe hapaal absumitur per dagefc in ain hapaal. Notandum tamen est, quòd sola pe hapaal in defectiuis cadit, quæ & litera nun esse oportet. Illa igitur uerba, quorum prima radicalis fuerit nun, defectiua uocantur. Nonnulla præterea, quorū pe est iod & ain v defectiua appellantur & ipsa. Dagefc enim in v , defectum literæ iod indicat. Sunt autem radicales omnes septem, quæ pro ain hapaal habent v , ut בַּי stetit, אֵי posuit, עַי strauit

uit, **יָצַד** fudit, **יָצַר** formauit, **יָצָה** succendit. Hinc enim dices, **וַיִּצֹק שֶׁמֶן** & fudit oleum, **וַיִּצֶה אֵשׁ בְּצִיּוֹן** & succēdit ignem in Sion. Et sic de alijs, in quibus omnibus **צ** dagescatur, ad repræsentādum iod pe hapoal. Est etiam alia radix, nempe **יָצַח** circuiuit, cuius ain nō est **צ**, & tamen uenit in formam defectiuam: ut, **וַיִּצְחֵי בִי הַקְּפָרִי** & fuit quum circumdedissent: Iob primo: ubi dagesc in coph repræsentat iod primam radicalem. Est præterea **יָצָה** Exodi xxxij. **הִנֵּי יָצָה לִי** idest, permittē mihi. Est quoque & alia quædam radix, sed sola, cuius pe est **ל**, uenitque ad modum defectiuorum in pe **ל**, & est **לָקַח** accepit, tulit: à quo dicimus **לָקַח** accipiā. **יָקַח** accipiet, supplente dagesc literam **ל** pe hapoal. Nec aliud inuenit **ל** præter istud, quod nullo modo deficiat.

Hoc etiam sciendum est, quòd in his duabus radicibus לָקַח & צָסַע ob frequentiore[m] usum, non ponitur dagefc in ק, neque in ס, ut וְאָקַחְתָּ & accipiam, וְיִקְחֶהָ & accipient, וְיִצְעֶהָ & profecti sunt, ubi ס & ק dagefcari debuerant, ad designandum defectum literæ ל & ג.

Postremò notandum, quòd uerbum non dicitur defectiuum, eo quia modò una trium radicalium, modò alia pro libito cadat & deficiat, sed quia sola prima radicalis, idest pe hapoal, quæ est nun, & iod quando non est ך, ut suprà deficiat. Qui tamen defectus non ubique fit, nisi ubi locus exigit, ut declarabimus.

Nunc typus primus coniugationis imperfectæ sequitur.

בְּנוֹן הַקֵּל

Accessit, נֹאֵשׁ

הַעֲבָרָה

Singulare,

	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ
נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ

Plurale,

נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ
	נֹאֵשׁ	

הַפְּעוּל

הַמִּינוּנִי

P. S.

P. S.

נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ
נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ

נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ
נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ

הַמְקוּר

P. S.

גֶּשֶׁת

גֶּשֶׁת

גֶּשֶׁת

אִיתוֹן

Plurale

Singulare

נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ
נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ	נֹאֵשׁ

Observationes in עָבַר,
 פָּעַל טַ בִּינּוּנִי.

Præteritum & utrunq; participium formantur sicut in perfectis: quod quia in illis abundè dictum est, superuacaneum esset & hîc eadem quoq; repetere. In hac coniugatione præteritum & utrunque participium uenit sine defectu semper. Defectus uerò habetur in imperatiuo, macor, & futuro, ut infra. Obseruandum tamen est, participium præteritum non habere locum in uerbis neutris, sed solùm in trāsitiuis. Quod uerò in hoc uerbo neutro paul posui, hoc tantùm pro forma, non autem pro significatione feci.

Observationes in יָצַר .

Imperatiuus plerunq; uenit integrè, ut יָצַר custodi. Venit quoque cum defectu nun, ut שֶׁל solue,
 remo

remoue, à **צַשִׁל**. Tres formæ inueniuntur in imperatiuo huius coniugationis, pathach, zeri, & cholem, ut **שׂגַשׂ** **שׂגַשׂ** **שׂגַשׂ** accede, à **שׂגַשׂ**. & in plurali **שׂגַשׂוּ** uel **שׂגַשׂוּ** accedite. & in fœminino singulari, **שׂגַשׂי** accede. In plurali **שׂגַשׂנָה** uel **שׂגַשׂנָה** accedite. Admittit præterea singulare masculinum literam **נ** in fine, ut **נָשׂגַ** cape uir, **שׂגַשׂ** accede uir.

Observationes in צַשִׁר.

Venit infinitiuus plerunq̃ integrè, ut **צַשִׁרִל** **צַשִׁרִל** cadendo cades, **צַשִׁרִע** **צַשִׁרִע** eundo & proficiscendo. Sunt etiam quæ ueniunt cum defectu nun, quibus adijcitur **נ** in fine loco pe hapoal, ut **שׂגַשׂ** appropinquare, à **שׂגַשׂ**.

Observationes in צַשִׁע.

Futurum plerunq̃ uenit cum defectu nun, & loco eius ponitur dagefc in ain hapoal, ut **שׂגַשׂ** acce-

dam, יגש accedet, &c. Et ain hapoal punctatur cum pathach uel cum cholem, ut יפול cadam, יפול cadet, à נפל. Inueniuntur pauca, quæ integræ ueniunt, ut יצורה custodient, אגרות propulsabo. Quando uerò ain hapoal est gutturalis, uenit radix illa pro maiori parte integræ, ut לא תבא ne committas adulteriū. Excipiuntur tamen pauca, in quibus literæ איתן inueniuntur cum zeri ad indicandum defectum literæ nun, ut מי יתה עלינו quis descendet aduersus nos, uel percutiet uos; Jeremiæ uigesimo primo. Et ותהום בל העיר & uociferata est, uel resonuit uniuersa ciuitas, à נהם. Quidam deducunt hoc futurum à radice הים, quod significat tumultum facere, & sic esset niphāl. Ruth primo capite,

Approximatus est, accessit, גַּשׁ

העבר

Singulare

	גַּשְׁתָּ	גַּשְׁתִּי
גַּשְׁתָּ	גַּשְׁתְּ	גַּשְׁתִּי

Plurale

גַּשְׁתֶּם	גַּשְׁתִּים	גַּשְׁתֵּם
גַּשְׁתֶּם	גַּשְׁתֵּי	גַּשְׁתֵּם

הצורה

הבינוני

P.	S.	P.	S.
הַגֹּשֵׁשׁ	הַגֹּשֵׁשׁ	הַגֹּשֵׁשִׁים	הַגֹּשֵׁשׁ
הַגֹּשֵׁשׁוֹת	הַגֹּשֵׁשִׁי	הַגֹּשֵׁשׁוֹת	הַגֹּשֵׁשׁ

חמקור

הגש

איתן

Singulare

הַגֹּשֵׁשׁ	הַגֹּשֵׁשׁ	הַגֹּשֵׁשׁ
הַגֹּשֵׁשִׁי	הַגֹּשֵׁשׁ	הַגֹּשֵׁשׁ

Plurale

הַגֹּשֵׁשׁוֹת	הַגֹּשֵׁשִׁי	הַגֹּשֵׁשׁוֹת
הַגֹּשֵׁשׁוֹת	הַגֹּשֵׁשִׁי	הַגֹּשֵׁשׁוֹת

Observationes in עבר

בִּינוּיִי.

Defectus in hac coniugatione niphah fit in præterito perfectò tantùm & benoni, qui signatur per da gesc in media radicalis, ut נָגַשׁ appropinquatus est: nam litera nun à fronte, est nun niphah, Dagesc uerò in א repræsentat nun primam radicalem. Præteritum habet pathach, & benoni camez, ut in niphah perfectorum. Notandum est, quòd licèt hoc uerbum reperiat in niphah, tamen actiuam habet significationem non passiuam. Regulariter enim non formatur passiuum à uerbo neutro.

Observationes in צִוִּי,

עָתִיר & מַקּוֹר.

In imperatiuo, macor, & futuro non habetur defectus. Cæterùm nun expressè scripta est essentialis.

& da

& dageſc in ea indicat nun paſſiuam. Vide paſſiuū perfectorum.

Coniugationes piel & pual atq; hithpael in hoc ordine defectiuorum omittuntur, quia ueniunt integrè, ut perfectæ, quum nullo pacto dageſc ſignari poſſit, quo defectus ꝛ cognoscitur. Volunt enim hæ coniugationes mediam dageſcari: ſed dageſc non poteſt fungi duplici officio, uidelicet & eſſe ſignum coniugationis, & repræſentare defectū nun. Hinc igitur eſt, quòd ea uerba ſemper integra ueniunt, & ideo locum non habent in hoc ordine. Differentia uerò inter perſonas præteriti niphali, & perſonas præteriti piel nulla eſt, quia tam illa quàm iſta habent mediam radicalem dageſcatam, licèt diuerſa ratione. In niphali quidem dageſcatur ad repræſentandum defectum

fectum nun radicalis literæ, ut לא
 גבר non cognitus est: lob xxxiiij.
 In piel uerò signum est coniugatio
 nis, ut גבר אלהים אלהו בירי tradidit
 deus illum in manu mea. uerba
 sunt Saulis de Dauide. 1. Regum
 xxiij. Verū prudens lector cognos-
 cet ex sententiæ ratione & natura,
 uerbūm ne fuerit niphāl aut piel.

De coniugationibus תפעיל

תפעל.

Coniugationes hiphil & hophal
 in hoc ordine non differunt, quan-
 tum ad puncta attinet à perfectis,
 nisi quòd deficit nun radicale per
 totū hiphil & hophal, & loco eius
 ponitur dagefc in media radicali.
 Hophal tamen non punctatur uau
 scurec uoce magna, sed cibuz, quo
 dagefc signari possit in media, ut
 חגש oblatuſ est: non enim signari
 potest dagefc post uocem magnā.

בנין הפעיל

Fecit appropinquare,
feu obtulit. הגיש

העבר

Singulare

	הגיש	הגישת
הגשתי	הגישת	הגישת

Plurale

	הגישו	הגשיתם
הגשנו	הגשיתם	הגשיתם

הפעיל

חבירוני

P. S.

P. S.

מגש	מגש
מגשתי	מגשתי

מגיש	מגיש
מגישת	מגישת

הצורי

P. S.

המקור
הגיש

הגיש	הגיש
הגישת	הגישת

איתן

P.

S.

הגישתי	הגישתי
הגשתי	הגשתי

הגישתי	הגישתי
הגישתי	הגישתי

בְּיוֹן הַמַּעַל

Oblatus est, חָגַשׁ

העבר

Singulare

	חָגַשְׁתָּ	חָגַשׁ
חָגַשְׁתְּ	חָגַשְׁתָּ	חָגַשׁ

Plurale,

	חָגַשְׁתֶּם	חָגַשׁוּ
חָגַשְׁתֶּם	חָגַשְׁתֶּם	חָגַשׁוּ

חֲבִירוֹנֵי

Plur. Sing.

חֲבִירוֹנֵי	חָגַשְׁתֶּם	חָגַשׁוּ
חָגַשׁוּ	חָגַשְׁתֶּם	חָגַשׁוּ
	אִתּוֹ	

Sing.

חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ
חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ

Plur.

חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ
חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ	חָגַשׁוּ

Hactenus de defectiuis.

Deuer

De uerbis quiescentibus.

Verbum in quo est una ex literis אהרי (hæ quatuor literæ propriè dicuntur quiescere) dicitur esse de ordine quiescentium, his tamen literis hoc ordine dispositis.

Nam א quiescit in capite & in fine uerborum, ut ab אכל comedit, in futuro dicemus אכל comedam, אבא comedet, quiescente א in cholem tacitè, uel expressè: & in fine, ut אקרא uocauit, אקראת uocauisti, &c. In medio autem non quiescit, ut אש rugiuit, אש petiuit, & similia. Litera dicitur quiescere, quum non punctatur. ה litera non quiescit, nisi in fine uerbi, ut הלג reuelauit, עשה fecit. In capite uerò & medio nunquam quiescit, ut הרג occidit, הלה horruit, terruit, festinauit, accelerauit. ו non quiescit, nisi in medio, ut וים surrexit, ויב reuersus

uersus est, & similia: at in capite uel fine nūquam inuenitur essentiale, præterq̄ in suo nomine. י non quiescit nisi in capite, ut יִיִ cognouit, יִיִ sedit, habitauit, unde dicimus יִיִ sciam, יִיִ sciet, cognoscet, & יִיִ. יִיִ sededo, יִיִ sedebit, quiescente iod radicali in primo zeri. In medio uerò quiescit, ut יִיִ intellexit, & alia. At secundum sententiam quorūdam non inuenitur in uerbis iod essentiale quiescere in medio: dicunt autem illa uerba esse de quiescētibus in ain uau. Notandum est, quòd uerbum non dicitur quiescēs, eo quòd semper & ubiq̄ litera uerbi quiescat, sed sufficit, ut in aliqua parte quiescat, ut patebit. נ ergo in principio & in fine tantūm quiescit, נ uerò in fine, נ in medio, & י in principio.

Tres sunt ordines uerborū quiescen

scientium, iuxta numerū literarum radicalium. Primus ordo est uerborum quiescētium in pe aleph & iod, ut אָמַר dixit, יָשָׁב sedit. Secundus in ain uau, ut קָוַם surrexit. Tertius in lamed aleph & lamed he, ut קָוַם uocauit, גָּלַה reuelauit. At de primo ordine dicamus, postea de reliquis.

De primo ordine quiescentium.

Primus ordo quiescentium continet uerba, quorum pe est א & י, & quia quiescentia in pe א, ferè coniugantur ut perfecta, ideo de his primum dicemus. Quiescētia ergo in pe א, ueniunt integra & perfecta usque ad futurum. In futuro enim quiescit א radicale in cholem implicitè uel explicatè, ut אָמַר dicam, יֵאמַר dicet, &c. ubi dici debuerat אָאמַר dicam, יֵאמַר dicet, iuxta formationem futurorū, quæ forman-

tur ab imperatiuis: nam hæc est forma imperatiui אמר dic. Præter ea notandum est, quod litera duplici modo dicitur quiescere, implicite seu tacite scilicet, & expresse: tacite quidem quando non scribitur, ut אמר dicam, ubi radicale quiescit in cholem, & non scribitur: expresse, quando exprimitur & scribitur, ut in יאמר dicet, & in alijs personis futuri similiter. Et nota, quando יאמר & תאמר ueniunt cum uau conuersiuo, mutatur pathach in segol, ut ייאמר & dixit, ותאמר & dixisti. Quum uerò ueniunt in pausa, redeunt ad pristinam formam, uidelicet in pathach: ut, & clamauit Iob, ויאמר & dixit: sic ותאמר & dixisti. Sciendum quoque est, quod cæteri huius coniugationis modi ueniunt ut in perfectis, nec unquam quiescit in eis aleph, nisi quod in
qui

quibusdam eorum mutantur puncta, idē propter aleph gutturalem literam. Sic in niphāl & in niphil literæ seruales punctant puncto simplici iuxta gutturales chatephas ut dictum est suprā, ut נִפְחַל dictus est, & c. Inueniuntur deniq̄ aliquæ radicales ex quiescentibus in pe כ , quæ ueniunt integræ etiam in coniugatione cal, ut ab כֹּסֶה & כֹּסֶה dicitur, כֹּסֶה colligam, כֹּסֶה colliget, כֹּסֶה uinciam, כֹּסֶה uinciet. Ratio autem est, quòd rariùs illis utimur, ideo non rescindimus ab eis primam radicalis literam. Tantùm de quiescētibus in pe כ . nunc uerò de quiescentibus in pe iod dicamus, & primò de coniug. cal.

De coniugatione ל quiescentium in pe iod.

Quoniam coniugatio leuis quiescentiū in pe iod, ut שָׁב sedit, יָרַד

descendit, formatur à præterito usque ad infinitivum, iuxta regulam uerborum perfectorū, ideo de huius formatiōe dicere supersedebo.

בנין הקל

Cognouit, יָדַע

העבר

יָדַעְתָּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ

איתו

יָדַעְתֶּם	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ
יָדַעְתֶּן	יָדַעְתִּי	יָדַעְתָּ	יָדַעְתְּ

Observationes in עבר,

פעל, & בינוני

Præteritum & utrunq; participium formatur ut in perfectis, de quibus

quibus ibi exactiùs lege. Quies hu-
ius coniugationis habetur tantùm
in imperatiuo, macor, & futuro,
certo tamē modo, præterquàm in
futuro, in quo apertè cognoscitur
eius quies. Benoni quando habet
tertiam gutturalem punctatur pa-
thach, ut יִרְעֵי. alioqui non puncta-
tur, ut יִרְשֵׁב, ut in perfectis.

Observationes in צִוְּיָי.

Imperatiuus patitur defectum
iod, ut שֵׁב sede, שִׁבּוּ sedete, &c.
Quòd si lamed hapoal fuerit gut-
turalis ain, punctatur pathach, ut
רְעֵי cognosce: alioqui habet zeri, ut
רְשֵׁב. R. Mosceh Kimchi ponit etiã
imperatiuum integrum in singula-
ri masculino, ut רְעֵי cognosce.

Observationes in מִסְרֵי.

Infinitiuus aliquando formatur
ut in perfectis, præsertim quando
alteri uerbo coniungitur, ut יִרְעֵי

ירדו descendendo descendimus.
 Sed frequētiùs uenit cum defectu
 iod, & tunc loco eius scribitur in
 fine uerbi litera tau, ut שבת sedere,
 habitare, רדת descendere. At si ter
 tia esset guttural, haberet pathach,
 ut ידע scire. Notādum est, nullam
 esse differentiam inter imperatiuū
 & infinitiuum huius ordinis, & in
 ter imperatiuum & infinitiuum or
 dinis deficientium in nun. Diligen
 ter igitur aduertendum tibi est, ne
 erres in illis.

Observationes in עתוי.

Literæ איתו distinguunt inter
 hos ordines, nam in defectiuo איתו
 punctantur chiric sequēte dagefc,
 ut יא accedet, יאצ accedes, &c.
 In isto autem ordine habēt zeri,uo
 cem magnam, in qua iod pe hapo
 al quiescit: illud enim iod expressē
 non scribitur, nisi paucis in locis,

ut

ut **אֵילָבָה** incedam, & similia. Ple-
 runq; etiam dum iod scribitur, lite-
 ræ **אֵיתוּ** habēt chiric & ain pathach,
 ut **אֵינָהּ** fugam, **יֵינָהּ** fuget, **אֵיטֵב** bo-
 nus ero, uel benefaciam, **יֵיטֵב** bo-
 nus erit, & similia. Quum uerò iod
 non scribitur, tunc **אֵיתוּ** & ain ha-
 poal punctantur zeri, ut **אֵשֵׁב** sede-
 bo, **יֵשֵׁב** sedebit, &c. Quòd si la-
 med hapoal fuerit **ה** uel **ע**, tunc me-
 dia punctatur pathach, ut **אֵרַע** sci-
 am, cognoscam, &c.

Inueniuntur quoq; aliqua, quæ
 ueniunt cum dagefc loco iod quie-
 scentis, iuxta normam defectiuo-
 rum, de quibus suprâ in defectiuis
 diximus. Vnde talis datur regula
 in grammatica: Quando uenit da-
 gesc loco literæ deficientis, tunc di-
 ctio illa uocatur defectiua: si uerò
 uenerit una ex uocalibus magnis
 loco literæ quiescentis, appellatur

illa dictio quiescens, seu ex ordine
quiescentium.

בנין נפעל

Cognitus est, זרע

חעבר

	זרעת	זרע
זרעתה	זרעת	זרעה
	זרעתם	זרעה
זרעתנה	זרעתה	

חצרוי הבינוני

זרע זרעים חרע חרעה

זרעה זרעת חרעי חרענה

חמקור חרע

איהו

יודע	יודע	יודע	יודע
יודעה	יודעה	יודעי	יודעה

Observationes in עבר

& בנינוני.

Præteritū perfectum & benoni
habent literam nun passiuam pun-
ctatam uau cholem uoce magna,
in qua quiescit iod radicalis, & ain
habet

habet pathach in præterito, in benoni uerò camez, ut נִרְעָה cognitus est, נִרְעָה cognitus, pro cognoscor, cognosceris, &c.

Observationes in צוּרִי,

עֲתִיר & מִסֹּרִי.

In his modis iod radicalis uertitur in uau mobile, quo ipsum dagesc perceptibilius fiat, nã melius in uau, quàm in iod cognoscitur, & pũctantur modi, ut in perfectis. Imperatiuus & infinitiuus תִּרְעָה cognoscere & cognosci. Futurũ תִּרְעָה cognoscar, יִרְעָה cognoscetur, &c. unde dagesc in uau indicat literam nun passiuam deficere iuxta regulam passiuorum, ut in perfectis diximus. Si tertia non esset gutturalis ain hapoal nõ haberet pathach, fed zeri, ut תִּרְעָה &c. Hoc tamen pro forma diximus. Coniugatio piel & pual in hoc ordine sine defectu

ctu uel quiete ueniunt. Quiescere enim non potest iod in uoce magna, si ponas dageſc poſt ipſam, quod eſt ſignum coniugationis, quum dageſc nunquam uenire ſolet poſt literam quieſcētem. Coniugantur ergo ut perfectæ.

בנין המעיל

Fecit cognoscere, ſeu indicauit, הוֹרִיעַ

העבר

	הוֹרִיעַ	הוֹרִיעַ
הוֹרֵעַ	הוֹרֵעַ	הוֹרֵעַ

	הוֹרֵעִים	הוֹרֵעִים
הוֹרֵעִים	הוֹרֵעִים	הוֹרֵעִים

המעיל הבינוני

מוֹרֵעִים	מוֹרֵעִים:	מוֹרֵעִים
מוֹרֵעִים	מוֹרֵעִים:	מוֹרֵעִים

המקור הצעיר

הוֹרֵעַ	הוֹרֵעַ	הוֹרֵעַ
	הוֹרֵעַ	הוֹרֵעַ

הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ
הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ
הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ
הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ	הוֹדִיעַ

Observationes in omnes modos.

Per totum præteritū habet hæc coniugatio ה signatum uau cholem, in quo quiescit iod radicalis, ut הוֹשִׁיב collocavit, הוֹשִׁבָּה collocavisti, &c. Sic per totam coniugationem literæ serviles ad caput habent uau cholem. In benoni מוֹשִׁיב collocans. In imperatiuo & infinitiivo הוֹשִׁיב colloca, & collocare. In futuro אוֹשִׁיב collocabo, יוֹשִׁיב collocabit, &c. Excipitur participium præteritum, in quo post mem semper sequitur scurec, ut מוֹשִׁב collocatus. Punctatur autem ain hapoal per totam coniugationem, sicut in perfectis. Quando uerò lamed hapoal

hapoal fuerit gutturalis, tunc punctatur pathach, ut מַוְּרִיעַ manifestans, & sic in alijs modis. Quum autem radix uerbi non desinit in gutturales, imperatiuus plerunq; habet zeri, ut הַשֵּׁב colloca.

Notandum est, quòd illa uerba quæ in futuro cal retinent iod radicalem literã expressè scriptam, hîc quoq; in coniugatione hiphil iod non abijciunt, sed habent ante iod zeri uocem magnam, ut הַיֵּטִיב benefecit, מַיֵּטִיב benefaciens, אֵיטִיב benefaciam: unde fit, ut literæ seruales punctentur zeri in hac coniugatione. Illud etiam sciendum est, in hac coniugatione aliquando seruari in futuro literã ה signũ hiphil contra usum linguæ, ut הַחַוְּרָה celebrabo eum. Psal. xxv. & xlv. יְהוֹדוּךָ laudabunt te. Sic in defectiuis, ut יְהַרְבֵּהוּ propellant eũ, à uerbo הַרְבָּה.

בנין חִסְעַל

Indicatus est, הִירַע

העבר

הִירַע הִירַעַת הִירַעְתִּי

הִירַעַה הִירַעְתְּ הִירַעְתְּךָ

הִירַעְנוּ הִירַעְתֶּם הִירַעְתֶּנּוּ

הִירַעְתֶּן הִירַעְתֶּן

איתן

הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן
הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן	הִירַעְתֶּן

Observationes in totam conjugationem hophal.

Coniugatio hophal habet in hoc ordine punctatū scurec, ut הִירַעַב collocatus est, הִירַע manifestatus est. Eadem forma est in quiescentibus in ain, ut הִירַעַב erectus est. Et in duplicatis, ut הִירַעַב circumdatus est. In his tribus, litera he habet scurec, nec est differentia inter ea, quo ad punctationem. In reliquis uerò personis præteriti temporis est discrimen

discrimem inter duplicata & inter
quiescētia in pe & ain, ut infrā de-
clarabimus in duplicatis.

בנין התפעל

Manifestauit seipsum, התודע

העבר

	התודע	התועת
התודעתה	התודעתה	התודעתה

התודענו	התודעתם	התודעה
	התודעתו	

הבינוני הצורי

מתודע	מתודעים	התודע	התודעו
מתודעה	מתודעות	התודעי	התודענה
	המקור	התודע	

איתן

יתודע	יתודע	אתודע
יתודעי	יתודעי	
יתודעה	יתודעה	נתודע
התודענה		

Observationes in totâ coniugationē.

Coniugatio hiphael per omnes
modos uenit integra, ut à ילר ge-
nuit

nuit, וַיִּתְּלֶרָה & recensendo cogniti sunt à quibus geniti essent: Numeri 1. Et à יַעֲצֵר consuluit, וַיִּתְּעֲצֵר & consiliū inierunt: Psal. lxxx. Tamen sæpe uertitur iod in uau mobile, iuxta rationem quam assignauimus in niph'al, ut à יָרַע sciuit, cognouit, הִתְרַע ostēdit seipsum, uel cognitus est, & similia.

De uerbis quiescentibus in uau,
 טו' primo de קל.

Coniugatio cal uerborum quiescentium in ain uau, habet tres formas, ut cal perfectorum: nempe ca mez, ut קם surrexit: zeri, ut מת mortuus est: cholem, ut איר mane illuxit. At prima forma alijs frequentior est.

בְּנִין הַקָּל

Intellexit, בא

בְּנִין	בְּנִים	בְּנִי	בְּנִי	בְּנִי
בְּנִין	בְּנִים	בְּנִי	בְּנִי	בְּנִי
בְּנִין	בְּנִים	בְּנִי	בְּנִי	בְּנִי

הפעול	הבינוני
בון בונים	בן בנים
בוֹנֵה בּוֹנֵה	בִּנְיָה בְּנֵי
הַמְסוֹר	הַצְרוּר
בון	בון בונה
	בוֹנֵי בּוֹנֵה
	איתן
תבין	יבין
הַבוֹנֵי	הַכּוֹן
הַבוֹנֵה	יבוֹנֵה
	צבון
	הַבוֹנֵה

Observationes in עבר.

In hac coniugatione præteritum singulare habet sub pe camez ad designandam quietem literæ uau, etiam si non sit mos, quòd camez repræsentet uau, sed potiùs aleph: nam solet cholē repræsentare uau. At hîc illud cholem uertitur in camez, quo præteritum cal in hoc ordine conforme fiat reliquis ordinibus, qui omnes in præterito cal habent

bent camez sub pe, exceptis duplicatis, & id suo loco declarabitur. Inuenitur etiam & scriptum post camez in dictione **וְקָאֵם, וְשָׂאֵן** & surrexit uastitas, uel etiam tumultus: Hoseæ xi. ubi quiescit aleph: Inuenitur quoque mobile, nempe in dictione **וְיָאֵמֶה וְיִשְׁבֶּה** & alta erit, atque sedebit: Zachar. xiiij. Et ista duo aleph sunt loco uau. Si quoque in tertia pluralis masculini, & tertia singularis foeminini pe camezatur. Sed in reliquis personis pe pathachatur, ut **בִּנְתַי בְּנֵי** intellexisti, intellexi: & hoc fit propter scruane moueatur, quod moueretur si præcederet camez.

Secunda forma habet zeri in tribus tertijs personis, ut **מֵה מֵה מֵה**. In cæteris uerò personis pathach, ut prima forma, ut **מֵה מֵה** & c. & dagefcatur tau augmētum,

ad designandum tau radicale uerbi **מָתָה**. Tertia forma scouat cholem, ut **אִרְאֶה אִירָאָה**, & c.

Observationes in בִּינְיוֹי.

Participium praesens per totum sub pe habet camez, nec est differētia inter hoc participium singulare masculini, & tertiam personam singularis mascul. praeteriti, ut **בָּא** uenit, in benoni **בָּא** ueniens, sed sensu dignoscitur. In foemino genere est discrimen aliquod, nam praeteritum habet accentum in penultima, ut **בָּאָה** Rachel uenit. Gen. xxix. Sed participium praesens habet accentum in penultima, ut **בָּוֹה** filia eius ueniens. Genes. xxix. Venit etiā benoni cum zeri, quando est de forma secūda, ut **מָתָה מָתָה** moriens morientes. Et in tertia forma, **טוֹב טוֹבִים** bonus boni, uel benefaciens beneficientes.

Obfer

Observationes in פעהל.

Paul habet uau scurec ubiq; , ut
 שום positus, שומים positi.

*Observationes in צהרי ,
 & מקור.*

Imperatiuus & imperatiuus ha-
 bēt duas formas, nempe scurec, &
 cholem, ut קום & קום surge, sur-
 gere. Admittit quoq; literam ה in
 fine, ut ut קומה surge.

Observationes in עתיר.

Literæ futuri camezantur ad re-
 præsentandam ain hapoal, nempe
 literam uau, secundùm quosdam
 grammaticos, & præsertim Eliam
 Leuitem, quorum opinioni nō as-
 sentior. Ratio est, quia uoces ma-
 gnæ quādo indicant literam quie-
 scere, literam mox sequentem ipsas
 uoces magnas indicant quiescere;
 ut אשׁב, ubi in primo zeri quiescit
 litera iod, quæ post ם immediatè

esse deberet: est enim radix uerbi
 יִשַׁב, & non post literam sequen-
 tem, ut אֶקַם surgam. Conten-
 dunt enim isti Grammatici, camez
 sub literis futuri repræsentare uau
 mediam radicalem, quæ sequitur
 post literam ׀, quod est absur-
 dum in Grammatica. Ego uerò
 arbitror, uau mediam literam ra-
 dicalem quiescere, modò in cho-
 lem, modò in scurec. Sunt autem
 duæ formæ futuri in hac coniuga-
 tione iuxta formam imperatiui, ut
 אֶקַם surgam, יִקַם surget, uel אֶקַם
 יִקַם. In uoce ergo magna cho-
 lem, uel scurec quiescit uau media
 radicalis. Uau cholem uerò, uel
 uau scurec, quæ est uocalis conso-
 nantis, ׀, non est uau media radi-
 calis, sed quiescit in uoce magna,
 quemadmodum in tertia persona
 præteriti quiescit in camez. Quòd
 si

si etiam uolueris, uau illud expresse scriptum esse ain hapoal, non contendam: quod & arguit coniugatio quadrata, de qua infra.

Notandum etiam, quòd si futuro adiunctum fuerit affixum, litere אית punctabuntur sceua & non camez, ut וְהָבֵאתִי לְבַת-פְּרֹעָה & adduxit eum (scilicet Moscen) ad filiam Paroh: Exodi secundo.

Porro, in pausa uenit futurum semper cum cholem; ut, uiuat Ruben, וְיָאֵל יְרֵמִיָּה & non moriatur.

Sed extra pausam uertitur cholem in camez chatuph, idque potissimum cum uau conuersiuo: ut, וַיִּשָׁרְץ אַבְרָהָם idest, Et surrexit Abraham: Geneseos uigesimo quarto capite. Et וַיִּקְרַץ מוֹאָב idest, Et abominatus est, uel molestijs affectus est Moab: Numeri uigesimo secundo capite. Sic quoque sine

Observationes in עבר.

Coniugatio niphali habet in preterito 2 passivum camezatum in tribus tertijs personis, ut נִבְּרַן intellectus est, נִבְּרִינָה intellecti sunt, נִבְּרִינָה intellecta fuit. In reliquis uero personis uertit camez in sceua, & cholem in scurec, ut נִבְּרִינָה intellectus fuisti, &c.

Observationes in בינוני.

Participium praesens in singulari non differt a praeterito, ut in reliquis personis migrat camez in sceua, ut נִבְּרִינָה.

Observationes in מִסְּוֵר, צִיּוּר, & עִיּוּר.

Habent imperat. & infinit. הָאֵלֶּף a fronte cum chiric sequente dagesec, non secus quam in perfectis, ut הִבְּרַן intelligere uir, & intelligi. Idem litterae אֵינָה, ut אִבְּרַן intelligar, יִבְּרַן intelligetur, &c.

*De coniugatione על על ,
quæ a nonnullis quadra-
ta dicitur.*

Coniugatio piel & pual uerbo-
rum quiescētium in ain uau, quum
mediam requirat dagefcata, & li-
tera quiescens dagefcari nō potest
(si enim dagefcaretur, moueretur,
non autem quiesceret) duplicat la-
med hapoal loco ipsius dages, ut à
בִּינָה intellexit, dicimus בִּינָהוּ intelli-
gentiam dedit, pro בִּינָהוּ . בִּינָהוּ para-
uit, pro בִּינָהוּ . Idem iudicium est de
hithpael, ut התבִּינָהוּ pro התבִּינָהוּ intel-
ligentem se reddidit. Hæc forma
communis est tam cōiugationi pi-
el, quàm eius passiuæ pual, sensu
enim solo dignoscuntur: ut, בִּיאָן
הָהוּמוֹת הַיָּבֵלֶתַי . Quum non essent
abyssi concepta sum: Prouer. viij.
Ideo uenabitur sensum ex circun-
stantijs Lector.

בִּזְיוֹן מְרַבֵּעַ שֶׁהוּא מַעַל וּמַעַל

Fecit intelligere, uel intel-
ctum dedit, בִּזְיוֹן

העבר

	בִּזְיוֹן	בִּזְיוֹן
	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹנָה
בִּזְיוֹנִית	בִּזְיוֹנִית	בִּזְיוֹנִית
	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹנָה
	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹנָה
	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹנָה
הַפְּעִיל	חִבְיוֹנִי	
מִבְּזִיּוֹן מְבִזְיוֹנִים	מִבְּזִיּוֹנִים:	מִבְּזִיּוֹן
מִבְּזִיּוֹנָה מְבִזְיוֹנֹת	מִבְּזִיּוֹנֹת:	מִבְּזִיּוֹנָה
חִבְיוֹנִי	חִבְיוֹנִי	חִבְיוֹנִי
בִּזְיוֹן	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹן
	בִּזְיוֹנָה	בִּזְיוֹנִי
	אִתּוֹ	
חִבְיוֹן	יְבִזְיוֹן	אִבְזִיּוֹן
חִבְיוֹנִי	חִבְיוֹן	חִבְיוֹן
חִבְיוֹנָה	יְבִזְיוֹנָה	חִבְיוֹן
	חִבְיוֹנָה	חִבְיוֹנָה

Obfer-

Observationes in עבר.

Habet præteritū pe punctatum cholem, in quo uau quiescit ain hapoal: litera uerò nun duplicata est loco dagefc, ut diximus.

Observationes in בינוני,

פעיל

Participium præsens & præteritum habent à fronte mem sceuatū, iuxta regulam coniugationis piel, & pe cholem, ut מבין. Est tamen differentia quædam inter benonī & paul. Nam benonī desinit in zeri, ut משוכב reducens: paul uerò in camez, ut מהולל uulneratus est.

Observationes in צורי

עהיר, & מסור.

Nulla differentia est inter præteritum, imperatiuū, & infinitiuum, quo ad formam, ut בין intelligentiæ præbuit, præbe, præbere, sed sensu dignoscuntur. Literæ איתן habens

bent sceua iuxta pūctationem ben
oni, ut אבון יבון & c̄.

Coniugatio hithpael uenit inte-
gra, ut התבוננת, & literæ fer-
uiles punctantur ut in perfectis.
Benoni מתבונן. Imperatiuus & ma-
cor אתבונן יתבונן, In futuro
בנין הפעיל

Intellexit, seu intellectū dedit, חבין
העבר

	חבין	חבנת
חבין	חבנת	חבנת

	חבנתם	חבנתן
חבנתם	חבנתן	חבנתן

הפעיל	חבנתו
-------	-------

מבין	מבנתם	מבנתן
------	-------	-------

מבנתם	מבנתן	מבנתן
-------	-------	-------

חבין	חבנתו
------	-------

חבין	חבנתו
------	-------

חבנתו	חבנתו
-------	-------

איתן

יבין	יבנתם	יבנתן
------	-------	-------

יבנתם	יבנתן	יבנתן
-------	-------	-------

Observationes in עבר .

Præteritū habet per omnes personas literam he cum zeri, & in tribus tertijs personis pe hapoal cum chiric, ut הָעִירִים הָקִימוּ הָקִימָה erexit, erexerunt, &c. In reliquis uerò personis eadem litera pathachatur, ut הִקְמַתְּ הַקְמַתִּי . Tametsi in illis personis pe aliquando retineat chiric, sed tunc pe punctatur chateph pathac, uel chateph segol, ut הִבְיַנְתָּ הִבְיַנְתִּי uel הִבְיַנְתָּ הִבְיַנְתִּי intellectum dedisti, &c. At nos in exemplo coniugationis formam cōmuniorem posuimus.

Observationes in ביצוי,

פעיל .

Participiū præsens habet ה cum zeri, ut he præteriti. In reliquis uerò personis uertitur zeri in sceua, ut מִקְיָמִים מִקְיָמִים erigens, מִקְיָמִים erigentes, &c. Participium uerò præteritum habet ה cum scurec ubique more suo

luo, ut מוקם erectus, מוקמים erecti.

Observationes in מוקר ט צוויי.

Ambo habent ה camezatum, ut sit differentia inter se & præteritū.

Pe hapoal habet chiric, & quandoque zeri, ut הקים erige, & erigere.

הקי intellectum præbe & præbere: uel הקם. Admittit quoq; à fine

literā ה, ut השימה, pro השימה

1. Reg. viij. Et sine ה, ושים כסת, &

pone argentum. Genes. xliij. pro

השים. Hoc in psalmis frequens est;

ut שירי canta, שירו cantate loue, uel

Deo canticum nouum, pro השיר

& השירו. Vnde Lescon limudim,

in coniugatione hiphil huius ordi-

nis, ait, ולפעמים תמול את הבינין, ו

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

מהמסורות והציוויים: נצב לריב יתוח

stat

stat ad iudicandum populos. Sic R. David in Michlol in radice שׁוּר. Non enim mutatur uau in iod, ut sit imperatiuus cal, uel infinitiuus, ut plerique censent: sed est imperatiuus, uel macor coniugationis hi-phil, abiecta litera הַ coniugationis. Cum בבלה uerò pe semper habet chiric, ut בהקים להקים & c̄. Sic quoque imperatiuus pluralis masculini, & singularis foemin. habet chiric, ut הרים הרים erigite, הרים erige, & c̄, ut iam in ordine perfectorum quoque diximus.

Observationes in עתיר

Habent literæ איתו sub se camez, quum potius habere deberent zeri, sicut mem participij praesentis, & pe hapoal chiric, ut ארים erigam, ירים eriget, & c̄. Punctantur igitur איתו camez, quo sit aliquid discrimen inter se & futurum

tal, quiescentiū in pe iod (pūctatur enim zeri) ut **אָשֵׁב** sededo, **יֹשֵׁב** sedebit. In hiphil huius ordinis **אַעֲם** & c. pe hapoal cū zeri aliquando. Coniugatio hophal iam a nobis descripta est in quiescētibus in pe iod in hophal, tantū exemplum ponamus.

בנין הפעל

Intelligens factus est, **הִבֵּן**

העבר

הִבֵּן **הִבֵּנָה**

הִבֵּנְתִי **הִבֵּנְתְּ**

הִבֵּנְתֶם **הִבֵּנְתֶי**

הִבֵּנָה

הִבֵּנְתִי

הִבֵּן **הִבֵּנִים**

הִבֵּנָה **הִבֵּנֹת**

אֵתָן

יִבֵּן **יִבֵּנָה** **יִבֵּנְתִי** **יִבֵּנְתְּ**

יִבֵּנְתֶם **יִבֵּנְתֶי** **יִבֵּנָה**

De

De ordine quiescentium in lamed
aleph, & lamed he, & primo
de quiescētibus in aleph.

בנין הסל

Vocavit, קרא

העבר

	קרא	קראת	קראת
	קראת	קראת	קראת
	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת

הפעול

הבינוני

קרא	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת

המסור

האניני

קרא	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת

איתו

קרא	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת
קראת	קראת	קראת	קראת

Obfer

Observationes in עבר.

Præteritum habet ubique literam aleph quiescentem præcedentem eam camez, excepta tertia persona pluralis, & tertia singul. fœm. ubi aleph mouetur, ut קראי uocauerunt, קראה uocauit. Aleph dicitur moueri quando punctatur.

Observationes in פעיל בניני.

In participio præsentis & præterito quiescit aleph, sed in singulari tantùm masc. In reliquis uerò mouetur personis: ut, קורא uocans, קוראים uocantes, קרוא uocatus, קוראים uocati.

Observationes in צורי.

In secunda persona masc. singul. quiescit aleph, ut קרא uoca. In reliquis autem personis mouetur, ut in exemplo. At קראנה uocare, aliquando uenire solet cum defectu literæ he, ut קראן לו uocate eum.

Accidit quoque tam aleph quàm nun quiescere, hoc est non punctari: ut , קראן לי uocate me, scilicet amaram.

Observationes in מסור.

Habet infinitiuus duplicem formam, camez scilicet, & sceua: ut, קרא & קרא uocare. Et cum בבלם, בקרא &c. uenit quoque interdum cum tau superaddito, more quiescentium in lamed he: ut , קראת, uocare.

Observationes in עזר.

Literæ איהן non secus punctantur quàm in ordine perfectorum, & quiescit aleph quãdo claudit dictionem, ut אקרא uocabo, יקרא uocabit, &c. Sed quando post aleph sequitur alia litera, mouebitur ipsum aleph, ut יקרא uocabunt, &c.

Reliquæ autem coniugationes insequuntur hanc regulam, nisi q̄ in

eis uenit zeri ante aleph literā quiescentem in personis præteriti: ut, **וְקָרָא** uocatus est, **וְקָרָאתָ** uocatus es. In hiphil, **וְהִמְצִיא** inuenire fecit, **וְהִמְצִיאתָ** inuenire fecisti, &c.

De quiescentibus in lamed he.

In hoc ordine uerba quiescentia in lamed he duplex habent camez, ut **וְהִלְאָה** reuelauit, **וְהִלְאָהָ** fecit: quorū lamed modò quiescit, modò in aliā mutatur literam, ut infrā ostendemus. Notandum est, quòd quatuor inueniuntur radices, quarum lamed hapoal he nunquā quiescit, sed more perfectorum semper in eis expressè scribitur, & sunt he, **וְהִמְצִיא** admiratus est, **וְהִמְצִיאָה** splenduit, **וְהִמְצִיאָה** desiderauit, concupiuit, amauit, & **וְהִמְצִיאָה** extulit, eleuauit, superbiuit, excelluit. Punctantur enim hæc quatuor uerba, camez & pathach sequēte punctulo, ut demon

stret literam he semper stabilem esse, & quæ nunquam rejiciatur. Sic flectuntur, במהת במהתי desideravisti, &c.

בנין הקל

Reuelavit, גלה

חעבר

	גלית	גלה
גליית	גלית	גלתה

	גלייתם	גלו
גליית	גלייתן	

חפעול

חבינוני

גלו	גלו	גולה
גלו	גלו	גולה
גלו	גלו	גולה

חמקור

חצווי

גלו	גלו	גלה
גלו	גלו	גלה

איתן

תגלה	תגלה	תגלה
תגלה	תגלה	תגלה
תגלה	תגלה	תגלה
	תגלינה	

Obserua

Observationes in עבר.

Hoc præteritum habet quadruplicem formam. Prima est, quãdo ך̄ quiescit in fine uerbi, ut גַּלַּגְּ reuelauit. Secunda, quando absconditur, quin potius abiicitur, ut גַּלַּגְּ reuelauerunt. Non enim absconditur uel uertitur in ך̄, ut quidam uolũt: nam ך̄ est signum plur. ut supra in perfectis ostẽdimus. Tertia, quando uertitur in ך̄ raphatum, ut גַּלַּגְּ reuelauit mulier. Quarta est, quando uertitur in reliquis personis in iod quiescens, uel quiescit in uoce magna, & hoc tutiũs est, ut גַּלַּגְּ reuelasti, גַּלַּגְּ reuelauit. Et in omnibus his personis pe habet camez, ut in perfectis. Sciãs quoq̄, quòd in tertia pluralis, & in tertia singularis fœm. uertitur ך̄ aliquando in literam ך̄ mobilem, ut אֶסְפַּרָה sperauit, cõsilius est, dicitur אֶסְפַּרָה speraue-

runt, חָסִיָּה sperauit, scilicet anima
mea. Et iod habet semper ante se ca
mez, quo latius ipsum proferas :
nam sic scribi debuerant, חָסִיָּה &
חָסִיָּה, iuxta formam פִּקְדָה & פִּקְדָה.

Observationes in

בִּינוּנֵי

Participium præsens habet he
quiescens, & plerunque ante se ha
bet segol, ut גִּלְפָה reuelans, quod
fit ad differentiam quiescētium in
lamed aleph, quæ habent zeri, ut
קוֹרָא uocans. Verùm quando iun
gitur monosyllabo habet zeri, &
accentum in penultima : ut, וְיָהִי
עִיר בּוֹנֵה עִיר & fuit ædificator ciuita
tis. Porrò singulare fœminin. ha
bet camez ante he, ut עֹשֶׂיָה faciens
mulier. In utroque autem plurali,
in masculimo & fœminino occulta
tur ה, ut גִּלְפִים reuelantes masculi
nè, גִּלְפּוֹת reuelantes fœmininè.

Obserua

Observationes in פָּעַל.

In participio præterito ה uertitur in iod mobile per omnes personas, punctaturque ut in perfectis, ut גָּלוּי reuelatus, גָּלוּיִם reuelati, &c.

Observationes in

צִוְוִי.

Habet imperatiuus singularis in fine he quiescens, præceditque ipsum zeri, ut גָּלוּ reuela. In plurali masculino, & singulari foeminino abijcitur he, ut גָּלוּ reuelate, גָּלוּי reuela. In plurali uero foeminini uertitur he in iod quiescens, præceditque ipsum segol, ut עַל שְׂאֵיל בְּבֵינָה super Scaulem flete. Quandoque uenit cum defectu ה, ut in piel, ut צַוּ præcipe, גָּלוּ reuela. In hiphil, חָרַח define, cessa, à רָפַח. In hithpael חִתְּלוּ simulate infirmum. In cal uero & niphal non uenit imperatiuus unquam cum defectu ה.

Observationes in מִסוּר.

Infinitivus plerunque habet ה in fine quiescens, & maximè sine כּבלם, ut רָאָה רְאִינָה uidendo uidimus. Cum infinitiuo uerò non iungitur alteri uerbo, habet sub pe sceua, ut רָאָה פָּנֶיךָ uidendo faciem tuam. Cum כּבלם autem habet hanc formam בְּגִלוֹת in reuelando, & c. In hiphil תְּרַבֵּחַ & תְּרַבּוֹת multiplicare.

Observationes in עֵתִיר.

Addendæ sunt literæ אִיהָ imperatiuo, & habebitur futurum: punctantur autem hîc, ut in perfectis. Et nota, quòd omnes iam memoratæ regulæ, quas præscripsimus in hac coniugatione de conuersione he in iod uel tau, & item de defectu eius, intelligendæ sunt de omnibus uerbis huius ordinis tam in cal, quàm in alijs coniugationibus. Nam sunt cõmunes omnibus

nibus septem istius ordinis coniu-
 gationibus. Punctatur uerò pe ha-
 poal, & literæ superadditæ (literæ
 autem sunt, מ in utroq; participio,
 & בבלם & איתו) in singulis coniuga-
 tionibus sicut in perfectis. Nec pu-
 to opus esse ut hîc singula repetā,
 & alijs exemplis rem semel demon-
 stratam denuò inculcem. Verùm
 & hoc scire opere precium est, mul-
 ta esse futura in hoc ordine, quæ in
 cal aliquando ueniunt cum defe-
 ctu he, ut אגל reuelabo, יגל reue-
 labit, & c. Et punctantur cum chi-
 ric & segol. Et quandoque literæ
 אהו habent zeri, ut אהו ne respi-
 cias, ויהו & איהו atque erra-
 uit. Et cum chiric & pathach, ut
 אירא & אירא & אירא iratus est Mosceh. At
 forma futuri אירא cum defectu he,
 quod est anomalū, talis est cum א,
 אירא in tertia persona, in prima אירא
 & uidi

& uidi, in secunda, וַיִּרְאֵהָ & uidisti.
 In passiuo אֶגְלֵי reuelabor, יֵגַל reue-
 labitur, & c̄. cum chiric & camez.
 In piel, אֶגְלֵי reuelabo, יֵגַל & c̄. cum
 sceua & pathach. In coniugatione
 uerò pual & hophal cum defectu
 he non inueniuntur uerba. In hiphil
 אֶגְלֵי faciam reuelare, יֵגַל faciet reue-
 lare, cum sex punctis. In hithpael,
 אֶגְלֵי prodam me, uel detegā, יֵגַל
 & c̄. At exempla harum coniuga-
 tionum ponamus.

בנין נפעל

Reuelatus est, נִגְלָה.

העבר

נִגְלָה נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית

נִגְלָה נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית

הצוי

חביבני

נִגְלָה נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית
 נִגְלִית נִגְלִית

חַגְלוֹת

חַמְסוֹר

אִיתוֹן

חַגְלָה

יַגְלָה

אֲגְלָה

חַגְלֵי

חַגְלָה

חַגְלָה

יַגְלָה

נַגְלָה

חַגְלֵינָה

בְּנֵי מַעַל

Reuelauit, גַּלְח

חַעֲבָר

גְּלוֹנָה	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם
	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם	גְּלוֹתָם

חַפְעוֹל

חַבִּינְוֵי

מַגְלֵי	מַגְלָה	מַגְלֵי	מַגְלֵי	מַגְלֵי
מַגְלוֹת	מַגְלָה	מַגְלוֹת	מַגְלוֹת	מַגְלוֹת

חַמְסוֹר

חַצְוֵי

גְּלוֹת

גְּלוֹת

גְּלוֹת

אִיתוֹן

יַגְלָה

נַגְלָה

יַגְלָה

אֲגְלָה

חַגְלֵינָה

חַגְלָה

חַגְלָה

בנין פעל

Reuelatus est, גלה

חעבר

	גלית	גלה
גליתי	גלית	גלתח
	גליתם	גלה
גלינו	גליתו	

חמקור: גלות

איתו

יגלו הגלה	נגלה	יגלה הגלה	יגלה
הגלינו		הגלה הגלי	

בנין חפעיל

Fecit reuelare, seu demi-

grare fecit, הגלה

חעבר

	הגלית	הגלה
הגליתי	הגלית	הגלתח
	הגליתם	הגלה
הגלינו	הגליתו	

חפעיל

חבינוני

מוגלים	מוגלה מוגלים
מוגלות	מוגלה מוגלות

המסור

חצוי

תגלות

תגלה תגלו

תגלי תגלינת

איתן

יגלו תגלו

יגלה תגלה

נגלה

תגלינת

תגלה תגלי

Observationes in עבר

Litera he in præterito punctatur chiriç, ut in exemplo: nonnunquam uerò pathach & segol: ut, תגלה fecit reuelare, detexit. וְהָרְאִיתִי & faciem uidere gentes. Nachum 3. idest, Et ostendam gentibus nuditatem tuam.

בנין הפעל

Captius ductus est, תגלה

העבר

תגלית

תגלית

תגלה

תגלית

תגלתה

תגלינת

תגלינתם

תגליתן

תגלו

תגלה

המסור

איתו

יגלה תגלו	יגלה תגלה:	יגלה תגלה
תגלינו	תגלה	תגלה תגלי:

בנין החפסל
 Detexitse, התגלה

העבר

התגלית	התגלית	התגלה
	התגלית:	התגלתה התגלית:

התגלינו	התגליהם	התגלו
	התגליתן	

הצור

הצור

התגלה התגלו	מהתגלים
התגלי התגלינו	מהתגלות
התגלות	המסור

איתו

התגלה	התגלה	התגלה
התגלי	התגלת	
התגלו	התגלו	התגלה
	התגלינו	

His

His tandem uerborum quiescentium tribus ordinibus explicatis, superest ut uerba quoque duplicata, qui est sextus ordo, aggrediamur.

De sexto ordine, qui est uerborum duplicatorum.

Duplicata uerba dicuntur, quorum duæ posteriores literę similes sunt, ut כבב circuiuit, שׁלל spoliauit, & c. De reliquis uerò generibus duplicatorum, scilicet quando duæ priores similes sunt, ut ירר incessit. Et pe & lamed itidem, ut ררר fuit, quę sunt pauca, immo paucissima, nullus erit nobis sermo. Ex duplicatis, quoniam nonnulla iuxta perfectorum normam flectuntur, ut ללשׁ spoliauisti, ררר totondisti, & cætera, ideo non opus est illa declarare. Quę uerò ueniunt cum defectu unius literę duplicatę, tunc tertiam dagefcant ad repręsentan

fentādum defectum literæ, ut סבֹּחָה
circuisti, pro סבֹּכְתָה . סבֹּחָה circuivi,
pro סבֹּכְתָהי .

Notandum tamen est, quòd me-
dia radicalis per syncopen tollitur,
& relinquitur dagesc in tertia radi-
cāli, quo repræsentet sibi similem
amissam . Nam quum dagesc sem-
per præcedentem literam (quando
indicat literam defecisse) non sub-
sequentem indicet deficere, neces-
se est, ut media abijciat, non tertia.

בְּנִין הַקָּל

Perfecit, הָם

הַעֲבָר

הָם	תְּמוֹת	תְּמוֹתֵי תְּמוֹת	תְּמוֹתָם
תְּמוֹת	תְּמוֹת	תְּמוֹתֵי תְּמוֹת	תְּמוֹתָם

הַפְּעוּל

הַבְּיָנוּחַ

הָם	תְּמוֹת	הָם	תְּמוֹת
תְּמוֹת	תְּמוֹת	תְּמוֹת	תְּמוֹת

הַצְּרוּי

הָם	הַצְּרוּי	הָם	הַצְּרוּי
הַצְּרוּי	הַצְּרוּי	הַצְּרוּי	הַצְּרוּי

יהוים התוים יהוים התוים
 איתן התוים התוים התוים
 תהומינה תהומינה

Observationes in עבר

Præteritum habet pe hapoal pathachatum, ad differentiam quiescentium in ain, quæ habēt camez: sed potiùs propter dagefc, quod uenit in reliquis personis præteriti, ut habes in exemplo.

Observationes in בינוני

Participiũ præfens habet quoq; & ipsum pathach, ut præteritũ, ut תה perficiens, תמים perficiētes. At צדיק iustus, תמים integer, perfectus, immaculatus, syncerus, habēt camez, quia sunt singul. masculini, à quo in plurali dicimus צדיקים iusti, תמים perfecti, iuxta formam חסיד misericors, חסידים misericordes. Sunt enim nomina adiectiua.

Et nota, quòd nulla est differen-

tia inter præteritū & benoni, quo ad formam, nisi in modo significandi: quod & clarum erit, etiam parum intelligenti. At in fœminino genere est discrimen aliquod, quia præteritum habet accentum in penultima, ut תִּמְּה. Participium uerò in ultima, ut תִּמְּה.

Observationes in פִּעֵיל.

Participium præteritum plerumque uenit integrum, ut שָׁרַר deua status, רָצוּצִים oppressi. Quum uerò aliter uenit, habet hanc formam, ut הוּם completus, integratus. Quidam uerò dicunt illud semper uenire integrum, ut Eliah Leuita, & Lescon limudim.

Observationes in מְקוּרָה & צִוִּי.

Imperatiuus & infinitiuus habent cholem ad differentiam præteriti perfecti & benoni, ut סִבֵּב circumcunda, & circuire, הוּם esto perfectus

ctus & integer, & perficere, ac integrum esse, טוּבִי circumdate. Venit autem dagefc post uocem magnā, & hoc propter accentum interpositum, alioqui non ueniret dagefc post uocem magnam.

Observationes in עֵתוֹר.

Habet futurum sub literis אִיתוּ camez, non secus quā in ordine quiescentiū in aīn uau, ut אִיתוּם perficiam, יִתוּם perficiet, &c. Cum uerò tertia radicalis punctatur, dagefcatur ad repræsentandum aīn hapoal amissam, ut יִתוּמוּ perficient, יִתוּמוּם perficietis, &c. Quur autem uenit dagefc post cholem, suprà iam declarauimus.

בִּנְיָן גַּמְעַל

Perfectus est, גַּתֵּם

הַעֲבֹר

גַּתֵּם	גַּתֵּמוֹת	גַּתֵּם
גַּתֵּמוֹת	גַּתֵּמוֹת	גַּתֵּמוֹת

○ הַ

זַמְמוֹנִי	זַמְמוֹתֶם	זַמְמוֹ	
	זַמְמוֹתָו		
	הַצְוִי	הַפְּיִנִי	
	הָהֵם	הַתְּמִים	זַחֵם
	הַתְּמִי	זַמְמוֹת	זַתְּמַח
	הָהֵם	הַמְּקוֹר	
	אִתּוֹ		
	הַתְּמִים	יְתוֹם	אֵתוֹם
	תְּתוֹמִי	תְּתוֹם	
	תְּתוֹמוֹ	יְתוֹמוֹ	זְתוֹם
		תְּתוֹמֶנָּח	

Observationes in עָבַר

Habet hoc præteritum nun camezetū in tribus tertijs personis, & pehapoal habet pathach, uel zeri, uel cholē, iuxta tres formas conjugationis cal perfectorum, ut זָכַב circumdatus est, זָמַס dissolutus est. Quæ uerò in cholem, in plurali tantum inueniuntur, ut זָגְלוּ conuoluti sunt. Cæterum omnes tres formæ in reliquis personis præteriti similes

similes sunt, ut **צִבְרוֹת** circumdatus es, **זַמְסוֹת** dissolutus es, **גְּלוֹת** conuolutus es, in quibus omnibus aīn hapoal dagescatur ad indicandum literam duplicatam præcedentem sibi simile abiectam esse. Inueniuntur tamē pauca, quę carent dagesc, ut **נִבְקָה** euacuatus est, Iesaię xix. **וְנִסְבָּה** & circumdabitur, Zach. xiiij. **נִקְטָה** tædio affecta est, scilicet anima mea, Iob xiiij. Quę regulariter sic scribi debuerant, **נִבְקָה**, **נִסְבָּה**, **נִקְטָה**

Observationes in בִּינּוּי

Participium præsens in toto singulari habet camez, ut **נִבְרַ** purificatus, mundatus. Et cum zero **זַמְס** liquefactus. In cæteris uerò habet sceua, ut **זַמְסִים** liquefacti, cum dagesc, & cætera.

Observationes in צִיּוּר

Imperatiuus habet cholē uel zero,

ut **הָתָם** perficere, uel **הָתָם**. Quidā uerò aiunt habere pathach, ut in exemplo posui. Hoc tamen in scriptura rarò inuenitur. Aliæ uerò personæ dageſcant ain hapoal, ut **הַמַּסִּי** & **הַמַּסִּי**, **הַמַּסִּי** & **הַמַּסִּי**. Dageſhic & in infinitiuo & futuro in pe hapoal ſupplet defectum literæ nun paſſiuæ.

Obſeruaciones in מִקּוֹר.

Infinitiuus uenit cum cholem, uel zeri, ut **הַמַּסִּי** euacuando, uel diſſipando, **הַמַּסִּי** diſſoluendo. Et cum pathach, ſecundùm rabbi Moſceh Kimchi, quem ſequutus ſum in exemplo, ut **הָתָם** perficiendo.

Obſeruaciones in עֲתִיר.

Futurū tenet formam quiſcencium in ain uau, ut **אֲשִׁיב** uastabor, **אֲשִׁיב** conſummabitur, &c. Notandum tamen eſt, quòd futurum huius coniugationis ſemper termina

ri deberet in pathach, ut לא יִמַר non mensurabitur, יֵל attenuabitur. Et quando ain hapoal punctatur, tunc habet dagefc, ut יִתַּמַּר consummabuntur, יִסְּשִׁי diripientur. Quum uerò pe hapoal est una ex gutturalibus, literę אֵיתוּ habent ze ri, ut אֵל תֵּחַת ne paucas, יִתַּחַת תֵּבֹחַ pauebunt, uel pauent ipsi, & non pauebo ego. Ierem. x. Aliquando autem feruatur hæc forma in alijs quàm gutturalibus, ut וְאֵסֶל & uilis facta sum, וְתַקַּע & amotus est, scilicet neruus.

Coniugatio piel in hac ordine plerunque uenit more perfectorū, ut וְקָלַל קָלַל uilipendit, uilipendisti, וְלָלַל לָלַל laudauit, &c. At de his nihil dicendum est. Porrò hith pael & ipsa plerunque uenit integra, ut וְתַפַּלל תַּפַּלל orauit, וְתַתְּוַן תַּתְּוַן precatus est, & similia. Venit enim hæc

coniugatio interdū in forma quiescentium in ain uau, ut à מִירָא mensuravit, וַיִּתְמַדָּר & mensuravit se, & à גָּלַל dicitur מִתְגַּלְּל inuoluens se. Sic coniugatio piel quandoq̄, secundum quosdam.

בְּיָוֵן הַפְּעִיל

Consummavit, חָתַם

חָעָבַר

	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ
--	-----------	-----------	-----------

חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ
-----------	-----------	-----------	-----------

חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ	חָתַמְתָּ
-----------	-----------	-----------	-----------

חָפְעִיל

חָפְעִיל

חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל
----------	----------	----------	----------

חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל
----------	----------	----------	----------

חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל
----------	----------	----------	----------

חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל
----------	----------	----------	----------

חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל	חָפְעִיל
----------	----------	----------	----------

אִתּוֹ

אִתּוֹ	אִתּוֹ	אִתּוֹ	אִתּוֹ
--------	--------	--------	--------

אִתּוֹ	אִתּוֹ	אִתּוֹ	אִתּוֹ
--------	--------	--------	--------

Obfer

Observationes in עבר

Præteritum habet duplicem formam, & in utraque, litera he habet zeri. In prima, pe hapoal habet zeri, ut **חָסַב** conuertit, **חָלַל** incepit, **חָתַם** perfecit. In secunda, pe habet pathach, ut **חָמַר** amaritudine affect. Sic quoque utraque tertia persona uenit iuxta has duas formas cum zeri, ut **חָסְבוּ** reduxerunt, **חָלְלוּ** coepit. Cum pathach, ut **חָמְרוּ** liquefecerunt, **חָמְרָה** liquefecit. Reliquæ uerò personæ sequuntur normam quiescentium in ain uau, nisi quòd uerba huius ordinis dagefcântur, ut **חָסַבְתָּ** conuertisti, &c. Quiescentia uerò in ain carèt dagefc, ut **חָשִׁיבְתָּ** reduxisti. *Obfer. in בִּינְוִי*

Benoni habet mem cum zeri, ut quiescentia in ain. Est tamen differentia quædam inter hæc & illa, quia quiescentia in ain habent chiric

ric sub pe, ut מִקִּים erigens. Hæc uerò habent zeri, ut מֵהם perficiens. Porrò reliquæ personæ habent dagesc, ut מְהִימִים perficientes, & c. At quiescētia in ain carent dagesc, ut מְשִׁיבִים reducens, מְשִׁיבָה re-
ducens mulier.

Observationes in פִּעִיל.

Participium præteritum habet mem cum scurec, & cum cibuz, ut מִמֶּסֶב reductus, מֵהם cōsummatus. Et in alijs personis habet dagesc, ut מְסִבִים & c. Quiescētia uerò in ain caret dagesc, ut מוֹשְׁבִים re-
ducti.

Observationes in צוּרִי.

Habet imperatiuus he cum camez sequente zeri, ut הַחֵל incipe. Reliquæ uerò personæ dagescant, ut הַסְבִּיב reduce, הַחֵמִיב perficite.

Observationes in מְסוּר.

Infinitiuus quoq; habet he cum camez

camez sequente zeri, ut זֶרִי defluendo. Et cum בְּלֵם seruat eandem formam, ut לְהַחֵל ad incipiendum, לְהַרְק ad attenuandum. Quiescentia autem in ain non habent zeri, sed chiric, ut לְחַקִּים ad erigendum.

Observationes in עֵתוֹר.

Futurum habet sub literis אֵיתוֹ camez, non secus quàm in ordine quiescentium in ain. Distinguuntur tamen illa ab istis. Nam hæc habent in fine zeri, ut לְחַל incipiam, לְיִקַּל alleuiabit, uel uilipendet. Illa uerò habent chiric, ut לְחַקִּים erigam, &c. Et cum uau conuersiuo, zeri mutatur in segol, ut וַיִּגַּל & reuoluit, וַיִּרְס & contudit. Et in hoc non differunt à quiescētibus in ain uau. Quandoq; tamen אֵיתוֹ habent pathach sequente dagesec, ut וַיִּסֵּב & reduxit, בִּי תַחֵם quum perfeceris, &c. Porrò scem plur. habet sceua, ut

ut והתלנה, & coeperunt, scilicet septem anni.

בנין הפעל

Consummatus est, היתם

העבר

	היתם	היתמות
היתמות	היתמוח	היתמות

היתמות	היתמו	היתמות
היתמוע	היתמותן	היתמו

היתום	היתום
-------	-------

היתן

היתם	היתם	היתם
------	------	------

היתמי	היתום
-------	-------

היתמו	היתמו	היתום
-------	-------	-------

היתמוח

Observationes in עבר.

Præteritū habet literam he punctatam uau scurec, ut היתם redu-
ctus est, de qua re iam mentionem
fecimus in quiescentibus in ain.
Aliæ uerò personæ à tertia singul.
mas. habent dagefc, ut היתם redu-

ctus

Etus es, & quæ sequuntur. At quæ
 scientia in ain non habent dagefc,
 ut *הַשְׁבֵּת* conuersus es, &c.

Observationes in עֵתָּה.

Futurum duplici modo forma-
 tur. Primo modo *אֵתָּה* habent scu-
 rec, ut *יִצְרָח* comminuetur, *יִחַן* mi-
 sericordia præstabitur. Secundo
 modo habent cibuz sequente da-
 gesc, ut *יִבֶּתָּה* conteretur, *יִבְתָּה* conte-
 rentur, uel succidentur.

Et hæc de uerbis duplicatis.

EXPLICATIS ut à principio
 proposuimus, sex uerborum ordi-
 nibus, qui & ordines simplices ap-
 pellari possunt, superest ut alios or-
 dines, qui ex prædictis componun-
 tur, explicemus. Non tamen diu
 in his morabor, quum quilibet or-
 do illorum, obseruet formam eius
 ordinis, ex quo componitur.

De

*De uerbis defectiuis in pe nun, &
 quiescentibus in lamed aleph
 & lamed he.*

Quemadmodum uerba componuntur ex defectiuis in pe nun, & ex quiescentibus in lamed aleph, ita ratione nun seruant formam: exempli causa, huius uerbi **שָׁגַר** approxi-
 mauit. Et ratione aleph insequuntur normā uerbi **אָרַח** uocauit. Hoc est, ubicunque solet deficere litera nun in uerbo **שָׁגַר**, uel ubi quiescere solet litera aleph in uerbo **אָרַח**, ibi quoque deficit litera nun, & quiescit litera aleph. Notandum est, quod uerbum huius ordinis in infinitiuo & imperatiuo uenit cum defectu pe, & est hoc solū **אָרַח**, unde dicimus in imperatiuo **אָרַח** tolle, **אָרַח** tollite, &c. In macor **אָרַח** tollere, eleuare. Et cum **בְּשָׂאָהּ**, in tollendo, seu dum tolleret. Sic à
 uerbo

uerbo **אצ**, in imperatiuo dicimus
אצ egredere, **אצ** egredimini. In ma-
 cor **אצ** egredi. Et cum **בבל**, **בצא**
 quum egrederetur, & c. Ad hunc
 modum se habet uerbū **נצ**. Nam
 ex parte nun imitatur defectiua in
 penun, & ex parte he sequit̄ quie-
 scētia in lamed he, ut **נצ** reuelauit.
 Excipitur tamen imperatiuus, ubi
 à uerbo **נצ** dicimus **נצ** accede,
נצ accedite, reiecto nun: non ta-
 men dicimus à **נצ** inclinauit, **נצ**,
נצ, sed **נצ** inclina, extende, **נצ** ex-
 tendite, & c. Similiter à uerbo **נצ**
 formatur imperatiuus in piel, **נצ** re-
 uela, detege, à **נצ** præcipit, **נצ** præ-
 cipe, imperatiuus cum defectu he.
 At non ita dicere possumus à **נצ**
 in imperatiuo **נצ** inclina, sed **נצ**,
 ut diximus.

Nunc subiiciamus
 exempla.

Defe

Defectiva in penun, & quiescentia
in lamed aleph.

בִּנְיָן חֶסֶל

Leuauit, portauit, וָשָׂא

הַעֲבִיר

וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא
וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא

הַפְעִיל

הַפְעִיל

וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא
וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא

הַפְעִיל

הַפְעִיל

וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא
וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא

אֵתוּ

וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא
וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא

בִּנְיָן נִפְעֵל

Portatus est, וָשָׂא

הַעֲבִיר

וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא
וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא וָשָׂא

הַצִּירִי

הַבִּינוּנִי

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַמְּקוֹר הַנְּשִׂא

אֵת

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

בְּנוֹ הַפְּעִיל :

Portare fecit, הַנְּשִׂא

הַעֲבֹר :

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַפְּעִיל : הַבִּינוּנִי

מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא

מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא מִנְּשִׂא

הַמְּקוֹר הַצִּירִי

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

הַנְּשִׂא הַנְּשִׂא

אֵינוֹ

הַשִּׁיב	יִשָּׁב	אִשָּׁב
הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיב	
הַשִּׁיבֵי	יִשָּׁבֵי	יִשָּׁבֵי
	הַשִּׁיבֵי	

בְּנוֹן הַפֶּעַל

Oneratus est, הַשִּׁיב

	הַעֲבֵר	
	הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיב
הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי
	הַשִּׁיבֵי	
הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי
	הַשִּׁיבֵי	

הַמְסִיב

הַשִּׁיב

אֵינוֹ

הַשִּׁיב	יִשָּׁב	אִשָּׁב
הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי	
הַשִּׁיבֵי	הַשִּׁיבֵי	יִשָּׁבֵי
	הַשִּׁיבֵי	

Defe

*Defectiua in pe nun, & quiescentia
in lamed he.*

בְּנִין חֶקֶל

Inclinauit, extendit, נָטַח

חֶעֱבֵר

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

חֶפְעֵל

חֶבִּינֹנִי

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

חֶפְקֹר

חֶצְרֵי

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

נָטַח

אִיתוֹ

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

חֶטָּה

P

חֶ

בִּנְיָן זַמְעֵל:

Inclinatus est, זָטַח

הָעֵבֶר :

	זָטַח	זָטַח
זָטַח	זָטַח	זָטַח
זָטַח	זָטַח	זָטַח
זָטַח	זָטַח	זָטַח

הַצֹּרֵחַ

הַבִּינְיָנִי

הַצֹּרֵחַ	הַבִּינְיָנִי	זָטַח	זָטַח
הַצֹּרֵחַ	הַבִּינְיָנִי	זָטַח	זָטַח

הַמְּקוֹר הַבְּטוּחַ

אִיהֵן

הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ
הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ
הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ
הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ	הַבְּטוּחַ

בִּנְיָן הַמְעִיל :

Inclinare fecit, extendit, הִטָּח

הָעֵבֶר :

הִטָּח	הִטָּח	הִטָּח
הִטָּח	הִטָּח	הִטָּח

הַסֵּר חֲטִיֹּתֶם
 חֲטִיֹּתַי

הַפְּעֹל	הַבִּינֹנִי
מִטָּח מִטִּים:	מִטָּח מִטִּים:
מִטָּח מִטֹּת:	מִטָּח מִטֹּת:
הַמְסֹר	תְּצַוֶּי
תִּטֹּת:	הִטָּח חֲטִי:
	חֲטִי חֲטִינָח:

אֵיתָן

יִטָּח חֲטָח:	יִטָּח חֲטָח:
אִטָּח נִטָּח חֲטִינָח:	חֲטָח חֲטָח:

בְּנוֹן הַפְּעֹל:

Extensus est, חֲטָח

חֲעֲבֹר

חֲטָח	חֲטִית	חֲטִית:
חֲטָח	חֲטִית	
חֲטָח	חֲטִיתֶם	חֲטִית:
חֲטָח	חֲטִיתֶן	חֲטִינָח:

הַמְסֹר חֲטֹת:

אֵיתָן

יִטָּח חֲטָח:	יִטָּח חֲטָח:
אִטָּח חֲטָח חֲטִינָח:	חֲטָח חֲטָח:

*De uerbis quiescentibus in
extremitatibus.*

Ordo quiescentium in extremitatibus habet tres species. Prima continet uerba, quorum pe hapoal est aleph, & lamed hapoal he, ut **אָבַח** uoluit, acquieuit: **אָבַח** coxit. In quibus aleph seruat normam quiescentium in pe aleph, he uerò insequitur formam quiescentium in lamed he. Secunda species habet uerba, quorum pe hapoal est iod, & lamed hapoal aleph, ut **יָרָא** timuit, **יָרָא** timuisti, &c. Desinit autem hæc species in zeri iuxta formam **יָרָא**. Tertia uerò species complectitur ea uerba, quorum pe hapoal est iod, & lamed hapoal he, ut **יָרָא** iecit, iaculatus est. Vbi iod in utraque specie sequitur formam quiescentium in pe iod more uerbi **יָרָא**. Aleph uerò imitatur formam quiescentium

scientium in lamed aleph iuxta formam uerbi **יִרְאֵה**. Sic **יִרְאֵה** imitatur formam quiescentium in lamed he, ut **גִּלְהָה**. Excipiuntur imperatiuus & infinitiuus, qui ueniunt integri, litteram pe hapoal retinētes, ut in imperatiuo **יִרְאֵה** time, **יִרְאֵה** uel **יִרְאֵה** time te: ubi aleph quiescit. Nam uox uau scurec hæret literæ resc, **יִרְאֵה** **יִרְאֵה**. Hoc autem fit, ut sit discrimen inter hanc uocem, & uerbum **יִרְאֵה** uidit, de quo dicitur in imperatiuo **לֹא יִרְאֵה** non uidebit me, scilicet homo. In infinitiuis **יִרְאֵה** uel **יִרְאֵה** timere. Et quum **בְּבָלִים**, **לִירְאֵה** ad timēdum. Sic à **יִרְאֵה**, dicitur **יִרְאֵה** iaculando. Et cum **בְּבָלִים**, **לִירְאֵה** ad iaciēdum in eos obscuritatem.

At exempla subiijciamus.

Quiescētia in pe iod & lamed aleph.

בְּנוֹ חֶסֶל:

Timuit, יָרָא

הֶעֱבִיר:

יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא

הֶעֱבִיר

יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא

אִתּוֹ

יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא	יָרָא

בְּנוֹ וּפְעַל:

Formidatus est, territus est, יָרָא

הֶעֱבִיר:

יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא
יָרָא	יָרָא	יָרָא

יורה תורה	צורה	יורה תורה	אורה
תורנית		תורה תורה	

בנין נפעל

Proiectus est, צורה

העבר

	צורית	צורה
צוריתי	צורית	צורתה
צוריתם	צוריתם	צורו
צוריתן	צוריתן	

הצורה

חביצוצי

הורה	הורה	צורים	צורה
הורית	הורה	צורות	צורה

הפיקור הורות

איתן

יורה תורה	צורה	יורה תורה	אורה
תורנית		תורה תורה	

בנין הפעיל

Docuit, הורה

העבר

	הורית	הורה
הוריתי	הורית	הורתה

	הוריתם	הורר
הוריתם	הוריתון	
הפעיל	הבינוני	
מורה מורים	מורה מורים	
מורה מורות	מורה מורות	
המסור	הצווי	
הורות	הורה	הורה
	הורנה	הורי
	איתן	
יורה תורה	יורה תורה	אורה
הוריתם	הורה תורי	

De defectiuis in extremitatibus .

Ordo deficientium in extremitatibus non inuenitur, nisi in radice נתן dedit. Quæ in præterito defectum patitur nun posterioris literæ, ut נתת dedisti, נתתי dedi. In imperatiuo uerò & futuro deficit primum nun, ut נתן da . Recipit quoque paragogen he, ut נתנה da . In futuro נתן dabo , יתן dabit, &c. Porrò in infinitiuo aliquando deficit utraq

extre

extremitas, ut **אָחַל** **תָּחַל** incipiam dare. Cum **בָּהֶם**, **בְּבָלָם** in dando, uel quum daret. Quod quidem sic scribi debuerat **בְּהֵמָה**, iuxta formam **בְּגִשָׁה** in appropinquando. Inuenitur quoque præteritum eiusdem uerbi deficere in utraque extremitate, nempe in dictione **וְהָאֵיבֵי תָּחַל לִי** & inimicos meos dedisti mihi. **יְ.** Regum cap. xxij.

בְּנִיחָסֵל

Dedit, posuit,

צָחַן

חָעָבֵר

צָחַן	צָחַת	צָחַתִּי	צָחַתִּים	צָחַתִּים
צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה

חָפְעוּל

חָפְעוּלִי

צָחַן	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה
צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה	צָחַתְנָה

חָפְעוּלִי

חָפְעוּלִי

צָחַן

חָפְעוּלִי

ucl תָּחַל

חָפְעוּלִי

איתן

תתנב	יתנב	תתן	יתן	אתן
תתנבת	יתנבת	תתני	יתני	אתני

בנין נפעל

Datus est, נתן.

העבר

נתתם	נתת	נתתי	נתת	נתתם
נתתם	נתת	נתת	נתת	נתתם

הצורף

הפנינני

נתן נתנים נתת נתנות

נתת נתת נתת נתת

המקור הנתן uel הנתון

איתן

תנתב	יתנתב	תנתן	יתנתן	אתנת
תנתבת	יתנתבת	תנתני	יתנתני	אתנתי

De ordine quadratorum.

Verbum quadratum est, quod quatuor cōstat literis radicalibus (est enim anomalū) ut וְשַׁעֲשַׁע & יוֹצֵק & oblectabit se infans, uel ludet lactens. Et est coniugationis piel. Componitur, ueluti ait Eliah

Leuita

Leuita ex quiescentibus in lamed
 he, & ex duplicatis, sed cadit lamed
 hapoal, & duplicatur pe & nun.
 Inuenitur quoq; & pual, Iesa. lxvi.
 Et hithpael, Psal. cxix. Inueniuntur
 præterea duæ radices, quæ quatu-
 or literis radicalibus constant di-
 stinctis: hoc est, in quibus nulla li-
 tera duplicatur. Et sunt hæ, **בָּרַבַּל**
 amiciuit, induit. Et **בָּרַסַס** excidit,
 uastauit. Sunt etiam multa de ordi-
 ne duplicatorum, quæ in hanc for-
 mam ueniunt, in quibus duplica-
 tur pe hapoal post lamed hapoal,
 ut à **לָלָל** dicitur **וְגַלְגַּל תִּיר** & deuol-
 uam te. Et à **לָלָל** quod est le-
 uem facere, A **לָלָל** uerò habes **סָלָסַל**
 extulit. Omnia autem huiusmodi
 uerba non inueniuntur, nisi in con-
 iugatione piel. Sed exemplis illu-
 stremus quæ dicta sunt. Notādum
 tamē, quòd in exēplo infrà posito
 uocalis

vocalis chateph pathach sub litera
ain profertur pro simplici sceua,
quod sub ipsa ain quãdoq̃ purum
scribitur sceua.

בְּיִן פֶּעַל

הֶעֱבֵר

	שֶׁעֲשִׂי	שֶׁעֲשִׂע
שֶׁעֲשִׂעִי	שֶׁעֲשִׂעֵח	שֶׁעֲשִׂעֵח
שֶׁעֲשִׂעֵנִי	שֶׁעֲשִׂעֵחֵם	שֶׁעֲשִׂעֵה
	שֶׁעֲשִׂעִתוּ	

הֶבְיִנִי

מִשֶׁעֲשִׂע מִשֶׁעֲשִׂעִים
מִשֶׁעֲשִׂעֵח מִשֶׁעֲשִׂעוֹת

הֶפְעִיל

מִשׁוֹעֲשִׂע מִשׁוֹעֲשִׂעִים
מִשׁוֹעֲשִׂעֵח מִשׁוֹעֲשִׂעוֹת

חֶמְסֵר

שֶׁעֲשִׂע

הֶצְרִיחַ

שֶׁעֲשִׂע שֶׁעֲשִׂעֵה

שֶׁעֲשִׂעִי שֶׁעֲשִׂעֵנֵה

אִתּוֹ

הֶשְׁעִשֵׁע יֶשְׁעִשֵׁע אֶשְׁעִשֵׁע
הֶשְׁעִשֵׁעִי הֶשְׁעִשֵׁעֵח

וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע
 הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע

בְּנוֹן הַמַּעַל

Oblectatus est, שַׁעַשַׁע

הַעֲבַר

שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע
 שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע

שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע
 שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע שַׁעַשַׁע

הַמְּקוֹר שַׁעַשׁוּעַ

אִהוּ

וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע
 הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע
 וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע וַשַּׁעַשַׁע
 הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע הַשַּׁעַשַׁע

*De uerbis quinque
 literarum.*

Verbum quinque literarum essentialiū non inuenitur nisi unum, nempe הַמְּרַמַּר, quod turbare in modum

modum luti significat. Duplicatur enim in hoc uerbo ain & lamed, post tres radicales literas. Nam radix eius est הַמַּר quod rubuit, & lutosum, sordidum, seu turbatum esse significat. Inuenitur quoque uerbum unum ex quiescentibus in lamed he, quod constat quinque radicalibus literis: nempe, יִפְיִי־יָאֵר מְנַי־אֵרֶם pulchrior factus es præ filijs hominum. Psal. xlv. Cuius radix est יָפֵה. Duplicaturque in ea pe & ain, & est coniugationis cal. Sed & הַמְרַמֵּר est coniugationis pual. Tametsi nihil referret, si ipsum coniugarem iuxta formam piel, dicendo, הַמְרַמֵּר הַמְרַמֵּי. Dicunt enim grammatici, quod omnis radix quæ in actiua uoce inuenitur, potest quoque & in passiuua uoce inflecti, & econuerso. Hæc de uerbis compositis.

בְּיִזְעוֹן עָלָה

Turbatus est, constrictus est,
constipatus est, חֲמֻרְמֻר

חֲעֵכֵר

חֲמֻרְמֻרְתִּי	חֲמֻרְמֻרְתָּ	חֲמֻרְמֻרְתֵּנוּ
חֲמֻרְמֻרְתֵּךְ	חֲמֻרְמֻרְתֵּנוּ	חֲמֻרְמֻרְתֵּנוּ

חֲמֻרְמֻרְנוּ	חֲמֻרְמֻרְתֵּם	חֲמֻרְמֻרְיָ
חֲמֻרְמֻרְתֵּנוּ	חֲמֻרְמֻרְתֵּנוּ	חֲמֻרְמֻרְיָ

אֵיתָן

חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ
חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ
חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ
חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ	חֲחֻרְמֻרְיָ

Postquam de uerbo ea diligen-
tia qua potuimus conscripsimus,
consequens est, ut de nominibus
quoque à nobis, quod inceptum in
obseruatione benoni coniugatio-
nis cal uerborum perfectorum fuit,
ut cunque tandem perficiamus. Et
primū de literis heemanticis, post-
ea specimen nominum à singulis
uerbo

uerborum ordinibus descendenti-
 um dabimus. Id tamen lector te
 scire uelim, nos in hac oratiōis par-
 te haudquaquam anxios esse circa
 punctorum rationem atque nomi-
 num formas, ut Elías in tertia &
 quarta oratione suæ grammaticæ,
 & Sanctes Pagninus, & alij fece-
 runt. Qui & si anxie laborauerint,
 ad nullam tamen, etiã cum suis ex-
 ceptionibus, exactam absolutamq̃
 punctorū rationem peruenire po-
 tuerūt. Satis nobis superq̃ erit tra-
 dere, uobisq̃ sacrosanctæ linguæ
 studiosis, si fortè occurrerit nomen
 aliquod imperfectū, scire cuius fue-
 rit ordinis, masculinum an fœmini-
 nū, singulare an plurale, cuius tan-
 dem radicis fuerit. Hoc est, scire
 eius primitiuum, à quo deducitur.
 Dic quæso, nōne hæc tibi ad in-
 telligentiam linguæ sufficient? Suf

ficient profectò. Quid amplius cognita in primis uocabuli significatione, deinde genere & numero, in nominibus scire uelis? Sed iam ad institutum properemus.

*De literis האמנותי,
heemanticis.*

HÆ sex literæ, quæ heemantice uulgò appellantur (collectæ enim sunt in hanc dictionē האמנותי quo memoriæ faciliùs mādentur) solent addi nominibus, uel nomina constituunt, quæ deriuantur à uerbis. Et aliquando quidem ad frontem, quandoq; ad finem, nonnūquam uerò tum ad principium, tum ad finem adduntur. Et primò de litera ה, deinde per ordinem de reliquis explicabimus.

ה litera in principio ponitur, sed tantū nominibus imperfectis, ut הַלְלֵה, à uerbo לָלַח euasit: in uno loco

Ioco tantum perfecto additur, ut
 נַעֲמֹשֶׁהָ ad auditum, à נַעֲמֹשׁ.

Notandum est, literam ם in fine dictionis non esse heemāticam, ut quidam tradiderunt. Hæc enim litera ם in lingua tripliciter in fine dictionis cōsideratur. Primò, si habuerit ante se segol, est radicalis, ut נֶזֶקֶם pecus, aut possessio. Verum in pausa segol uertitur in zeri. Secundò, si habuerit camez cum accentu in ultima, tunc constituit nomen fœmininum: ut à דָּעָה iustitia, masculinum, sit הָדָעָה iustitia, fœmininum. Tertiò, si accentus fuit in penultima, ם litera posita est pro litera ל seruii, ad principium dictionis: ut, מִצְרַיִם, pro מִצְרַיִל, ad Ægyptum: אֶרֶץ, pro אֶרֶץ, ad terram.

ם in principio ponitur, & plerunque punctatur segol: ut עֵצֶם,

digitus, אֶבְיט balthus. Quandoque à fine ponitur, sed est loco ה, ut מֵרָא pro מֵרָה amara.

מ, præponitur nominibus tam perfectis מְּ as imperfectis: ut, מֵאֵבֶל cibus, מֵמָקוֹם locus. Quandoque post ponitur, ut מֵשְׁלֹשִׁים subito, מֵיּוֹמִים die. & pauca sunt, quæ admittunt מ in fine.

נ à fronte additur nominibus proprijs, ut נִמְרוֹד Nimrod, à מֵרָא rebellavit. At in fine frequenter invenitur, ut זְכוֹרֵינוּ memoriale, à זְכוֹר. קָרְבַּן sacrificium, à קָרַב.

ה in principio ponitur, ut תַּלְמִידֵי הַ discipulus, à לַמֵּד. Nonnulla tamen nomina admittunt ה & in principio & in fine, ut תְּפָאֵרֶת הַ decor, gloria, ornamentum, à פָּאָר.

תְּלַבֹּשֵׁת הַ uestimentum, à לַבֵּשׁ.

Quandoque ה à fine tantum reperitur, ut מַלְכוּת הַ regnum, à מַלָּה.

י fre

frequenter inuenitur superad-
 ditū, & præsertim nominibus pro-
 prijs, ut יִצְחָק Izchac risus, uel gau-
 dium, à צָחַק . יַעֲקֹב idest sup-
 plantator, à עָקַב . Nam multa no-
 mina solent formari à futuris, ut
 hæc, & alia: ut puta אֱלֹהִים , Deus.
 Exodi tertio, & Psalmo L, & c.
 יְהוָה idest, autor essendi, uel essen-
 tia, à uerbo הָיָה . Quidam dedu-
 cunt ab הָיָה , at non rectè. Nomen
 enim est, puram ac nudam Dei na-
 turam, essentiám ue significãs, non
 dominium. Nostri enim multum
 aberrarunt à uera huius nominis
 significatione, imitati ludæorum
 superstitionem, qui aliud nomen,
 nempe אֲדֹנָי , quod dominum si-
 gnicat, pronunciant, legunt ue,
 loco huius יְהוָה , quod essentiato-
 rem, uel rectiùs essentiam ipsam,
 eo quòd à nulla alia re, quàm à se

ipsa essentiam habuerit, atq; omni-
 bus alijs rebus essentiam dederit.
 significat. Nostri igitur ubique ex
 ignoratione linguæ, & Iudæorum
 (ut diximus) superstitione, aliud
 nomen, uidelicet dominū legunt,
 sed malè. ישראל Israel, dominator
 dei, אֱלֹהִים & שָׂרָה. Vide rationem hu-
 ius interpretationis, Genes. xxxij.
 In fine cōstituit nomen gentile ma-
 sculini generis: ut, מִצְרַיִם Ægy-
 ptius, יהוּדָאֵי Iehudæus, יְבוּסִי le-
 busæus. Quòd si addatur ה, fit fœ-
 mininū: ut מִצְרַיִם Ægyptia,
 יְהוּדָאֵי Iehudæa, scili-
 cet mulier, &c.

Tantum de literis hee-
 manticis.

*De nominibus a sex uerborum
ordinibus descendentibus,
& primo de perfectis.*

Nomina perfecta dicuntur, quæ
tribus radicalibus literis con-
stant, minimè deficientibus aut quie-
scentibus, ut abundè de uerbis tra-
ctauimus, quod & præsentî nego-
cio conuenit. Sunt igitur nomina
perfecta, ut מֶלֶךְ rex, מַלְכָּה regina,
מַלְכוּת regnùm, quæ omnia à uer-
bo מָלַךְ regnauit, descendunt. Et
litera ה præcedente camez, cum
accentu in ultima constituit fœmi-
ninum. Et ה in מַלְכוּת est heeman-
ticum. Sic in מִשְׁקָל pondus, à שָׁקַל
מִשְׁקָר sanctuarium, à קָרַשׁ. In qui-
bus, litera mem est heemantica.
Tribus tamen literis radicalibus
integrè remanentibus, præter he-
emanticam. Et sine literis hee-
manticis, רַגַל pes, כְּתָב scriptu-
ra

ra, שֶׁבַע mel, & his similia, in quibus nulla litera deficit aut quiescit, sed omnes tres literæ radicales remanent, & uidentur.

*De nominibus secundi ordinis,
quæ scilicet deficiunt in pe
nun, & iod sequen-
te zadi.*

Nomina deficientia in pe nun, & iod sequente zadi, assumunt à fronte מ heemanticū, cum pathach sequente, dagesc, ut מַטֵּעַ plantatio, à וַטֵּעַ. מַטְרָה custodia, à וַטֵּר. מַצֵּב statio, & מַצֵּבָה statua, à וַצֵּב, &c. In quibus dagesc index est perditæ literæ nun, & iod radicalis.

*De nominibus tertij ordinis,
quorum prima radicalis est
aleph uel iod.*

Nomina quæ ab aleph in hoc ordine incipiunt, non differunt à perfectis, quando in formam nominum

minum rediguntur, ut ab אָמַר di-
xit, מֵאֲמַר oratio & tractatus. Quæ
uerò à iod incipiunt, admittunt &
ipsa literam heemanticam à fron-
te punctatam uau cholem, uel uau
scurec, in quo quiescit iod radica-
le, ut מוֹצֵא exitus, à יוֹצֵא. מוֹשֵׁב se-
des, à יוֹשֵׁב. הוֹרָה lex, instructio, do-
ctrina, à יוֹרָה. sed he constituit fœ-
mininum, non autem est radicale.
Quandoque admittunt ad calcem
aliam literam heemanticam: ut,
תוֹחֵלֶת spes, à יוֹחֵל. הוֹעֵלֶת utilitas, à
יֹעֵל. מוֹסֵר eruditio, correptio, di-
sciplina, à יוֹסֵר. הוֹצֵסֶת infusorium,
à יוֹצֵס. Et alia his similia. At in his,
שׁוֹנָה somnus, à יוֹשָׁן. עוֹצָה consilium,
à יוֹעֵץ. יוֹרָע scientia, à יוֹרֵע, iod om-
nino deficit, assumpta in fine he li-
tera fœminina.

De nomi

*De nominibus quarti ordinis,
quorum media radica
lis est uau.*

Hic ordo uarias nominum formas habet, quorum exempla proponimus: ut, *מקום* locus, à uerbo *קום*. *מלון* diuersorium, hospitium, à uerbo *לון*. & *מלונה* mansio. *הלונה* murmur, ab eodem uerbo. Est enim ambiguum, quod alij æquiuocum dicunt. Et sine litera heemantica, *רע* alienus, à *אר*. *רע* malus, à *רוע*. *אור* lux, à *אור*. *טוב* bonus, à *טוב*. *שוק* platea, à *שוק*. *קיר* paries, à *קיר*. *יום* dies, &c.

De nominibus quinti ordinis, quorum lamed hapoal est he.

Nominum quinti ordinis aliquot formæ sunt hæ, ut *מצוה* præceptum, à *צוה*. *הקפה* spes, à *קפה*. *האפה* concupiscentia, seu melius libido, à uerbo *אפה*. In quibus he
non

non est radicalis, sed fœminina li-
 tera, ut in tractatu De literis hee-
 manticis. Quando autem est radi-
 calis habet ante se segol, ut מִקְנָה
 pecus, acquisitio, à קָנָה. מִתּוּרָה tur-
 ma, à uerbo תּוּרָה, & similia. Et hæc
 in regimine mutant segol in zeri,
 ut מִתּוּרָה־וַיְוֹדַע־וַיִּשְׁמַע־וַיִּשְׁמַע־וַיִּשְׁמַע
 turma Dan, מַעֲשֵׂהוּ o-
 pus eius, &c. At נ litera in constru-
 ctione mutatur in נ raphatum, ut
 מִצְוַת יְהוָה præceptum Iouæ, aut
 Dei. Alia nominum forma, huius
 tamen ordinis, ut שְׁבִי captiuitas,
 à שָׁבָה. פְּרִי פְּרִי fructus, à פָּרָה. חֲלוּי
 firmitas, ægritudo, à חָלָה. In qui-
 bus litera iod, est loco literæ radi-
 calis ה. Item aliæ formæ, ut חֲנִית
 hasta, telum, à חָנָה, חָלָה migratio, à
 חָלָה. רְצוֹן redemptio, à פָּרָה. גְּלוּת
 uoluntas, à רָצָה. בְּנִין ædificatio, à
 בָּנָה. Vbi literæ nun & tau sunt hee-
 manticæ, Item אָבִי pater, ab אָבָה
 rigatio

rigatio, à **רָוַח בִּי**. adustio, combu-
stio, à **בָּרַח & c.**

*De nominibus sexti ordinis,
quæ duplicata dicuntur.*

Nomina sexti ordinis imitantur
formam suorum uerborum, in qui-
bus eliditur media radicalis, quæ
representatur per dagefc, dum mu-
tantur in numerum pluralem, uel
in foemininū genus, aut suscipiunt
affixa, ut **חַם** calidus, calor, à **חָמַם**
unde **חָמַם** uerbum, **רַל** pauper & in-
firmus, à **רָלַל**, unde **רָלַל** uerbum, **עַו**
fortitudo, à **עָוַו** unde **עָוַו** uerbum.
חֵן gratia, honor, fauor, à **חָנַן & c.**
Foemininum, **חַמָּה** calida. Plurale
masculinū **רַלִּים** pauperes. Et quæ
habent uocem magnam commu-
tant illam in paruam, ut **עַוִּי** forti-
tudo mea, & c. Notandum est,
quòd in pausa, hoc est in fine sen-
tentiaë, quem uocant Ebrei soph
pasuc

pasuc, & in quibusdam alijs accen-
tibus, mutatur uoces parua in ma-
gnas, ut puta pathach, segol, in ca-
mez uel zeri, ut : חבל pro חבל ua-
nitas, ארץ pro ארץ terra, פסרו
pro פסרו uisitauerunt, תבחרו pro
תבחרו negabitis, &c. quæ Marte
tuo in libris Biblicis obseruabis.
Nos enim tibi specimen tantum
præbuimus.

Sunt præterea quædam nomi-
na, quæ per metathesim mutant or-
dinem à principio in medium, siue
in finem, aut à fine, siue à medio in
principium cuiusmodi sunt hæc,

אגם גמא iuncus, uel pelagus.

בשׁב בּבשׁ agnus, aries, ouis.

כבּל כּסיל stultus.

גער רגע increpans, sciendus.

שׁמלתּ שׁלמתּ uestis.

כחישׁ שׁחיס pomū, uel quod ger-
minat, & sponte pullulat è radici-

bus

bus feminis, quemadmodum sentit Rabbi David.

DE ACCENTIBVS.

Ed quoniam de accentibus mentionem aliquo modo fecimus, uisum ideo est & de illis quoque nonnihil dicere.

Accentus, qui obseruandi sunt, tali figura signantur. Qui terminat sententiam uocatur סוף פסוק ;
Et signatur his duobus punctis, præcedente linea perpendiculari, ut uides. : |

Qui uerò distinguit sententiam, uocatur אֲתָחָה, seu אֲתָחָה. ut ב

Qui subdistingunt, duo sunt, quorum primus uocatur רביע, & est punctus supra literam, medium locum occupans, ut ב

Secun

Secundus uocatur, וּפְּנֵי
 & sunt duo puncta supra literam
 in modum sceua posita.

De cæteris uerò minimè curan-
 dum est, quum ad sensum & ad in-
 telligentiam nihil faciant, tantùm
 autem ad decorem lectionis, & ad
 cãtilenam. Verùm & de illis, quos
 suprà docui obseruandos, aliquid
 dicendũ esset: & præsertim de ath-
 nach, qui nō semper distinguit sen-
 tentiam, maximè sequente Reuia,
 quod in Psalmis frequens est. Di-
 cendum quoq; esset & de Soph pa-
 suc, qui perpetuò non perficit sen-
 tentiam: ut Prouerbiorum primo
 capite, & Canticorum primo capi-
 pite, (De alijs minorem autori-
 tatem habentibus, taceo) & mul-
 tis alijs in locis, nisi breuitati stu-
 derem: ideo prætermitto. Sobrie
 enim (dicant alijs quicquid uelint)

R

degustandi sunt accensus, quos tamen Iudæis decantandos relinquo. Neque enim ignari sumus eorum, quæ Elia Leuita de his scripsit, sed tamen ea consultò omittimus: qui uolet, ibi uidere poterit.

DE NUMERIS.

VTuntur Ebrei in numerando literis alphabeti, ut nos istis cipheris, 1. 2. 3. 4. 5. 6. & c̄. Exemplum,

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ
50.	40.	30.	20.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.
ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ח						
400.	300.	200.	100.	90.	80.	70.	60.						

Et nota, quòd à prima litera א usq̄ ad י, numerum intelligimus. א ב uerò usq̄ ad ו decenas. Et à ו usq̄ ad ח, centenarium numerum. Iod ergo numerum denariū significat.

יא	יב	יג	יד	יה	יו	יז	יח	יט	כ	כא
----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----

Superstitiosè יה pro 15. non po-

nunt, sed טו, quòd pars sit diuini
nominis יְהוָה.

Quidam usurpant etiam literas
finales pro numeris, scilicet

ז	ח	ז	ם	ך
900	800	700	600	500

Deinde redeunt ad א mille.

Denominibus numeralibus.

Numeri cardinales.

Masculini,

Vnus אֶחָד, duo שְׁנַיִם, tres שְׁלֹשָׁה,
quatuor אַרְבָּעָה, quinque הַחֲמִישִׁי,
sex שֵׁשׁ, septem שִׁבְעָה, octo שְׁמוֹנָה,
nouem תְּשֻׁעָה, decem עֶשְׂרֵה.

Fœminini,

Vna אַחַד, dua שְׁתַּיִם, tres שְׁלוֹשׁ,
quatuor אַרְבַּע, quinque חֲמִישִׁי,
sex שֵׁשׁ, septem שִׁבְעָה, octo שְׁמוֹנָה, no-
uem תְּשֻׁעָה, decem עֶשְׂרֵי.

Notandum, quòd à tribus usque ad decem, numerus masculinus habet additionem literæ he: fœmininus uerò caret ea, excepto שְׁמוֹנָה octo. A decem uerò usque ad uinginti, contrarium seruatur: nam masculina nomina carent litera he: quam fœminina habent: ut, עֶשְׂרֵי עֶשְׂרֵה & אֶחָד עֶשְׂרֵה undecim, & cætera.

Sed & hoc notandum, quòd dies & anni quum numerandi ueniunt, ab uno usque ad decem pluraliter iunguntur numeris: ut,

שְׁלֹשָׁה יָמִים tres dies.

עֶשְׂרֵה יָמִים decem dies.

A decem uerò & deinceps, singulariter construuntur cum numeris: ut puta,

אֶחָד עֶשְׂרֵה יָמִים undecim dies,

מֵאָה שָׁנָה centum anni.

& sic de cæteris.

Nomi

Nomina masculina numeralia,
ordinem significantia.

ראשון Primus, שני secundus, שלישי
tertius, רביעי quartus, חמשי
quintus, שששי sextus, שביעי
septimus, שמיני octauus, &
עשירי decimus.

Nomina foeminina numeralia,
ordinem significantia.

ראשונה Prima, שניה secunda,
שלישית tertia, רביעית quarta,
חמשיה quinta, ששית sexta, &c.
Quæ nihil differunt à masculinis,
nisi quòd in primo nomine addi-
tur litera he, in alijs uerò litera tau.

Inuenitur etiam sæpe אחת, pro
אחת: & אחת, pro אחת.

Dicitur quoque in foeminino,
שתיים pro שתיים, duæ.

Post decem, ordinalis numerus
non differt à Cardinali. Dicitur

enim אַחַר עֶשֶׂר undecim & undecimus, עֶשְׁתֵּי עֶשְׂרֵי חָדָשׁ Vndecim menses. Et in foeminino genere, אַחַר עֶשְׂרֵי יְרִיעוֹת Vndecim cortinae, שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי duodecim & duodecimus, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי tredecim & tredecimus, & עֶשְׂרִים uiginti & uigesimus, שְׁלֹשִׁים triginta & trigesimus, & מֵאוֹת centum & centesimus, מֵאוֹתַיִם ducenti & ducentesimus, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת trecen- ti & trecētesimus, אֶלֶף mille & millesimus, אֶלְפַיִם millia, דּוֹ אֶלְפַיִם duo millia, רַבָּה & רַבָּא atque רַבְּבָה de- cem millia, idem רַבֵּי aleph muta- to in uau, רַבּוֹתַיִם uiginti millia.

In foeminino genere post decem hoc pacto numeramus, אַחַר עֶשְׂרֵי undecim & undeci- ma, שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי duodecim & duo- decima, עֶשְׂרִים uiginti & uigesima, שְׁלֹשִׁים triginta & trigesima.

Et sic

Et sic de reliquis, ut in masculino genere. Hactenus de nominibus numeralibus.

Expleta utcunque altera Oratio-
nis parte, quod est Nomen, con-
sentaneum est, ut tertiam quo-
quē partem, quæ Millah
dicitur, aggre-
diamur.

DE MILLAH

Illah, מילה idest Di-
ctio, complectitur om-
neis partes Orationis
indeclinabiles: Prepo-
sitionem scilicet, Aduerbum, Con-
iunctionem, & Interiectionem.

Et primùm de Præpositio-
nibus, postea uerò de
reliquis dicemus.

DE PRÆPOSITIO-
NIBVS.

Non seruiunt Præpositiones
casibus, ut apud Græcos &
Latinos, sed alio modo: quãquam
nominibus, pronominibus, & uer-
bis seruiunt.

Vt igitur aliquot tibi Præposi-
tiones

tiones ob oculos ponam, in primis
occurrit hæc præpositio,

מִי, quæ est A, ab, ex, de, præ,
post, & c̄. Capitur etiam מִי pro מִי,
idest in: ut Prouerbiorum cap. iij.
מִי מִבֵּל, מִבֵּל, pro בָּבֵל. Sic Iesa. lvij.
וַיִּכֹּסֶתְךָ לָהּ מִיָּהָם & percussisti fœdus
cum eis. De cuius punctatione ui-
de in tractatu De literis seruilibus,
in מִי. Idem significat cum zeri, &
paragoge iod in fine, ut Iesaia xxx.
רְצוּ מִיָּד דְּרַחֲמֵי דְּרָרָה de uia declinate,
מִיָּד אֶרֶץ de femita. Et cum chirc,
Iudic. v. מִיָּד אֶמְרִים de Ephraim. Et
est frequens in Psalmis.

אִתּוֹ, modò est signum accusati-
ui, modò est Cum, de, ex, ab, in: ut
passim in libris sacris obseruabis.
Et cum affixis, אִתּוֹ secum, אִתּוֹ me-
cum, אִתָּם cum illis, & c̄.

אֵל cum segol, Ad, per, cum,
de, sub, in, ex, super. Et recipit
affixa

affixa, ut אֵלַי ad me, אֵלַיךְ ad te,
אֵלֵיהֶם ad eos.

אֵנָּה est, coram, ante, è regione,
contra. Et cum affixis, אֵנָּה coram
me, אֵנָּה corā illa, אֵנָּךְ coram te.

עַל super, supra, ad, cum, iuxta,
pro, cōtra, propter, in. Et cum pro-
nominibus עַלִי super me, עַלָיו su-
per illum, עַלֵיהֶם super eos. Istæ
duæ præpositiones אֵל & עַל in af-
fixorū susceptione omnino sequū-
tur formam nominum pluralis nu-
meri, masculini generis: mutantur
cum omnibus affixis segol in zeri,
& pathach in camez, nisi cum affi-
xis, אֵל & אֵלָהּ, ubi segol & pa-
thach mutantur in chateph pathach.

עִמָּךְ cum, עִמָּי mecum, עִמָּנוּ no-
biscum, עִמָּךְ tecum, &c.

לְפָנַי & לְפָנֶיךָ ante, antea, coram,
post, supra. Et cum pronomini-
bus, לְפָנָיו ante eum, uel coram eo,

לפניהם ante eos, ante se, לפניכם ante
te uos, &c.

הנה est pro, sub, uice, subter, lo-
co: & recipit affixa.

לפי & לפי, secundum.

אצל iuxta, apud, penes: & reci-
pit affixa.

בגלל propter, gratia, causa.

על דבר propter.

למען propter.

לעמור contra, coram, è regione.

בין inter, intra: & quando gemi-
natur, quandoq; capitur pro tam
& quàm, & presertim in Commen-
tarijs, & recipit affixa.

בחוץ & מחוץ & הרץ extra, fo-
ris, foras.

כביב circum, circa, circum-
quaque.

בעבור ut, propter, propterea:
& recipit affixa.

בלא sine, absque.

בְּעַר, est loco Per, super. Et aliquando uacat, ut בִּי כִגְר יְהוּחַ בְּעַר, quoniam clauserat Deus uulnam eius. Sic illud Genes. vii. cap. וַיִּכְגַּר יְהוּחַ בְּעַר, & clausit Deus eū, scilicet Noah, in arca uidelicet: hoc est, Deus iussit illum ingredi in arcam, quo ipse, & qui cum eo erant, ab aquis diluuij saluari possent.

אַחַר, & אַחֲרָיו in regimine, Post. Et recipit affixū, אַחֲרָיו post illum, אַחֲרֵיהֶם post eos, אַחֲרָיִךְ post te, &c.

רָבַע trans, ultra, circum.

מֵהַלְאָה trās, ultra, & מֵהַלְאָה ultra.

מִלְבָּר, & לְפָנַי præter.

וּלְפָנֵיהֶם præter. Et cum affixis, וּלְפָנֵיהֶם præter eos, &c.

Dead.

Duerbiorum quædam iurandi sunt, quæ per א literam deseruientem fiunt, ut באמת in ueritate, uerè: unde saluator hâc dictionem sæpe geminatâ proferebat, Amen amen. א לא א nisi.

Alia cõgregationis: ut יחד una, simul, pariter. Et יחדו idem significat, sicut באחד & באחד.

Alia comparationis: ut יותר magis, plus.

Quædam confirmationis: ut, אמנם uerè, proculdubio. אולם profectò, אמנה & אבל & אמנו uerè. Idem אבן & לבן & אבן & לבן quandoque אבן significant.

Alia demonstrationis: ut הו & הנה ecce. Et recipit affixa, הנהי ecce ego, הנהי ecce tu, &c.

Alia

Alia dubitationis, ut אולי for-
 sitan, פן ne fortè (Quandoq; affir-
 matiuè negando, ne deinceps, ut
 non scilicet facias.) וְלִמָּחָּה forsan,
 שִׁמָּחָּה forsitam.

Quidā electionis, ut מִהּ quā.

Alia sunt gentilia, ut יהודייה le-
 hudaicè, ארמית, Syriacè, עברית Eb-
 raicè, יונית Grecè, רומית, Romanè.

Alia sunt intensiōnis, ut מְאֵד ual-
 de, יוֹתֵר יוֹתֵר magis magisq; , & מְאֵד
 quā.

Quædam sunt interrogationis,
 ut מַה quid? & מִי. & hæc ad ina-
 nimata referuntur. מי uerò, quis?
 ad animatum & uiuum, & rationa-
 le, testibus rabbi Abraham, & rab-
 bi David. Et cum ל, לִמָּחָּה, quum
 causam interrogat, Vt quid? ad
 quid? Et cum עַל, ut עַל מַל, pro-
 pter quid? Et litera ה, ut suprā in
 tractatu De literis seruilibus, de li-

tera

gatiuum simpliciter. At dictio לא non uenit cum Nominibus. אין quoq; est negatiuum, dicitur & אין non, & iungitur nominibus substantiuus & adiectiuus, participijs, & alijs partibus indeclinabilibus. Præterito uerò & futuro non iungitur. Et recipit affixa, ut איןני non ipse, איןי non ipsi: pro Non est, & non sunt. Sunt & aliæ negatiuæ dictiones, ut בל, בלי, אפס, פו, non, ne.

Alia sunt optandi, ut אחלי uti, nam, לה & לרא utinam, מי יתן, utinam, de uerbo, quis dabit?

Alia sunt ordinis, ut אחרון postea, עיר præterea.

Alia qualitatis, ut omnia nomina adiectiua sine casu, sicut טוב bene, רע male, ישר rectè, אמת uerè, גבון rectè, &c.

Quædam quãtitatis, ut רב multum

tum, מְעַט parum, וְעַר modicum,
בְּמֶה quantum.

Quædam diminutiua, ut לְפָחוּר
saltem.

Sunt & alia diminutiua: ut,
מְעַט מְעַט paululum, מְוַעַר sensim,
pedetentim.

Alia sunt tēporis, ut עַתָּה nunc,
כְּבָר iam, נַא nunc, אַז & אָז tunc,
הַיּוֹם hodie, מָחָר cras, & מִחֲרָת &
אֶמְשׁ & אֶתְמוּל, הַמּוֹל, מִמְּחֲרָת
heri, aut nocte præterita, שְׁלֹשׁוֹם
nudiustertius, וְזָמוּ aliquando,
כִּתְּאִם statim, subitò, repente, כִּתְּאִם
statim, הַמִּיּוֹר quotidie, semper, iu-
giter, עַד usque, donec, בֶּקֶר manè,
עַר מִתִּי, עַר מִתִּי quando, עַר מִתִּי
& עַר אֶנָּה usquequo.

Et hæc de Aduerbijs.

DE CONIUNCTIO-
NIBVS.

Oniunctionū quędam sunt copulatiuę, ut ו, idest Et. De cuius punctatione & significatio ne dictum est in Literis seruilibus, in litera uau. Semper enim à capite dictionis est copulatiuum, nunquam radicale, sed seruale, & copulatiuum.

Alię sunt exceptionis, ut לְבַר, & מְלַבַּר, præter quàm, uel nisi. וְוֹלְתִי & וְוֹלְתִי, redundante iod litera, Præter: non obstante quòd sint Præpositiones.

Quędam disiunctiuę, ut אִי, uel, aut.

Quędam causales, ut כִּי quia, quoniam: & quandoque כִּי quia ut, לְמַעַן ut, עַקֵּב eo quòd, quia. Et וַיַּי idem significat.

Quę

Quædam dubitatiuæ, ut אִם, id est an? num?

Quædam aduersatiuæ: ut, כִּי quamuis, אֲפֵלְפֵי quamuis, quamquam, אֲבֵל sed.

אִם כִּי sed, præcedente tamen negatiua, siue in uno uersu, siue in duobus. Significat etiam Nisi, & Quòd si.

De Coniunctionibus hæctenus.

DE INTERIECTIONIBVS.

Interiectionū quædam sunt admirantis, ut הֵן, nun, מַה quàm. Psalmo octauo.

Quædam deprecationis, ut אֲנִי & נָא quæso, obsecro.

Quædam exclamationis & doloris, ut הֵי הֵי & הֵי & הֵי, heu, uæ, הֵא uæ, uah, ah, Ezech. sexto & xxi.

heu, Ieremiæ primo, Ioëlis primo.

Quædam gaudentis, חָחָהּ חָחָהּ
euge euge, uel uah uah. Psal. xxxv.
Idem lxix. Talem de seruatore tri-
umphum egerūt Iudæi, quum iam
esset sepulchro demādandus; Mar-
ci xiiij. Vah qui destruis templum
Dei. Alij illusionis, & deridentis
esse dicūt. Idem legimus apud Eze-
chielem xxv. & xxxv. & xxxvi. Cæte-
ra obseruabit diligens lector.

DE VAV CONVERSIVO.

Postquam semel atque
iterum de uau coniu-
ctiuo mentionem feci-
mus, non ab re fuerit,
antequam grammaticam absolu-
mus, de uau quoque conuersiuo
tractare.

Vau ad caput dictionis, præter
id

id quod copulat, uertit præteritum in futurum, & futurum in præteritum. Quum enim uertit præteritum in futurum, punctatur sceua: ut שמר custodiuit, ושמר & custodiet. Mutatur sceua nonnunquam & in scurec & in alia puncta, iuxta regulas supra memoratas de uau copulatiuo: ut ושמרתם & custodietis. Differt autem uau cõuersiuum à copulatiuo, hoc modo. Si non præcedit ipsum uerbum cum uau, aliud præteritū, tunc uau erit הפיה id est cõuersiuum. Si autem præcedit, est copulatiuū, ut מיפעל ועשה quis operatus est & fecit: Præcedit enim præteritū פעל aliud uerbum cum uau ועשה. Sic, si duo uau scribuntur, ut וקראוה אל זה ויאמר & clamabat alter ad alterum & dicebat: perfectū enim est pro imperfecto. In his exemplis copulat, nō uertit.

Aliud etiam signum est, uau iuxta præteritum primæ & secundæ personæ singularis numeri, si accentus fuerit in penultima est copulatiuum: si in ultima, conuersiuum: ut וְאָמַרְתִּי & dixi, וְאָמַרְתָּ & dixisti, וְאָמַרְתִּי & dicam, וְאָמַרְתָּ & dices. Exceptis tamen uerbis quiescentibus in lamed ך uel ה, quæ semper habent accētum in penultima cum uau & sine uau, ut וְקָרָאתָ & clama-bis, וְבִנִיתָ & ædificabis.

Nota, quæ personæ cum uau & sine uau habent accentum in ultima. Sunt autem istæ,

פָּקַד פָּקַדָה פָּקַדוּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתִּי

Hæ uerò duæ semper habent accentum in penultima cum uau & sine uau, ut פָּקַדְתָּ פָּקַדְתִּי. Sunt præterea aliæ duæ, quæ semper absq̄ uau habent accentū in penultima, ut פָּקַדְתָּ פָּקַדְתִּי Et cum uau, modò

in

in ultima, modò in penultima, ut dictum est. At quando uertit futurum in præteritum, semper punctatur pathach. cum dagefc in literis futuri, וַיֹּאמֶר & dixit, וַיֹּאמְרוּ & dixisti. Iuxta uerò literam aleph habet camez, ut וַיֹּאמֶר & dixi. Excipiuntur futura coniugationis piel, quæ non dagefcantur, nisi rarò, ut וַיִּדְבַּר & loquutus est, וַיִּדְבַּר & loquutus es. 2 Regum 7. וַיִּדְבְּרוּ & loquuti sunt. Psal. lxxviiij.

Nota etiam, quòd in futuro dignoscitur uau copulatiuum à uau conuersiuo. Uau copulatiuum iuxta futurũ habet sceua, ut וַיִּשְׁמֹר & custodiet: nisi וּ fuit sceuatum, tunc enim haberet chiric, ut וַיִּדְבַּר & loquetur. Iuxta uerò aleph, uau copulatiuum habet pathach: conuersiuum, camez, ut וַיִּבְרַחְהָ & benedicam ei, וַיִּבְרַחְהָ & benedixit ei.

Tantum de uau conuersiuo hæc
dicta sufficiant.

DE MODO INVENIENDI

וְרִשְׁוֹ, idest radicem, & the-
mata uerborum quam
nominum.

Si ex superioribus dili-
genter cōsideratis pos-
sint cognosci radices, id
est themata & primiti-
ua: attamen quoniam harum no-
tio ad sanctarum scripturarum in-
telligentiam plurimum conducit,
opere precium fore duxi, quoniam
pacto Nominum & Verborum ra-
dices possint inueniri, declarare.

Et in primis meminisse necesse
est, quæ sunt literæ semper radica-
les, & quæ modò radicales, modò
seruiles sunt.

Deinde, opus est memoriter te-
nere, quæ sunt Nomina & Verba
per

perfecta : quæ defectiua, quiescencia, & geminata, de quibus supra diligenter egimus.

His ergo præcognitis annotandum est, quòd radix dictionum appellantur literæ illæ tres, quæ uel actu semper sunt in dictione, ut in perfectis, ut בָּתָּב scripsit: uel potentia punctorum magnorum, ut in quiescentibus, aut dagefc in defectiuis & geminatis, ut אֲשַׁשׁ accedam, אֲשַׁשׁ כִּבִּיתָ circundedisti, אֲשַׁשׁ כִּבִּיתָ sededo, אֲשַׁשׁ יֵשֵׁב. Vbi iod radicale quiescit in primo zeri: & dagefc in gimel repræsentat nun defectiuũ: & in beth, alterum beth per syncopen elisum.

Regulariter enim radices omnium ferè nominum & uerborum simplicium tres continent literas.

Si uis igitur reperire אֲשַׁשׁ cuiuscunque dictionis Ebraicæ, eam enim

enim spolia omnibus literis seruilibus tam à fronte quàm à calce, & si tres remanserint radicales, habebis radicem, ut ישמרה.

Nam in hac dictione, iod est signum futuri, tertiæ personæ, masculini generis, utriusque numeri.

Syllaba ה cum dagefc, est affixum tertiæ personæ, masculini generis, singularis numeri.

Remanent ergo tres literæ radicales, quæ sunt, שמר.

Sic in Nominibus, ut אצבע, digitus. א, est heemanticum, remanent בע.

Quòd si duæ remanserint, præpone illis iod, & quære in Dictionario: ut שב, sede.

Iod præposito, erit ישב

Aut præpone nun, ut גש, accede, à גש.

Si in futuro, prima ex duabus

radicalibus habuerit dagesc, litera nun plerunq; præponenda est, aut iod, secunda radicali existente zadi.

Quòd si illæ duæ literæ fuerint חק, sempe præpone ל, quia radix est לקח.

Si autem illis duabus literis radicalibus adiectæ fuerint uel nun uel iod, & radicem uerbi minimè inuenisti, interpone literam uau: quia fortè possset esse ex quiescentibus in ain uau ut, בא uenit à בוא.

Et si non inueneris, adde literam he, ut גל reuela, à גלה.

Quòd si minimè, duplica secundam radicalem, & tunc esset ex duplicatis, ut סבית circuisisti, à סבב.

Et si post abiectionem omnium feruiliūm literarum sola remanserit litera, præpone ei nun uel iod, à נסה, uel à ירה.

Quòd

Quòd si litera tau remanserit
 sola, litera nun addenda est tam ad
 frontem, quàm ad calcem, ut **נַוַּן**.

His nanque regulis diligenter
 consideratis, tibi facilè erit inueni-
 re radicem cuiuscunque Nominis
 & Verbi, priùs tamen sem-
 per (ut dixi) literis mi-
 nisterialibus re-
 iectis.

GRAMMATICÆ EBREÆ

FR. STANCARI

FINIS.

EXERCITATIO
PRO TYRONIBVS IN LIN-
GVA SANCTA.

*Prima de Iesu Messia Nazareno,
seruatore nostro, promissio primis
parentibus nostris Adæ &
Ebauæ facta, Genes. 3.*

וַאִיכָה אֲשִׁית בֵּינְךָ רֵבִין הָאִשֶּׁת וּבִין זָרַעַךָ וּבִין זָרַעַךָ הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֵקֶב:

*Secunda promissio Abrahamæ fa-
cta, Genes. 22. & Galat. 3.*

וַיִּקְרָא מֶלֶאכֶּה יְהוָה אֶל אַבְרָהָם שְׁנִיית מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר בִּי גִשְׁבַּעְתִּי נָאִם יְהוָה בִּי יָעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חִשַּׁבְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ! כִּי כִרְה אֶבְרָם וְהַרְבֵּת אָרְבָּה אֶת זָרַעְךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּבְחֹל אֲשֶׁר עַל שֹׁמֵת הַיָּם וַיִּרֶשׁ זָרַעְךָ אֶת שַׁעַר אֵיכוֹן! וְהַחֲבֹרְךָ כּוֹרַעַד כָּל גִּוֵּי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי:

Decem Præcepta, quæ totam Legem Domini continent, Exo. 20.

א

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים : לֹא יִהְיֶה לְךָ
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי : לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ
 פֶסֶל וְכָל-הַמְּוִנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
 וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת
 לָאָרֶץ : לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְחֵם הָלֹא-תַעֲבֹדֶם
 כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָה פֶסַח עֵינֶיךָ אֲנִי
 אֵבֶה עַל בְּנֵים שְׁלֵשִׁים וְעַל רִבְעִים לֹשֶׁן
 לִשְׂנָאִי : וְעָשִׂה חֶסֶד לְאֵלֶיךָ לְאַהֲבֵי ו
 וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי :

ב

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי
 לֹא יִנְקַי יְהוָה אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְ
 לִשְׂוֹא :

ג

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים
 תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶת אָתָּה וּבְנֶיךָ וּבַת
 וְבָחַר עֲבָדֶיךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַחֲמֹרֶיךָ וּגְרֶיךָ אֲשֶׁר
 בְּשַׁעְרֶיךָ : כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה

אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֵת הַיָּם וְאֵת כָּל
 אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-בֶּן
 בְּרָה יְהוָה אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

ד

בְּבֶר אֵת אֲבִיר וְאֵת אֲמֹר לַמַּעַן יֵאָרְכוּ
 יַמֵּיךָ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 נָתַן לְךָ:

ה

לֹא תִרְצַח:

ו

לֹא תִנָּאֵף:

ז

לֹא תִגְנוֹז:

ח

לֹא תַעֲנֹחַ בְּרֵעֶךָ עַד שֶׁקָּרָא:

ט

לֹא תִחַמְדוּ בֵּית רֵעֶךָ לֹא תִחַמְדוּ אֶת
 רֵעֶךָ וְעַבְדוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׂוֹרְוֹ וְחַמְתּוֹ וְכָל
 אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

De felicitate eorum, qui relictis improborum consilijs ac institutis, sese legi Dei intelligendæ, uitæq; exprimendæ totos consecrant, Psalm. I.

אֲשֶׁר־יִחַיֶּה אִישׁ אִשׁוּר לֹא הֵלֵךְ בַּעֲצַת וְשָׁעִים
וּבִרְרָה הַטָּאִים לֹא עָמַד וּבִמְדוּשָׁב לָצִים
לֹא יִשָּׁב וּבִי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חָפְצוֹ וּבִ
וּבְתוֹרַתוֹ יִתְגַּד יוֹמָם וּלְלַיְלָה וְיִחַי כְּעֵד
שְׁתִּיל עַל פְּלִגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרִיז יְהוָה בְּ
בַעֲתוֹ וְעִלָּתָהּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
יִצְלִיחַ

De remissione peccatorum sub Messia seruatore nostro, Jerem. 50.

בְּיָמֵים הֵהֵם וּבַעֲתָה הַהִיא נֹאֵם יְהוָה וּבִקֵּשׁ
אֶת עֵין יִשְׂרָאֵל וְאִינְנֶה וְאֶת חַטָּאת יְהוּדָה
וְלֹא תִמְצָא כִּי אֶסְלַח לְאִשְׁרֵי אֲשִׁיאֵר

*De conceptione Messiae in utero
uirginis Mariae, deq; eius nomi-
ne, & natiuitate, atque nomi-
ne, Iesai. 7. Matth. 1.*

הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹולְדָת בֶּן וְסוֹרָאת שׁ
שְׁמוֹ עֲמַנוּאֵל

De loco, ubi Mescia, Deus & homo nasciturus esset, Micheæ 5.

Matthæi 2.

וְאַתָּה בֵּית לַחַם אֲפָרָתָה צְעִיר לְהֵיוֹת בָּא
בְּאַלְמֵי יְהוּדָה מִמֶּדֶר לִי יֵצֵא לְהֵיוֹת מוֹשֵׁל
בִּישְׂרָאֵל וּמוֹצֵאֵהוּ מִקְדָּרִם מִיַּמֵּי עוֹלָם!

De Missione Mesciæ à Patre & Spiritu sancto, hoc est de Trinitate sub typo tamen Iesaiæ proph.

uel Cyri, Iesaiæ 48.

קָרְבֵנוּ אֵלַי שְׁמַעוּ וְאַתָּה לֹא מֵרָאשׁ בִּסְתֵר
דְּבַרְתִּי מֵעַתָּה הֵיוֹתָה שֵׁם אֲנִי וְעַתָּה אֲרֵנִי
יְהִיָּה שְׁלַחְנִי וְרוּחוֹ!

De afflictione, passione, atq; morte Mesciæ pro peccatorum nostrorum satisfactione, Iesai. 53.

זֶהוּא מְחֻלָּל מִפֶּשַׁעֵנוּ מְדֻבָּר מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ
מוֹסֵר שְׁלוֹמוֹנוּ עָלֵינוּ וּבְחֻבֵּרְתוֹ נִדְפָּא
לָנוּ | בְּלִנְיָה בְּצֵאן תְּעִינָה אִישׁ לְדַרְכּוֹ פְּנֵינוּ
וַיְחַרְחֵה תִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת עֵץ בְּלִנְיָה!

T

De resurrectione Mesciæ & morte
eius, deq̄ nostri iustificatione, quæ
est remissio peccatorum,

Iesai. 53.

Iacobi 1. Petr. 2. Ioan. 12. Nisi granum frumen-
ti, &c. Ioan. 17. Rom. 3. 4. 5.

מֵעַזְר וּמִמְשַׁפֵּט לְסַח וְרָאָת דְּרוּר מִי יִשְׂרָאֵל
חַח בִּי נִגְזֹר מֵאֲרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נִגְעַ
לְמִוּ: מֵעַמַּל נִפְשׁוּ וְרָאָת יִשְׁבַּע בְּרַעְתָּו
יִצְדִיק צְדִיק עֲבָדֵי לְרַבִּים וְעֹנֹתָם הוּא
יִכְבֵּל:

De resurrectione mortuorum,

Daniel. 12. & 1 Corin. 15.

רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲרַמְתָּ עִפְרָי יִסְיָ אֱלֹהִים
לְחַיִּי עוֹלָם וְאֱלֹהִים לְחַרְבוֹת לְרִאֲוֹן עוֹלָם:

De iudicio generali in extrema die
per Mesciam, & Apostolos eius.
Abdia. Matth. 19 & 25. Et de uno
domino regnante super uniuersam
terram, deq̄ uno solo nomine Dei
in futuro seculo, Zachariæ 14. et 1
Corin. 15. Quum tradiderit Chri-
stus

stus Regnum Deo & Patri, &c.

ועלה מושיעים בחר ציון לשפט את־חר
 עשו ותיתח ליהודי המלוכה ;
 יהיה יהודה למלה על כל־הארץ ביום
 תהוא יהיה יהודה אתר ושמו אתר :

Exercitatio unculæ Fran-
 cisci Stancari,
 finis.

AD LECTOREM.

Voniã modis omnibus prodesse cupio huius sacrosanctę linguę studiosis, ut q̄ celerrimẽ adepti grãmaticę cognitionem, ad sacrorum Bibliorum lectionem ferãtur: qua potui scripsi diligentia, hoc meę grãmaticę compẽdium, & quasi summam: qua intellecta & comprehensa, unusquisq; per se ferẽ totam rem grãmaticam facillimẽ perdiscere poterit. Vale.

De modo legendi Hebraice.

Viginti duæ Literæ apud Ebraeos, & quinque ex illis duplicantur.

א	Aleph	<i>De uocalibus.</i>	
ב	Beth	Decem sunt uocales: quinque longæ,	
ג	Gimel	& quinque breues, & tres improprie, quæ & breuissimæ.	
ד	Daleth	<i>Vocales breues.</i>	
ה	He	a	camez.
ו	Vau	e	zeri.
ז	Zain	i	chiric cum iod.
ח	Cheth	o	cholē, & uau cholē
ט	Teth	u	uau scurec.
י	Iod	<i>Vocales breues.</i>	
כ	Caph	a	patach.
ל	Lamed	e	segol.
מ	Mem	i	chiric sine iod.
נ	Nun	o	chateph camez. <i>Chateph camez</i>
ס	Samech	u	cibuz. <i>no ē uocalis sed punctū raptum;</i>
ע	Ain	<i>Vocales breuissimæ, dictæ & improprie.</i>	
פ	Pe, phe	a	chateph pathach. <i>loco huius uocalis</i>
צ	Zadic	e	chateph segol. <i>est Kamez Ha:</i>
ק	Coph	e	scuea. <i>troph = pūctatum</i>
ר	Resc		
ש	Scin		
ת	Taur		

Omnes literæ sunt Consonantes, & nulla Vocalis. ut Kamez.

Hæ duæ literæ *y* & *x* non uertuntur apud nos, sed earum Vocale tantū.

Dages uariat & scripturam & prolationem.

De lectione sceua.

SCeua nunq̄ legitur, nisi quinq̄
 de causis. Primò, à principio di-
 ctionis, ut בראשית. Secundò, sub li-
 tera dagescata in medio dictionis,
 ut רברב. Tertiò post uocales lon-
 gas, ut פקדון. Quartò, sub litera que
 duplicat̄ immediatè, ut תתני. Quin-
 tò, duobus sceuain existentibus in
 medio dictionis, primum quiescit,
 & secundum legitur, ut ישמרו.

In fine dictionis nunquam legi-
 tur, & si duplicatum fuerit, & si sub
 litera dagescata fuerit, ut
 ויגב uagieuch, & וישב uagisb.

Præterea, quum fuerit camez sub
 una litera, & sceua sub sequenti, abs-
 que accentu intermedio, totum il-
 lud appellatur camez catuph, & le-
 gitur per o, ut חכמה chochmah, &
 non chachema. Excipiunt̄ præteri-
 ta imperatiui passiu, & futura pas-
 siua,

sua, in quibus regula non obseruatur, & si uirgula nō interponatur, ut in uerbis. Denique sceua aliquādo ob decorem lectionis non legitur, ut **אויבוי** oiuaui, **מקודנה** pe-
codnah, & similia.

De lectione literarum אהוי.

א si non punctatur, quiescit: ut, **רוא** rosc, **קרא** cara.

ה si non punctatur, quiescit: ut **למה** lammah.

ו cum cholem in capite, præcedente tamen consonante, semper quiescit, ut **דבוי** deuaro. Sine puncto uerò semper legitur, ut **דבוי** deuarau, **שלו** scaleu, **פיו** piu, &c. monosyllabum.

י in medio si non punctatur quiescit, ut **דבוי** deuarecha: in fine uerò similiter quiescit, ut **אשרי** ascre. Sed si præcedit unū ex his quatuor punctis, legitur semper. Puncta ue-

rò sunt camez, pathach, cholem, & scurec, ut אֲדֹנָי adonai, אֵלַי elai, אֲנִי goi, אֲשׁוּרִי asui.

Notandum & hoc, iod dagescatum proferritur per G cum uocalibus, ut גִּי גֵי גִי גִּו גִּו: sine dagesc uerò legitur per I, ut יֵי יֵי יֵי יֵי, ia, ie, ii, io, iu.

Hoc præterea non ignorandum est, nullam literam dagescatam esse sine puncto.

De dagesc וּ raphè.

Dagesc, punctus est in uentre literæ, ut רַבּוּ rabbu. Et geminatur litera, tam in prolatione וְ in scriptura. Raphè, linea est super literam posita, quæ eam leniorem reddit in prolatione, ut in רַבּוּ רַבּוּ. Nam hæ literæ tantum suscipiunt raphè. Excipitur tamen litera בּ, quæ cum raphè asperè profertur. Et quoniam in codicibus impressis raphè signatum

tum non inuenitur, ideo eiectione da-
gesc indicat literam raphari, ut מֵת
meth.

*De naturali & prima litera-
rum diuisione.*

Literarum, quatuor sunt guttu-
rales, אֶחָדָה : quatuor palati, אֶבְיִס :
quinque linguæ, רֵט לִנָּה : quinque
dentium, וֶס שֶׁרֶץ : & quatuor labij,
בִּימָה . Hæ literæ iuxta suam prola-
tionem, idest eiusdem exitus (non
tamen omnes, nec semper) aliquan-
do permutantur inuicem, sed po-
tissimum hæ quatuor, אֶחָדָה .

*De duplici dagesc, lene sci-
licet & forte.*

Dagesc lene, locum habet tan-
tùm in sex literis, בַּגֶּר בַּבֶּת , & hoc in
principio dictionis, & post sceua
quiescens, ut תִּזְכֹּר .

Dagesc uerò forte recipiunt lite-
ræ omnes, præter quatuor guttura-
les,

les, & resc, quæ sunt אהער, & semper aliquid peculiare significat. Primùm, indicat defectum literæ tam radicalis, quàm seruilis: & aliquando literæ iod, & lamed in solo uerbo לקח, ut אפול: אפסר: אפסר: אפסר. Secundo, signum est coniugationis piel, pual, & hithpael: ut אפסר: אפסר: אפסר. Tertio, quū fuerint duæ posteriores radicales similes, media deficiente per syncopen, altera dagefcatur: ut סבבָה pro סבבָה à סבב. Quarto, ה articularis uel demonstratiua dagefcatur literam sequentem dagefcabilem: ut הַרְבֵּר uerbum, uel illud uerbum. Hac eadem litera utitur Scriptura pro aduerbio uocandi, ם: ut הַרְבֵּר, ם generatio. Quinto, uau conuersiuum quum uertit futurum in præteritū dagefcatur literas futuri, quæ sunt אירָא, præter א, ut אירָא & dixit,

וְנִאָמַר & dixisti, וְנִאָמַר & diximus.
 Excipiuntur futura coniugationis
 piel, at non semper. Sextò, quan-
 do ה fuerit tertia radicalis, & acces-
 serit ad augmenta præteriti תַּ תְּ
 תוּ תָּ תָּ, tunc ה radicalis abiicitur,
 & ה augmentum dagefcatur pro-
 pter ה tertiam radicalem abiectam,
 ut à שָׁבַח dicitur שָׁבַח, pro שָׁבַח.
 Septimò, quãdo ה & ט conueniunt
 in coniugatione hithpael, signatur
 ה per dagefc in ט, ut pro תָּטַמְאָה di-
 citur תָּטַמְאָה. Idem si uenerit apud
 daleth & iod, ut annotauimus in
 nostra grammatica. Octauò, lite-
 ra dagefcatur sæpenumero, eupho-
 niæ gratia: ut ut מְצַיֵּשׁ, & similia.
 Nonò, literæ כ et ך, in aliquibus lo-
 cis recipiunt dagefc.

Quãdo dagefc indicat literæ de-
 fectum, tunc præcedentem literam
 abiectam, non sequentem, indicat.

Con

Contra, uocales longæ semper indicant literam subsequentem. quiescere, non autem præcedentem.

De commutatione uocum magnarum in uoces paruas & dagefc, & e contra.

Commutantur aliquando uoces magnæ in uoces paruas & dagefc, ut pro קרישה, dicitur קרשה.

Vox breuis & dagefc commutantur in uocem magnam, & præsertim quando dagefc in אההער signandus est: ut pro מארם, dicitur מאדם, meadam.

De altera literarum diuisione penes earum usum, & quomodo punctantur.

Ex uiginti duabus literis, undecim sunt perpetuò radicales: ut, חט ספר גוע צרס. Aliæ uerò undecim, & radicales & seruales esse possunt: ut, משה כתב אלינו. Ex his sumuntur

muntur septem, quarum officium nunc tractandum est, & sunt **הַשְּׁמֵב וְהַבְּלָה**. De reliquis uerò suo loco dicitur.

א litera, est ex præpositione **א**, à, ab, de, ex, præ, post, & **ע**. & punctatur hoc modo, **אֵ, אַ, אָ**.

ב est Qui, quæ, quod, quorum, quarum, & **ע**. quia, quòd, quum: & punctatur, **בֵ, בַ, בָ, בִ, בְ**.

כ articularis uel demonstratiua, & uocantis aduerbium punctatur, **כֵ, כַ, כָ, כִ, כְ**. Admiratiua uerò & interrogatiua, cum chateph pathach, ut **כֵּ, כֶ, כִּ**. Admittit & alia puncta, ut **כֶּ, כִּ** demonstratiuum, quod & solo sensu dignoscitur. Admittit præterea post se literam seruilem cum dagefc, quod non facit demonstratiuum, ut **כֵּי, כֶּי, כִּי** num in castris?

ו est copula Et, & punctatur hoc modo

De affixis simplicibus.

Affixa simplicia, quæ à nobis pronomina, literę sunt uel syllabæ ad finem dictionis deseruientes. Et appellantur sic, eo quia semper affiguntur dictioni præcedenti, & cum illa coeunt in unã dictionem. Et sunt primæ, secūdæ, & tertiæ personæ.

*Affixum primæ personæ
communis generis.*

יָ, iod, est meus, mea, mei, meum, meam, & c. Quòd si præcedit chiric, nomen est singulare: ut מֶלֶךְ יָ, rex meus. Si autem pathach uel cametz, est plurale: ut מְלָכֵי יָ, reges mei.

In præteritis tamen & imperatiuis atque futuris, utimur syllaba וָ, ut שָׁלַחַנִּי וָ, misit me, & c. Plurale eius est syllaba וֵי, sine dagesc: ut מְלָכֵינוּ וֵי, rex nostrorū, nostrarum, idest noster, & nomen est singulare. Quòd
si

si præcedit iod, יוּד, nomen est plur.
 ut מַלְכֵינוּ reges nostri. Regula ge-
 neralis est: si ante affixa cuiuscunq̃
 personæ & generis, tam singularis
 quàm pluralis numeri fuerit litera
 iod, nomen semper est plurale: sin-
 minus, singulare.

*Affixum secundæ personæ
 masculini generis.*

ךָ cum camez, tu, te, tibi, &c. Fœ-
 mininum uerò cum sceua.

ךָ tu, te, &c. Plurale mascul. est
 syllaba כֶּם, fœmin. כֶּן.

*Affixum tertię personæ
 masculini generis.*

אָ à fine dictionis, & syllaba אָ &
 אֵ cum dagefc, est eius, ei, eam, &c.

Fœmin. litera,

אֵ cum mapic præcedente camez,
 uel cum camez præcedēte alio pun-
 cto, ut אֵיךָ: & syllaba אֵ cū dagefc.
 Plural. mascul. est ם finale, & sylla-

ba

ba הַס . Plurale uerò fœminini, & fi-
nale, & syllaba הַו . Haftenus de af-
fixis simplicibus.

De affixis compositis.

Pronomina composita uel sepa-
rata, quæ & uerba tantum sequun-
tur, non nomina, tria sunt: אֲנִי ego,
אַתָּה tu, הוּא ille, Hoc est primæ, se-
cundæ & tertiæ personæ. Iam sepa-
ratim de singulis dicamus.

*Pronomen primæ personæ, commu-
nis generis, singularis & plura-
ralis numeri.*

Sing.	אֲנִי & אַנִּי & אֲנֹכִי	Ego.
	שְׁלִי	Mei.
	לִי	Mihi.
	אֹתִי	Me.
	מִפְּנֵי	à Me.
Pluri.	אֲנֹכֶנּוּ, & אֲנֹכֶנּוּ abiectione, &	Nos.
per syncopen	אֲנִי,	Nostrum.
	שְׁלֵנוּ	Nobis
	לָנוּ	

אֶתְּנָה	Nos.
מִמֶּנּוּ	à Nobis.

*Pronomen secundæ personæ
masculini generis singula-
ris & pluralis numeri.*

Sing. אַתָּה cum accentu in ulti-
ma, & in penultima אַתָּה Tu.

שֶׁלְךָ	Tui.
---------	------

לְךָ	Tibi.
------	-------

אֵיךְ	Te.
-------	-----

מִמֶּךָ	à Te.
---------	-------

Plur. אַתֶּם	Vos.
--------------	------

שֶׁלְכֶם	Vestrûm.
----------	----------

לְכֶם	Vobis.
-------	--------

אֵיכֶם	Vos.
--------	------

מִמֶּכֶם & per sync.	à Vobis.
----------------------	----------

Fœminini generis.

Sing. אַתְּ	Tu.
-------------	-----

שֶׁלְּךָ	Tui.
----------	------

לְּךָ	Tibi.
-------	-------

אֵיךְ	Te.
-------	-----

מִמֶּךָ	à Te.
---------	-------

Plur.

Plur.	אתם	Vos.
	שִׁלְכֶם	Vestrûm.
	לְכֶם	Vobis.
	אתְּכֶם	Vos.
	מִמְּכֶם & per sync.	à Vobis.

Pronomen tertiæ personæ masculini generis, singularis & pluralis numeri.

Sing.	הוא	Ille.
	שְׁלוֹ	Illius.
	לוֹ	Illi.
	אוֹתוֹ	Illum.
	מִמּוֹ	ab Illo.
Plur.	הֵמָּה & הֵם	Illi.
	שִׁלְהֶם	Illorum.
	לְמֹו & לְהֶם	Illis.
	אֹתָהֶם & אוֹתָם	Illos.
	מֵהֶם	ab Illis.

Fœminini generis.

Sing.	היא & הִיא	Illa.
	שִׁלָּהּ	Illius.
	לָהּ	Illî.

Sing.	אתה	Illam.
מִמֶּנָּה		ab illa.
Plur.	הֵנָּה & הֵן	Illæ.
שֵׁלֶּהּ		Illarum.
לָהּ		Illis.
אֵתְהוּ & אֵתְהוּ		illas.
מֵהוּ		ab illis.

De Nominibus.

Fœminina.

Nomina fœminina plerunque terminantur in singulari in his tribus literis אהה, ut צבא exercitus, תפארת gloria, שמלה uestis. Litera ת in constructione & cum affixis uertitur in ה, ut שמלה אתרוו, שמלה ת uerò cum affixis dagefcatur, ut תפארתה. In plurali habent terminationem וה, ut שמלותה.

Masculina.

Nomina masculinorum in singulari certam terminationem dare non possumus: uerùm desinētia in
quam

quamcunque aliam literam, quàm
 in אֵתהּ plerunque sunt masculini ge-
 neris. Horum autem plurale sem-
 per terminatur in ים, litera tamen
 præcedente iod chiricata, ut רַבִּים
 צְרוּקִים Et hoc in statu absoluto.
 Quòd si singulare desideras, remo-
 ue terminationem pluralem ים, &
 habebis intentum, ut רַב. In statu
 uerò regiminis eliditur ם, & litera
 præcedente iod habet zeri, ut רַבִּי
 יְהוּה Et cum affixis habet segol, ut
 רַבִּיךָ.

Dualis numerus.

Numerus dualis semper una &
 eadem terminatione habetur: ut,
 רַגְלִים יָרִים. Sed hunc numerū dua-
 lem, tantum habent nomina duo si-
 gnificantia, non autem omnia.

De anomalis.

Quædam nomina in singulari
 masculina sunt, in plurali uerò ha-

bent terminationem foemininam ;
 ut אב pater, אבות patres. Et econ-
 tra, אבן foemininum lapis, אבנים la-
 pides: at hæc pauca sunt.

De literis האמנהי.

Hæ literæ, quæ uulgò heemanti-
 cæ appellātur (collectæ enim sunt
 in hanc dictionem, quo memoriæ
 faciliùs mandentur) nomina con-
 stituunt, quæ deriuantur à uerbis.

ה in principio ponitur, sed tan-
 tum nominibus imperfectis : ut,
 הַצֶּלֶל à צַל. In fine uerò tripliciter
 consideratur litera ה. Primò si præ-
 cesserit segol uel zeri, radicalis est,
 ut מִקְנֵה. Secundò, si habuerit ca-
 mez cum accentu in ultima consti-
 tuit nomen foemininum: ut à צַד
 masculinū, iustitia: fit צַדִּיקָה foemini-
 num. Tertiò, si accētus fuerit in pe-
 nultima, est loco ל à principio: ut
 pro לְמִצְרַיִם, dicitur מִצְרַיִם.

א in principio ponitur, ut אֲצַבֵּעַ
 Quandoque à fine, sed loco literæ
 ה, ut מֵרָא pro מֵרָה.

מ præponitur tam perfectis ׀
 imperfectis nominibus, ut מֵאֵבֶל,
 מֵקֹדֶשׁ. Postponitur etiam, ut מֵהָאִם.

ג tam à principio, quàm à fine
 additur, ut גִּמְרוֹר à גִּמְרָה à קִרְבֹּן à קִרְבָּה.

ה in principio ponitur, ut הַלְמִיר
 à לְמִיר. Nonnulla nomina admit-
 tunt ה, & à principio & à fine, ut
 הַפְּאֵר à הַפְּאֵרָה.

י superadditur, & præsertim no-
 minibus proprijs, ut יִצְחָק à יִצְחָק,
 יִתְּרוֹ ab יִתְּרוֹ. In fine constituit no-
 men gentile, ut מִצְרַיִם Ægyptius,
 יְהוּדַי lehudæus. Si additur ה, fit fœ-
 mininū, ut מִצְרַיִת Ægyptia, יְהוּדַיִת
 lehudæa, scilicet mulier.

De sex ordinibus uerborum.

Primus ordo perfectorum est,
 quorum nulla litera deficit uel

quiescit: ut פָּקַד, שָׁמַר. Vel perfectum dicitur uerbū, quum prima radicalis non est aleph, uel iod, uel nun. Secunda, uau cum cholem, uel scurec. Tertia א uel ה.

Secundus ordo est defectiuorum, quum prima radicalis uerbi est nun, ut נָגַשׁ. Et quandoque iod, ut יָסַח, יָצַב. Et ל, in solo uerbo לָסַח.

Tres ordines quiescentium.

Primus ordo quiescentium dicitur, quando prima radicalis est א, uel iod, ut יָשַׁב, אָמַר.

Secundus, quando media est ו uel ר, ut בָּרָא, קָרַם.

Tertius, quum tertia radicalis est א uel ה, ut גָּלָה, קָרָא.

Sextus ordo est duplicatorum, quū duæ posteriores similes sunt, ut שָׁלַל, הָמַם. Hæc tamen uerba, si sic flecterentur, essent perfecta. At elegantia gratia, media per synco-

pen

pen tollitur, & altera dagefcatur,
 ut נִמַּח Nomina fequuntur ordi-
 nes uerborum.

*De ordine perfectorum, de nomini-
 bus feptem coniugationum, deq̄
 earum fignis & præte-
 ritis & futuris.*

Prima coniugatio eft עָפַל, quæ
 & קַל dicitur, eo quòd pro fe nul-
 lum fignum habeat, præter tres nu-
 das radicales.

Præteritum פָּקַד פִּקְדָה
 Futurum אֶפְקֹד יִפְקֹד ! אֲשַׁלַּח יִשְׁלַח.

Secunda נִפְעַל, cuius fignum eft
 נ à fronte.

Præteritum נִפְקַד נִפְקְדָה
 Et cum gutturalibus נִפְעֵב נִפְעֵבָה
 Futurum אֶפְקֹד יִפְקֹד
 Cum gutturalibus אֶעֱבֹר יֵעֱבֹר

Tertia eft פִּעַל, huius fignum eft
 dagefc in media radicali ubique,
 ut פִּקַּד.

Præ

Præteritum פָּקַד פְּקַדָּה

Futurum אֶפְקֹד יִפְקֹד

Quarta est פָּעַל & habet da-
gesc, ut פָּעַל.

Præteritum פָּקַד פְּקַדָּה

Futurum אֶפְקֹד יִפְקֹד

Quinta הפעיל & habet pro si-
gno literam ה à fronte, & mediam
punctatam chiric magno.

Præteritum הִפְקִיד הִפְקִידָה

Futurum אֶפְקִיד יִפְקִיד

Et cum gutturalibus præter. הִעֲבִיר

Futurum אֶעֱבִיר

Sexta הפעל, cuius signum est ה
à fronte cum ם uel ך, & quan-
doque ם puncto.

Præteritum הִפְקַד הִפְקַדָּה

Futurum אֶפְקַד יִפְקַד

Cum gutturalibus præteritū הִעֲבַר

Futurum אֶעֱבַר

Septima הפעל, quæ duo signa
habet alterum syllabam הַת à fron-

te, alterum dagefc in media radicali, & est actiua & paffiua.

Præteritum התפקר התפקרת

Futurum אתפקר יתפקר

De ordine defecliuorum, ut גַּשׁ.

Cal, præteritum גַּשׁ גַּשְׁתָּ

Futurum אַגַּשׁ יַגַּשׁ

Niphâl, præteritum נַגַּשׁ נַגַּשְׁתָּ

Futurum אֲנַגַּשׁ יֲנַגַּשׁ

Hiphil, præteritum אָגַשׁ אָגַשְׁתָּ

Futurum אֲאָגַשׁ יֲאָגַשׁ

Hophal, præteritum הִגַּשׁ הִגַּשְׁתָּ

Futurum אֲהַגַּשׁ יֲהַגַּשׁ

De ordine quiescentium in

pe aleph, & pe iod.

In pe aleph, sed ferè ut perfecta flectuntur, ut אָמַר.

Cal, præteritum אָמַר אָמַרְתָּ

Futurum יֵאמַר יֵאמַרְתָּ

In pe iod, ut יָשַׁב, יָרַע

Cal, præteritum יָשַׁב יָשַׁבְתָּ

Futurum יֵשֵׁב יֵשֵׁבְתָּ

Cum

Cum gutturalibus præter. יָרַע יִרְעַת

Futurum אָרַע יִרְעַע

Niphal, præteritum נָרַע תִּרְעַת

Futurum אָרַע יִרְעַע

Proforma אָיִשׁב

Hiphil, præteritum הוֹשִׁיב שִׁבַּת

Futurum אוֹשִׁב יִבְיוֹשִׁיב

Cum gutturalibus. præter. הוֹרִיעַ הוֹרַעַת

Futurum אָרִיעַ יוֹרִיעַ

Hophal, præteritum הוֹרַעַת הוֹרַעַת

Futurum אָרַע יִרְעַע

Hithpael, præter. הִתְרַעַת הִתְרַעַת

Futurum אֶתְרַעַע יִתְרַעַע

Quiescentium in ain uau,

ut קוֹם בּוֹן.

Cal, præteritum בּוֹן בָּנַת

Futurum אָבּוֹן uel אָבּוֹן יָבּוֹן

Niphal, præteritum נָבּוֹן נְבִינֹת

Futurum אָבּוֹן יָבּוֹן

Hiphil, præteritum הָבּוֹן הִבִּינֹת

Futurum אָבּוֹן יָבּוֹן uel

Præteritum הָבּוֹן הִבִּנֹת uel

Præte-

Præteritum חָבַן חִבְּוֹת

Hophal, præteritum חִבְּוֹ הוֹבִיֵּת

Futurum אֵיבֹן יִיבֹן

Piel & pual, quæ & quadrata dicitur, habent unam formam, & duplicem significationem.

Præteritum בִּוּן בּוֹנֵת

Futurum אֲבִוּן יִבִּינֹן

Hithpael, præter. הִתְבּוֹנֵת הִתְבּוֹנֵת

Futurum אֲתְבּוֹנֵן יִתְבּוֹנֵן

Quiescentium in lamed א

et lamed ה.

In lamed א, ut קָרָא

Cal, præteritum קָרָא קָרְאֵת

Futurum אֲקָרָא יִקְרָא

Cætera ut infra.

Niphal, præteritum נִקְרָא נִקְרְאֵת

Futurum אֲקָרָא יִקְרָא

In lamed ה, ut גָּלָה.

Cal, præteritum גָּלָה גָּלִית

Futurum אֲגָלָה יִגָּלֶה

Niphal גָּלָה גָּלִית

Futu

Futurum	אֲגַלֶּה יִגַּלֶּה
Piel, præteritum	גָּלָה גָּלִית
Futurum	אֲגַלֶּה יִגַּלֶּה
Pual, præteritum	גָּלָה גָּלִית
Futurum	אֲגַלֶּה יִגַּלֶּה
Hiphil, præteritum	הִגַּלֶּה הִגַּלִית
Futurum	אֲגַלֶּה יִגַּלֶּה
Hophal, præteritum	הִגַּלֶּה הִגַּלִית
Futurum	אֲגַלֶּה יִגַּלֶּה
Hithpael, præteritum	הִתְגַּלֶּה הִתְגַּלִית
Futurum	אֲתַגַּלֶּה יִתְגַּלֶּה

Duplicatorum, ut a

סָתַת הָמוּס

Cal, præteritum	סָתַת סָתַת
Futurum	אֲסַתֶּה יִסַּתֶּה
Niphal, præteritum	סָתַת סָתַת
Futurum	אֲסַתֶּה יִסַּתֶּה
Hiphil, præteritum	הִסַּתֶּה הִסַּתִית
Futurum	אֲסַתֶּה יִסַּתֶּה
Hophal, præteritum	הִסַּתֶּה הִסַּתִית
Futurum	אֲסַתֶּה יִסַּתֶּה

De uerbis hæctenus.

De uau

De uau conuersiuo.

VAu quando uertit præteritum in futurum pūctatur sceua, ut ושמר & custodiet: & apud literam sceuatā scurec, ut ושמרתה & custodietis. Quum uerò uertit futurū in præteritū, pūctatur pathach cū dagesc in literis futuri, quæ sunt אית & איתא, ut ויאמר & dixit: ויאמרו & dixisti, ויאמרו & diximus: cū א habet camez, ut ויאמר & dixi.

De Accentibus.

SOph pasuc, duo puncta sunt cū Slinea perpēdiculari, hoc pacto, : Athnach, ut ב. Reuia, punctus supra literā in medio, ut ב. Zacephaton, duo puncti supra literam in modum sceua, ut ב. De cæteris minime curādum est, cū ad sensum nihil faciunt, tantū autem ad cantilenam.

FINIS.

Basileæ.

